

中 觀 根 本 慧 論

༄༅། །དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚིག་ལེན་པ་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ། །

怙主龍樹 菩薩 造論
姚秦三藏法師 鳩摩羅什 譯
葉少勇 依梵文翻譯

歸敬頌

།གང་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་།

01 不生亦不滅
無有滅亦無有生，

།ཐ་དང་དོན་མིན་དོན་གཅིག་མིན།

02 能說是因緣
佛說(如是之)緣起，

།འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ།

不常亦不斷
無有常亦無有斷，

།སྤོས་པ་ཉེར་ཞི་ཞི་བསྟན་པ།

善滅諸戲論
戲論息滅而妙善，

།ཁད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ།

不一亦不異
無有一亦無有多，

།ཇོགས་པའི་སངས་རྒྱལ་སྤྱོད་ལྡན་གྱི།

我稽首禮佛
是諸說者中最勝，

།འོང་བ་མེད་པ་འགྲོ་མེད་པ།

不來亦不出
無有來亦無有去。

།དམ་པ་དེ་ལ་ཐུག་འཚའ་ལོ།

諸說中第一
與彼我致恭敬禮。

正文

།བདག་ལས་མ་ཡིན་གཞན་ལས་མིན།

1-01 諸法不自生
從自生或從他生，

།རྐྱེན་རྣམས་བཞི་སྟེ་རྒྱ་དང་ནི།

1-02 因緣次第緣

།གཉིས་ལས་མ་ཡིན་རྒྱ་མེད་མིན།

亦不從他生
從兩者或無因生，

།དམིགས་པ་དང་ནི་དེ་མ་ཐག།

緣緣增上緣

།དངོས་པོ་གང་དག་གང་ན་ཡང་།

不共不無因
所生事物皆無有，

།བདག་པོ་ཡང་ནི་དེ་བཞིན་ཏེ།

四緣生諸法

།སྐྱེ་བ་ནམ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

是故知無生
無論何者於何處。

།རྐྱེན་ལྔ་བཞི་ཡོད་མ་ཡིན།

更無第五緣

有四種緣即因緣、
|དངོས་པོ་རྣམས་ཀྱི་རང་བཞིན་ནི།

1-03 如諸法自性
因為事物之自性，

|བྱ་བ་རྒྱུ་དང་ལྷན་མ་ཡིན།

1-04 果為從緣生
擁有緣之事非有，

|འདི་དག་ལ་བརྟེན་སྐྱེ་བས་ན།

1-05 因是法生果
有謂緣彼等生(果)，

|མེད་དམ་ཡོད་པའི་དོན་ལ་ཡང་།

1-06 果先於緣中
實體或有或為無，

|གང་ཚོ་ཚོས་ནི་ཡོད་པ་དང་།

1-07 若果非有生
有無有亦無之法，

|ཡོད་པའི་ཚོས་འདི་དམིགས་པ་ནི།

1-08 果若未生時
此凡法者無所緣，

|ཚོས་རྣམས་སྐྱེས་པ་མ་ཡིན་ན།

1-09 如諸佛所說

所緣(緣)及無間(緣)。

|རྒྱུ་ལ་སོགས་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

不在於緣中
於緣等中不可得，

|རྒྱུ་དང་མི་ལྷན་བྱ་བ་མེད།

為從非緣生
無有緣之事非有。

|དེ་ཕྱིར་འདི་དག་རྒྱུ་ཅེས་གྲགས།

是法名為緣
彼等方可稱為緣，

|རྒྱུ་ནི་རུང་བ་མ་ཡིན་ཏེ།

有無俱不可
彼之緣皆不合理。

|མེད་དང་ཡོད་མེད་མི་འགྲུབ་པ།

亦復非無生
此時皆不得生成，

|མེད་པ་ཁོ་ན་ཉེ་བར་བསྟན།

則不應有滅
即是(佛之)所解說。

|འགག་པ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་འོ།

真實微妙法

如是亦有增上(緣)，

|བདག་གི་དངོས་པོ་ཡོད་མིན་ན།

以無自性故
自性若是不可得，

|བྱ་བ་མི་ལྷན་རྒྱུ་མ་ཡིན།

是緣為有果
無有事者非諸緣，

|དི་སྲིད་མི་སྐྱེ་དེ་སྲིད་དུ།

若是果未生
當(果)尚未生起時，

|མེད་ན་གང་གི་རྒྱུ་དུ་འགྱུར།

先無為誰緣
無則緣為誰所有？

|དི་ལྟར་སྐྱེ་བ་བྱེད་རྒྱུ་ཞེས་བྱ།

亦非有無生
如是使生者是因，

|ཅི་སྟེ་ཚོས་ནི་དམིགས་མེད་ན།

滅法何能緣
是則法既無所緣，

|དེ་ཕྱིར་དེ་མ་གྲག་མི་རིགས།

於此無緣法

更無有第五種緣。

|གཞན་དངོས་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ལོ།

他性亦復無
他性亦是不可得。

|བྱ་བ་ལྷན་ཡོད་འོན་ཏེ་ན།

是緣為無果
擁有事者亦如此。

|འདི་དག་རྒྱུ་མིན་ཅི་ལྟར་མིན།

何不名非緣
彼等豈不是非緣？

|ཡོད་ན་རྒྱུ་གྱིས་ཅི་ཞིག་བྱ།

先有何用緣
有則緣又有何用？

|དེ་ལྟ་ཡིན་ན་མི་རིགས་སོ།

何得言有緣
又如何能合道理？

|དམིགས་པ་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

故無次第緣
又復何來所緣(緣)？

|འགགས་ན་རྒྱུ་ཡང་གང་ཞིག་ཡིན།

云何有緣緣

諸法未生起之時，
འདོས་པོ་རང་བཞིན་མེད་རྣམས་གྱི།

1-10 諸法無自性
於無自性諸事物，

ཀྱེན་རྣམས་སོ་སོ་འདུས་པ་ལ།

1-11 略廣因緣中
諸緣若散若聚合，

ཅི་སྟེ་དེ་ཞི་མེད་པར་ཡང་།

1-12 若謂緣無果
若此(果)者雖無有，

འབྲས་བུ་ཀྱེན་གྱི་རང་བཞིན་ན།

1-13 若果從緣生
(若)果亦由緣組成，

དེ་ཕྱིར་ཀྱེན་གྱི་རང་བཞིན་མིན།

1-14 果不從緣生
是故無緣所成果，

ཀྱེན་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དང་པོ།

འཇོག་སོང་ལ་མི་འགྲོ་སྟེ།

2-01 已去無有去

則不可能容有滅。

ཡོད་པ་གང་ཕྱིར་ཡོད་མིན་ན།

故無有有相
存在性即不可得。

འབྲས་བུ་དེ་ཞི་མེད་པ་ཉིད།

求果不可得
其中亦無有彼果。

ཀྱེན་དེ་དག་ལས་སྟེ་འགྲུར་ན།

而從緣中出
而從諸緣得生起，

ཀྱེན་རྣམས་བདག་གི་རང་བཞིན་མིན།

是緣無自性
緣亦非由自組成。

ཀྱེན་མིན་རང་བཞིན་འབྲས་བུ་ཞི།

不從非緣生
亦無非緣所成果。

第一品謂為觀因緣品

མ་སོང་བ་ལ་འང་འགྲོ་བ་མིན།

未去亦無去

故無間(緣)不合理。

འདི་ཡོད་པས་ན་འདི་འབྲུང་ཞེས།

說有是事故
因此此有故彼起，

ཀྱེན་རྣམས་ལ་ནི་གང་མེད་པ།

因緣中若無
彼於諸緣中無有，

ཀྱེན་མ་ཡིན་པ་དག་ལས་ཀྱང་།

是果何不從
以何原故此果者

འབདག་དངོས་མིན་ལས་འབྲས་བུ་གང།

從無自性生
非自成者所生果，

ཡོད་མིན་འབྲས་བུ་མེད་པས་ན།

以果無有故
由於無有果之故，

སོང་དང་མ་སོང་མ་གཏོགས་པར།

離已去未去

又已滅則誰為緣？

བྱ་བ་འདི་ནི་འབྲུང་མ་ཡིན།

是事有不然
此說即是不容有。

དེ་ནི་ཀྱེན་ལས་ཇི་ལྟར་སྟེ།

云何從緣出
云何得從緣(生起)？

ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་སྟེ་མི་འགྲུར།

非緣中而出
不從非緣得生起。

དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཀྱེན་རང་བཞིན།

何得從緣生
彼如何為緣所成？

ཀྱེན་མིན་ཀྱེན་དུ་ག་ལ་འགྲུར།

緣非緣亦無
何得諸緣與非緣？

འབགོམ་པ་ཞེས་པར་མི་འགྲུར་རོ།

去時亦無去

已行處且無行動，

།གང་ན་གཡོ་བ་དེ་ན་འགྲོ།

2-02 動處則有去
因為有動處有行，

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་པར་ནི།

2-03 云何於去時
正行之處有行動，

།གང་གི་བགོམ་པ་ལ་འགྲོ་བ།

2-04 若言去時去
若言正行處有行，

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད་ན་ནི།

2-05 若去時有去
如果正行處有行，

།འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ན།

2-06 若有二去法
若有二行動之失，

།གལ་ཏེ་འགྲོ་བ་མེད་གྱུར་ན།

2-07 若離於去者
如果離開了行者，

།རེ་ཞིག་འགྲོ་བ་མི་འགྲོ་སྟེ།

2-08 去者則不去

未行處亦無行動，

།དེ་ཡང་གང་གི་བགོམ་པ་ལ།

此中有去時
與正行處有此(動)，

།ཇི་ལྟ་བུར་ན་འཐད་པར་འགྱུར།

而當有去法
如何能成為可能？

།དེ་ཡི་བགོམ་ལ་འགྲོ་མེད་པར།

是人則有咎
於此人則有過失。

།འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྱུར་ཏེ།

則有二種去
則有二行之過失，

།འགྲོ་བ་པོ་ཡང་གཉིས་སུ་འགྱུར།

則有二去者
則有二行者之失。

།འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།

去法不可得
行動即是不容有。

།འགྲོ་བ་པོ་མིན་འགྲོ་བ་མིན།

不去者不去

離已行及未行處，

།གཡོ་བ་སོང་མིན་མ་སོང་མིན།

非已去未去
已行未行處無有，

།གང་ཚོ་འགྲོ་བ་མེད་པ་ཡི།

若離於去法
此時正行處無行，

།ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་གང་གི་ཕྱིར།

離去有去時
離行動有正行處，

།གང་གིས་དེ་བགོམ་འགྱུར་བ་དང།

一謂為去時
此正行處用其一，

།གང་ཕྱིར་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི།

以離於去者
因為若離於行者，

།འགྲོ་བ་མེད་ན་འགྲོ་བ་པོ།

以無去法故
是則行動若無有，

།འགྲོ་བ་པོ་འགྲོ་བ་མིན་ལས་གཞན།

離去不去者

正行處即不可知。

།དེ་ཕྱིར་བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡོད།

是故去時去
是故正行處有行。

།བགོམ་པ་འཐད་པ་མེད་ཕྱིར་རོ།

去時不可得
是則即是不可能。

།བགོམ་ལ་འགྲོ་བ་ཡིན་ཕྱིར་རོ།

去時獨去故
正行處被解知故。

།དེ་ལ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ་ཡོ།

二謂去時去
此處之行是另一。

།འགྲོ་བ་འཐད་པར་མི་འགྱུར་ཕྱིར།

去法不可得
行動即是不容有。

།ཡོད་པ་ཉིད་དུ་གལ་ལ་འགྱུར།

何得有去者
行者從何而得有？

།གསུམ་པ་གང་ཞིག་འགྲོ་བར་འགྱུར།

無第三去者

且說行者不行走，

།གང་ཚོ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི།

2-09 若言去者去
且說行者當行走，

།གང་གི་ཕྱོགས་ལ་འགྲོ་བ་པོ།

2-10 若謂去者去
認為行者在行走，

།གལ་ཏེ་འགྲོ་བོ་འགྲོ་གྲུར་ན།

2-11 若去者有去
如果行者在行走，

།སོང་ལ་འགྲོ་བའི་རྩོམ་མེད་དེ།

2-12 已去中無發
已行處行不發動，

།འགྲོ་བ་རྩོམ་པའི་སྔ་རོལ་ན།

2-13 未發無去時
於行發動之先前，

།འགྲོ་རྩོམ་རྣམས་པ་ཐམས་ཅད་དུ།

2-14 無去無未去
為何計執已行處，

།རེ་ཞིག་འགྲོ་བ་མི་སྡོད་དེ།

2-15 去者則不住

非行者亦不行走，

།འགྲོ་བོ་འཐད་པར་མི་འགྲུར་ན།

云何有此義
如何能成為可能？

།འགྲོ་བ་དེ་ལ་འགྲོ་མེད་པའི།

是人則有咎
於此觀點則會有，

།འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་ཐལ་འགྲུར་ཏེ།

則有二種去
則致二行動之失，

།མ་སོང་བ་ལ་འང་འགྲོ་རྩོམ་མེད།

未去中無發
未行處行不發動，

།གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་འགྲུར་བ།

亦無有已去
無有正行已行處，

།སྤང་བ་མེད་པ་ཉིད་ཡིན་ན།

亦復無去時
以及正行未行處？

།འགྲོ་བ་པོ་མིན་སྡོད་པ་མིན།

不去者不住

異於行者非行者，

།རེ་ཞིག་འགྲོ་བོ་འགྲོ་བོ་ཞེས།

若離於去法
當時離開了行動，

།འགྲོ་བོ་ཡིན་པར་ཐལ་འགྲུར་ཏེ།

離去有去者
行者離行動之失，

།གང་གིས་འགྲོ་བོར་མཛོན་པ་དང་།

一謂去者去
促顯行者用其一，

།བགོམ་ལ་རྩོམ་པ་ཡོད་མིན་ན།

去時中無發
於正行處不發動，

།བགོམ་པ་མེད་ཅིང་སོང་བ་མེད།

是二應有發
於彼處行可發動，

།སོང་བ་ཅི་ཞིག་བགོམ་པ་ཅི།

一切無有發
既然行動之發動，

།འགྲོ་བོ་འགྲོ་བོ་མིན་ལས་གཞན།

離去不去者

誰是第三者行走？

།ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྲུར།

去者不可得
行者即是不容有。

།འགྲོ་བོ་འགྲོ་བར་འདོད་ཕྱིར་རོ།

說去者有去
認為行者有行(故)。

།འགྲོ་བོར་གྲུར་ནས་གང་འགྲོ་བ་པོ།

二謂去法去
行者又行其另一。

།གང་དུ་འགྲོ་བ་རྩོམ་པར་བྱེད།

何處當有發
在何處能發動行？

།མ་སོང་འགྲོ་བ་གལ་ཡོད།

未去何有發
未行之處何有行？

།མ་སོང་ཅི་ཞིག་རྣམས་པར་བརྟམ།

何故而分別
一切形式不得見。

།གསུམ་པ་གང་ཞིག་སྡོད་པར་འགྲུར།

何有第三住

首先行者不駐立，

ཁག་ཚོ་འགྲོ་བ་མེད་པར་ནི།

2-16 去者若當住
且說行者之駐立，

ཁག་མ་ལམ་ལྲོག་པར་མི་འགྲུར་ཏེ།

2-17 去未去無住
從正行處不駐立，

འགྲོ་བ་དེ་དང་འགྲོ་བ་པོ།

2-18 去法即去者
彼行動即此行者，

ཁག་ཏེ་འགྲོ་བ་གང་ཡིན་པ།

2-19 若謂於去法
因為如果彼行動，

ཁག་ཏེ་འགྲོ་དང་འགྲོ་བ་པོ།

2-20 若謂於去法
若復計執(彼)行動，

ཁག་དག་དངོས་པོ་གཅིག་པ་དང་།

2-21 去去者是二
彼二者以一實體，

འགྲོ་བ་གང་གིས་འགྲོ་པར་མངོན།

2-22 因去知去者

非行者亦不駐立，

འགྲོ་པོ་འཐད་པར་མི་འགྲུར་ན།

云何有此義
如何能成為可能？

སོང་དང་མ་སོང་ལས་ཀྱང་མིན།

去時亦無住
亦不從已未行處。

དེ་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་།

是事則不然
此說當是不合理。

དེ་ཉིད་འགྲོ་པོ་ཡིན་གྱུར་ན།

即為是去者
本身就是此行者，

ཁག་ཅན་པ་ཉིད་དུ་རྒྱུ་བ་པ་ཉིད་ཀྱི།

有異於去者
與(此)行者相別異，

དངོས་པོ་གཅིག་པ་ཉིད་དུ་ནི།

若一異法成
抑或異體之方式，

འགྲོ་བ་དེ་ནི་དེ་འགྲོ་མིན།

不能用是去

異於行者非行者，

རེ་ཞིག་འགྲོ་པོ་སྤྲོད་དོ་ཞེས།

若當離於去
當時行者若無行，

འགྲོ་བ་དང་ནི་འཇུག་པ་དང་།

所有行止法
行與開始及停止，

འགྲོ་བ་དང་ནི་འགྲོ་བ་པོ།

去法異去者
異於行動有行者，

བྱེད་པ་པོ་དང་ལས་ཉིད་ཀྱང་།

作者及作業
將致作者所作業

འགྲོ་པོ་མེད་པའི་འགྲོ་བ་དང་།

離去者有去
將離行者有行動，

གྲུབ་པར་གྱུར་པ་ཡོད་མིན་ན།

二門俱不成
是即皆不得成立，

ཁག་ཕྱིར་འགྲོ་བའི་སྤྲོད་ལ་མེད།

先無有去法

誰是第三者駐立？

ཇི་ལྟར་འཐད་པ་ཉིད་དུ་འགྲུར།

去者不可得
行者即是不容有。

ལྲོག་པ་ཡང་ནི་འགྲོ་དང་མཚུངས།

皆同於去義
(悉皆)等同於行動。

ཁག་ཅན་ཉིད་ཅེས་ཀྱང་བྱར་མི་རུང་།

是事亦不然
此說亦是不合理。

ཁག་ཅིག་པ་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྲུར།

是事則為一
成為同一之過失。

འགྲོ་བ་མེད་པའི་འགྲོ་པོར་འགྲུར།

離去有去者
離行動亦有行者。

དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད།

云何當有成
二者如何可成立？

ཁག་ཞིག་གང་དུ་འགྲོ་བར་འགྲུར།

故無去者去

行動促顯之行者，

འགྲོ་བ་གང་གི་འགྲོ་པོར་མཛོད་ཀྱི།

2-23 因去知去者
行動促顯之行者，

འགྲོ་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་ནི།

2-24 決定有去者
成為實有之行者。

ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་།

2-25 去法定不定
實有亦非實有者，

འགྲོ་བ་དང་འོང་བ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་གཉིས་པའོ།།

觀去來品第二

彼不能行此行動。

དེ་ལས་གཞན་པ་དེ་འགྲོ་མི་ཀྱི།

不能用異去
彼不能行他(行動)。

འགྲོ་རྣམ་གསུམ་ཏུ་འགྲོ་མི་བྱེད།

不能用三去
不行三種之行動，

འགྲོ་རྣམ་གསུམ་ཏུ་འགྲོ་མི་བྱེད།

去者不用三
不行三種之行動。

因為行前無(行者)，

འགང་ཕྱིར་འགྲོ་པོ་གཅིག་པུ་ལ།

於一去者中
因為唯於一行者，

མ་ཡིན་པར་ནི་གྱུར་དེ་ཡང་།

不決定去者
成非實有(之行者)，

དེ་ཕྱིར་འགྲོ་དང་འགྲོ་པོ་དང་།

是故去去者
因此行動與行者，

某處方為某人行。

འགྲོ་བ་གཉིས་སུ་མི་འབྲད་དོ།

不得二去故
即不可有二行動。

འགྲོ་རྣམ་གསུམ་ཏུ་འགྲོ་མི་བྱེད།

亦不用三去
亦不能行三行動。

འགྲོད་པར་བྱ་བ་འང་ཡོད་མ་ཡིན།

所去處皆無
以及所行皆無有。

འཇ་དང་ཉན་དང་སྟོམ་པ་དང་།

3-01 眼耳及鼻舌
能見能聽能嗅嚐，

འཇ་དེ་རང་གི་བདག་ཉིད་ནི།

3-02 是眼則不能
彼能觀見(之根)者，

འཇ་བ་རབ་ཏུ་བསྐྱབ་པའི་ཕྱིར།

3-03 火喻則不能

མྱོང་བར་བྱེད་དང་རེག་བྱེད་ཡིད།

身意等六情
能觸及意是六根，

དེ་ལ་ལྟ་བ་མ་ཡིན་ཉིད།

自見其己體
不能觀見彼自體。

མེ་ཡི་དབེས་ནི་རྣམ་མ་ཡིན།

成於眼見法

འདབ་པོ་དུག་སྟེ་དེ་དག་གི།

此眼等六情
彼等所形之對象，

འགང་ཞིག་བདག་ལ་མི་ལྟ་བ།

若不能自見
彼若不能見自體，

མོང་དང་མ་མོང་བསྐྱོམ་པ་ཡིས།

去未去去時

སྤྱིད་ཡུལ་བལྟ་བར་བྱ་ལ་སོགས།

行色等六塵
即是所見諸等等。

དེ་དག་གཞན་ལ་ཇི་ལྟར་ལྟ།

云何見餘物
如何能見其他者？

དེ་ནི་ལྟ་བཅས་ལན་བཏབ་པོ།

已總答是事

火之比喻不足以
3-04 見若未見時
若不觀看任何者，

3-05 見不能有見
能見是即不觀看，

3-06 離見不離見
無論離不離能見，

3-07 見可見無故
所見能見無有故，

3-08 耳鼻舌身意
能聽嗅嚐觸與意，

觀六情品第三

4-01 若離於色因

成立能見(之眼根)。
則不名為見
此時即非是能見。

非見亦不見
非能見亦不觀看。

見者不可得
見者皆不可存在。

識等四法無
即說識等四者無，

聲及聞者等
以及聽者所聽等，

色則不可得

正已未行(之考察)，
而言見能見
說由能見來觀看，

若已破於見
由此能見(之考察)，

以無見者故
如果見者不存在，

四取等諸緣
則又如何會出現，

當知如是義
皆由能見(之考察)，

若當離於色

已駁此(喻)與能見。
是事則不然
此說如何應道理？

則為破見者
當知見者可解明。

何有見可見
何來汝之能所見？

云何當得有
取等等(之諸支分)？

皆同於上說
當知即可得解明。

色因不可得

色若離開色之因，

ལཱུགས་ཀྱི་རྒྱ་ནི་མ་གཏོགས་པར།

4-02 離色因有色
色若離開色之因，

ལཱུགས་ཀྱི་རྒྱ་ནི་མ་གཏོགས་པར།

4-03 若離色有因
如果與色已分離，

ལཱུགས་ཡོད་ན་ཡང་ལཱུགས་ཀྱི་ནི།

4-04 若已有色者
若色已經是存在，

རྒྱ་མེད་པ་ཡི་ལཱུགས་དག་ནི།

4-05 無因而有色
而且無有因之色，

འབྲས་བུ་རྒྱ་དང་འབྲས་ལེས།

4-06 若果似於因
說果與因是同樣，

ཚོར་དང་འདུ་ལེས་འདུ་བྱེད་དང་།

4-07 受陰及想陰
受和心識及想(蘊)，

སྟོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་བརྟན་བྱས་ཏེ།

4-08 若人有問者

即不可能被獲得。

ལཱུགས་ན་ལཱུགས་ནི་རྒྱ་མེད་པར།

是色則無因
則致色無因之失。

ལཱུགས་ཀྱི་རྒྱ་ཞིག་ཡོད་ན་ནི།

則是無果因
還有色之因存在，

རྒྱ་ཡང་འབྲད་པར་མི་འགྲུར་ཉིད།

則不用色因
即不容有色之因。

འབྲད་པར་མི་རུང་རུང་མིན་ཉིད།

是事終不然
的的確確不容有。

བྱུ་བ་འབྲད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།

是事則不然
此說即是不容有。

ཁེམས་དང་དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།

行陰識陰等
以及行(蘊)諸一切，

ལག་ཞིག་ལན་འདེབས་སྒྲུབྱེད་པ།

離空而欲答

色之因若離開色，

ཐལ་བར་གྱུར་ཏེ་དོན་གང་ཡང་།

無因而有法
無因之體不存在，

འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱར་འགྲུར་ཏེ།

若言無果因
因則成為無果者，

ལཱུགས་མེད་ན་ཡང་ལཱུགས་ཀྱི་ནི།

若無有色者
如果沒有色存在，

དེ་ཕྱིར་ལཱུགས་ཀྱི་རྣམ་པར་རྟོག་།

是故有智者
因此不應計執於，

འབྲས་བུ་རྒྱ་དང་མི་འབྲས་ལེས།

果若不似因
說果與因不同樣，

རྣམ་པ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་དུ།

其餘一切法
所有形式之事物，

དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་ལན་བཏབ་མིན།

是則不成答

即不可能被觀見。

རྒྱ་མེད་པ་ནི་གང་ནའང་མེད།

是事則不然
無論何者於何處。

འབྲས་བུ་མེད་པའི་རྒྱ་མེད་དོ།

則無有是處
而無果因不存在。

རྒྱ་ཡང་འབྲད་པར་མི་འགྲུར་ཉིད།

亦不用色因
亦不容有色之因。

འགའ་འཕང་རྣམ་པར་བརྟག་མི་བྱ།

不應分別色
任何於色之分別。

བྱུ་བ་འབྲད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

是事亦不然
此說亦是不容有。

ལཱུགས་ཉིད་ཀྱིས་ནི་རིམ་པ་མཚུངས།

皆同於色陰
(考察)步驟與色同。

འབྲས་བུ་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྲུར།

俱同於彼疑

以空性做論爭時，
སྣོད་པ་ཉིད་གྱིས་བཞད་བྱས་ཚོ།
4-09 若人有難問
以空性做解說時，
ཕུང་པོ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཞི་པའོ།།

如果有人出回應，
ལག་ཞིག་སྟོན་འདོགས་སྒྲ་བྱེད་པ།
離空說其過
如果有人出詰難，
觀五蘊品第四

彼之一切非回應，
དེ་ཡིས་ཐམས་ཅད་སྟོན་བཏགས་མི་ག།
是不成難問
彼之一切非詰難，

同於(先前彼)所立。
འབྲུག་པར་བྱ་དང་མཚུངས་པར་འགྱུར།
俱同於彼疑。
同於(先前彼)所立。

ཁམ་མཁའ་མཚན་ཉིད་སྣོད་ལ་ག།
5-01 空相未有時
在有虛空相之前，

ཁམ་མཁའ་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིག།
則無虛空法
任何虛空不可得。

ལག་ཏུ་མཚན་ལས་སྣ་གྱུར་ག།
若先有虛空
若相之前有(虛空)，

ཁམ་ཚན་ཉིད་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།
即為是無相
(虛空)則成為無相。

ཁམ་ཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་པོ་ནི།
5-02 是無相之法
沒有無相之事物，

འགག་ཡང་གང་ནའང་ཡོད་མ་ཡིག།
一切處無有
無論何者於何處。

ཁམ་ཚན་ཉིད་མེད་པའི་དངོས་མེད་ག།
於無相法中
既無無相之事物，

ཁམ་ཚན་ཉིད་གང་དུ་འཇུག་པར་འགྱུར།
相則無所相
則相當行於何處？

ཁམ་ཚན་ཉིད་མེད་ལ་ཁམ་ཚན་ཉིད་ནི།
5-03 有相無相中
相不存於無相者，

མི་འཇུག་ཁམ་ཚན་ཉིད་བཅས་ལ་མི་ག།
相則無所住
亦不存於有相者。

ཁམ་ཚན་བཅས་ཁམ་ཚན་ཉིད་མེད་པ་ལས།
離有相無相
離有相與無相者，

ལག་ཞུ་ལའང་འཇུག་པར་མི་འགྱུར་རོ།
餘處亦不住
相更不存於餘處。

ཁམ་ཚན་ཉིད་འཇུག་པ་མ་ཡིག་ག།
5-04 相法無有故
如果沒有相存在，

ཁམ་ཚན་གཞི་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་རོ།
可相法亦無
即不可能有所相。

ཁམ་ཚན་གཞི་འབྲད་པ་མ་ཡིག་ག།
可相法無故
如果所相不容有，

ཁམ་ཚན་ཉིད་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིག།
相法亦復無
相亦即是不存在。

དེ་ཕྱིར་ཁམ་ཚན་གཞི་ཡོད་མི་ག་ཏེ།
5-05 是故今無相

ཁམ་ཚན་ཉིད་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིག།
亦無有可相

ཁམ་ཚན་གཞི་མཚན་ཉིད་མ་གཏོགས་པའི།
離相可相已

དངོས་པོ་ཡང་ནི་ཡོད་མ་ཡིག།
更亦無有物

因此所相不可得，

།དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།

5-06 若使無有有
如果有是不存在，

།དེ་སྤྱིར་ནམ་མཁའ་དངོས་པོ་མིན།

5-07 是故知虛空
因此虛空非有無，

།སྒོ་རྒྱུད་གང་དག་དངོས་རྣམས་ལ།

5-08 淺智見諸法
少智者見事物有，

།ཁམས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ལྔ་པོ།།། 觀六種品第五

相亦即是不可得。

།དངོས་མེད་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར།

云何當有無
是則當有誰之無？

།དངོས་མེད་མ་ཡིན་མཚན་གཞི་མིན།

非有亦非無
非相亦非是所相，

།ཡོད་པ་ཉིད་དང་མེད་ཉིད་དུ།

若有若無相
存在和不存在性，

離相所相之事物，

།དངོས་དང་དངོས་མེད་མི་མཐུན་ཚོས།

有無既已無
又有誰能知有無，

།མཚན་ཉིད་མ་ཡིན་ཁམས་ལྔ་པོ།

非相非可相
其餘五種諸元素，

།ལྟ་བུ་དེ་ནི་བཟོ་བྱ་བ།

是則不能見
是則彼等不得見，

是即亦是不可得。

།གང་གིས་དངོས་དང་དངོས་མེད་ཤེས།

知有無者誰
其性卻不落有無？

།གཞན་གང་དག་ཀྱང་ནམ་མཁའ་མཚུངས།

餘五同虛空
亦皆等同於虛空。

།ཉེ་བར་ཞི་བ་ཞི་མི་མཐོང།

滅見安隱法
諸所見之妙極滅。

།གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་སྒྲོ་རོལ་ན།

6-01 若離於染法
若於貪著之先前，

།འདོད་ཆགས་མེད་པའི་ཆགས་ཡོད་ན།

先自有染者
離貪而有貪著者，

།དེ་ལ་བརྟེན་ནས་འདོད་ཆགས་ཡོད།

因是染欲者
則緣貪者而有貪，

།ཆགས་ཡོད་འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་འགྱུར།

應生於染法
有貪著者才有貪。

།ཆགས་པ་ཡོད་པར་མ་གྱུར་ནའང་/ཆགས་པ་ཡོད་པར་འགྱུར་ནའང།

6-02 若無有染者
而若已有貪著者，

།འདོད་ཆགས་ཡོད་པར་གལ་འགྱུར།

云何當有染
如何還將有貪著？

།ཆགས་པ་ལ་ཡང་འདོད་ཆགས་ནི།

若有若無染
貪著若有若無有，

།ཡོད་དམ་མེད་ཀྱང་རིམ་པ་མཚུངས།

染者亦如是
貪者也應如是(觀)。

།འདོད་ཆགས་དང་ནི་ཆགས་པ་དག།

6-03 染者及染法

།ལྟན་ཅིག་ཉིད་དུ་སྐྱེ་མི་རིགས།

俱成則不然

།འདི་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག།

染者染法俱

།པན་ཚུན་ལྟོས་པ་མེད་པར་འགྱུར།

則無有相待

貪與貪者同時起，
|གཅིག་ཉིད་ལྷན་ཅིག་ཉིད་མེད་དེ།
6-04 染者染法一
若是一性無俱有，
|གལ་ཏེ་གཅིག་ལུ་ལྷན་ཅིག་ན།
6-05 若一有合者
若是一性有俱有，
|གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན།
6-06 若異而有合
若是異性有俱有，
|གལ་ཏེ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག།
6-07 若染及染者
既然貪與貪者之，
|ཐ་དད་གྲུབ་པར་མ་གྱུར་པས།
6-08 異相無有成
認為別異不成立，
|ཐ་དད་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་པས།
6-09 異相不成故
而若異有不成立，
|དེ་ལྟར་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག།
6-10 如是染染者

是則不合於道理。
|དེ་ཉིད་དེ་དང་ལྷན་ཅིག་མི་མ།
一法云何合
自不與自相俱故。
|གྲོགས་མེད་པ་ཡང་དེ་འགྱུར་རོ།
離伴應有合
無伴亦有此(俱有)。
|ཅི་གོ་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དག།
染染者何事
於貪貪者則何有？
|ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་གྱུར་ན།
先各成異相
各自異有已成立，
|དེ་ཕྱིར་ལྷན་ཅིག་འདོད་བྱེད་ན།
是故汝欲合
如是汝欲求俱有。
|ལྷན་ཅིག་དངོས་པོ་འགྲུབ་མི་འགྱུར།
合相則不成
俱有即是不成立。
|ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མི་ན་མི་འགྲུབ།
非合不合成

因為貪與貪者二，
|ཅི་སྟེ་ཐ་དད་ཉིད་ཡིན་ན།
染者染法異
如果已是別異性，
|གལ་ཏེ་ཐ་དད་ལྷན་ཅིག་ན།
若異有合者
若是異性有俱有，
|ཐ་དད་ཉིད་དུ་གྲུབ་འགྱུར་རམ།
是二相先異
異有既然已成立，
|དེ་དག་ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ནི།
既已成異相
則汝出於何目的，
|ལྷན་ཅིག་རབ་ཏུ་གྲུབ་པའི་ཕྱིར།
合相竟無成
復為成立(此)俱有，
|ཐ་དད་དངོས་པོ་གང་ཡོད་ན།
於何異相中
須有何等之異有，
|འདོད་ཆགས་བཞིན་དུ་ཚོས་རྣམས་ཀྱི་ན།
諸法亦如是

將成相互無觀待。
|ལྷན་ཅིག་ཉིད་དུ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།
異法云何合
如何還會有俱有？
|གྲོགས་མེད་པར་ཡང་དེར་འགྱུར་རོ།
離伴亦應合
無伴亦有此(俱有)。
|དེས་ན་དེ་གཉིས་ལྷན་ཅིག་འགྱུར།
然後說合相
卻(執)彼二有俱有。
|ཅི་ཡི་ཕྱིར་ན་ཡོངས་སུ་རྟོག།
云何而言合
執此二者之俱有？
|ཐ་དད་ཉིད་དུ་ཡང་འདོད་དམ།
而復說異相
汝又認許別異性。
|ལྷན་ཅིག་དངོས་པོར་འདོད་པར་བྱེད།
而欲說合相
汝方得許有俱有？
|ལྷན་ཅིག་ལྷན་ཅིག་མི་ན་མི་འགྲུབ།
非合不合成

如是貪與貪著者，

俱與不俱皆不成。

一切諸法盡如貪，

俱與不俱皆不成。

འདོད་ཆགས་དང་ཆགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དུག་པ་ལོ།།

觀染染者品第六

།གལ་ཏེ་སྐྱེ་བ་འདུས་བྱས་ན།

།དེ་ལ་མཚན་ཉིད་གསུམ་ལྟན་འགྲུང།

།ཅི་སྟེ་སྐྱེ་བ་འདུས་མ་བྱས།

།དེ་ལྟར་འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་ཡིན།

7-01 若生是有為
如果生是有為法，

則應有三相
彼中應有三相聚。

若生是無為
而若生是無為法，

何名有為相
如何能作有為相？

།སྐྱེ་ལ་སོགས་གསུམ་སོ་སོ་ཡིས།

།འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་བྱ་བར་ནི།

།རྣམ་མིན་གཅིག་ལ་དུས་གཅིག་ཏུ།

།འདུས་པ་ཡང་ནི་དེ་ལྟར་རུང་།།

7-02 三相若聚散
生等三者若分散，

不能有所相
不足用作有為相。

云何於一處
如果一起共聚合，

一時有三相
云何一處及一時？

།སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་རྒྱུ་མས་ལ།

།འདུས་བྱས་མཚན་ཉིད་གཞན་ཞིག་ནི།

།གལ་ཏེ་ཡོད་ན་ཐུག་མེད་འགྲུང།

།མེད་ན་དེ་དག་འདུས་བྱས་མིན།

7-03 若謂生住滅
如果生住滅等者，

更有有為相
也另具有有為相，

是即為無窮
是則成為無窮盡，

無即非有為
若無彼等非有為。

།སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བས་རྩ་བ་ཡི།

།སྐྱེ་བ་འབར་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད།

།རྩ་བའི་སྐྱེ་བས་སྐྱེ་བ་ཡི།

།སྐྱེ་བ་འབར་སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡིན།

7-04 生生之所生
(此)生之生亦即是，

生於彼本生
本生所擁有之生，

本生之所生
(此)生之生又可以，

還生於生生
由(彼)本生來生出。

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་གྱི་སྐྱེ་བའི་སྐྱེས།

།རྩ་བའི་སྐྱེ་བ་སྐྱེད་བྱེད་ན།

།ཁྱོད་གྱི་རྩ་བས་མ་བསྐྱེད་དེས།

།དེ་ནི་དེ་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7-05 若謂是生生
若汝(所謂)生之生，

能生於本生
即是本生之生者，

生生從本生
本生還未生出彼，

何能生本生
彼何能生此(本生)？

།གལ་ཏེ་ཁྱོད་གྱི་རྩ་བ་ཡིས།

།བསྐྱེད་པ་དེ་ཡིས་རྩ་བ་སྐྱེད་ན།

།དེས་མ་བསྐྱེད་པའི་རྩ་བ་དེས།

།དེ་ནི་དེ་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།

7-06 若謂是本生

能生於生生

本生從彼生

何能生生生

彼為本生之所生，
།གཡ་ཏེ་མ་སྐྱེས་པ་དེ་ཡིས།
7-07 若生生時
若本生生時
汝之正在生起者，

若又能生出本生，
།དེ་སྐྱེད་པར་ནི་བྱེད་ལུས་ཀྱི།
能生於本生
能生於生生
確實能夠生出彼，

本生還未由彼生，
།སྐྱེད་ཀྱི་སྐྱེ་བཞིན་པ་དེ་ཡིས།
生生尚未有
本生尚未有
如果此雖未被生，

又如何能生出彼？
།དེ་སྐྱེད་པར་ནི་འདོད་ལ་རག།
何能生本生
何能生生生
而仍夠能生出彼。

།ཇི་ལྟར་མར་མེ་རང་དང་གཞན་ཀྱི།
7-08 如燈能自照
如同燈火能照顯，

།སྣང་བར་བྱེད་པ་དེ་བཞིན་ལྟ།
亦能照於彼
自體以及他之體，

།སྐྱེ་བའང་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན།
生法亦如是
如是生也將生起，

།གཉིས་ཀ་སྐྱེད་པར་བྱེད་ཡིན་ཀྱི།
自生亦生彼
自體他體之二者。

།མར་མེ་དང་ནི་གང་དག་ཀྱི།
7-09 燈中自無闇
燈中無有黑暗在，

།དེ་འདུག་པ་ན་ལུན་པ་མེད།
住處亦無闇
彼所住處亦無有。

།མར་མེས་ཅི་ཞིག་སྣང་བར་བྱེད།
破闇乃明照
則燈火應何所照？

།ལུན་པ་སེལ་བས་སྣང་བྱེད་ཡིན།
無闇則無照
顯照即是除黑暗。

།གང་ཚོ་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པ།
7-10 云何燈生時
正在生起之燈火，

།ལུན་པ་དང་ནི་སྤང་མེད་ཀྱི།
而能破於闇
如何消除彼黑暗？

།ཇི་ལྟར་མར་མེ་སྐྱེ་བཞིན་པས།
此燈初生時
彼時正生之燈火，

།ལུན་པ་སེལ་བར་བྱེད་པ་ཡིན།
不能及於闇
不得及至黑暗處。

།མར་མེ་སྤང་བ་མེད་པར་ཡང།
7-11 燈若未及闇
如果不及至黑暗，

།གཡ་ཏེ་ལུན་པ་སེལ་བྱེད་ཀྱི།
而能破闇者
而能消除黑暗者，

།འཇིག་རྟེན་ཀྱི་ན་གནས་པའི་ལུན།
燈在於此間
一盞(燈火)住此處，

།འདི་ན་གནས་པ་དེས་སེལ་འགྲུར།
則破一切闇
將除一切世間暗。

།མར་མེ་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན།
7-12 若燈能自照
如果燈火能顯照，

།གཡ་ཏེ་སྣང་བར་བྱེད་འགྲུར་ཀྱི།
亦能照於彼
自體以及他之體，

།ལུན་པ་འང་རང་དང་གཞན་གྱི་དོན།
闇亦應自闇
黑暗無移亦遮蔽，

།སྐྱེ་བའང་འགྲུར་བར་བེ་ཚོམ་མེད།
亦能闇於彼
自體以及他之體。

སྐྱེ་བ་འདི་ནི་མ་སྐྱེས་པས།
7-13 此生若未生
此生若是尚未生，

འང་གི་བདག་ཉིད་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།
云何能自生
如何能生出自體？

ཅི་སྐྱེ་སྐྱེས་པས་སྐྱེད་བྱེད་ན།
若生已自生
若已生起又能生，

སྐྱེས་ན་ཅི་ཞིག་བསྐྱེད་དུ་ཡོད།
生已何用生
既已生起復何生？

སྐྱེས་དང་མ་སྐྱེས་སྐྱེ་བ་ཞིན་པ།
7-14 生非生已生
正生已生未生者，

ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་སྐྱེད་པ།
亦非未生生
無論如何不生起，

དེ་ནི་སོང་དང་མ་སོང་དང་།
生時亦不生
此者已經由正行，

འགོམ་པས་རྣམ་པར་བཤམ་པ་ཡིན།
去來中已答
已行未行所解明。

ཁག་ཚོ་སྐྱེ་བ་ཡོད་པ་ན།
7-15 若謂生時生
生起(之事)存在時，

སྐྱེ་བ་ཞིན་འདི་འབྲུང་མེད་པའི་ཚོ།
是事已不成
此正生者不出現，

ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་བརྟེན་ནས་ནི།
云何依生法
此時如何能夠說，

།སྐྱེ་བ་ཞིན་ཞེས་ནི་བརྗོད་པར་བྱ།
爾時而得生？
正生者緣生起(事)？

རྟོན་ཅིང་འབྲུང་བ་གང་ཡིན་པ།
7-16 若法眾緣生
依於(緣)而彼彼現，

དེ་ནི་དོ་བོ་ཉིད་ཀྱིས་ཞི།
即是寂滅性
彼彼以自性而寂。

དེ་ཕྱིར་སྐྱེ་བ་ཞིན་ཉིད་དང་ནི།
是故生生時
故正生者為寂滅，

སྐྱེ་བ་ཡང་ནི་ཞི་བ་ཉིད།
是二俱寂滅
生起(之事)亦如此。

ཁག་ལ་ཉེ་དངོས་པོ་མ་སྐྱེས་པ།
7-17 若有未生法
若某事物尚未生，

འགག་ཞིག་གང་ན་ཡོད་ཀྱང་ན།
說言有生者
而於某處為可得，

དེ་ནི་སྐྱེ་བ་ཀྱང་དངོས་པོ་དེ།
可生之彼法
云何彼於此處生？

མེད་ན་ཅི་ཞིག་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
不成豈可生？
云何已有而(又)生？

ཁག་ལ་ཉེ་སྐྱེ་བ་དེ་ཡིས་ནི།
7-18 若言生時生
如果即是由此生，

སྐྱེ་བ་ཞིན་པ་ནི་སྐྱེད་བྱེད་ན།
是能有所生
能夠生出正生者，

སྐྱེ་བ་དེ་ནི་སྐྱེ་བ་ལྟ།
何得更有生
另外又由何等生，

ཁག་ཞིག་གིས་ནི་སྐྱེད་པར་བྱེད།
而能生是生
而能生出這個生？

ཁག་ལ་ཉེ་སྐྱེ་བ་གཞན་ཞིག་གིས།
7-19 若謂更有生
若另有生能生彼，

དེ་སྐྱེད་སྐྱེ་བ་མེད་པར་འགྱུར།
生生則無窮
是則成為無窮盡。

ཅི་སྐྱེ་སྐྱེ་བ་མེད་སྐྱེ་ན།
離生生有生
若是無生得生起，

ཁ་མས་ཅད་དེ་བཞིན་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
法皆自能生
如是一切當生起。

།རེ་ཞིག་ཡོད་དང་མེད་པ་ཡང་།
 7-20 有法不應生
 對於有與無(之物) ,
 །དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི།
 7-21 若諸法滅時
 正在滅去之事物 ,
 །དངོས་པོ་གནས་པ་མི་གནས་ཏེ།
 7-22 不住法不住
 未住事務不能住 ,
 །དངོས་པོ་འགག་བཞིན་ཉིད་ལ་ནི།
 7-23 若諸法滅時
 對於正滅之事物 ,
 །དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་དུས་ཀྱི་དུ།
 7-24 所有一切法
 既然一切之事物 ,
 །གནས་པ་གནས་པ་གཞན་དང་ནི།
 7-25 住不自相住
 住因他住因自住 ,
 །འགག་པ་འགག་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།
 7-26 法已滅不滅
 未滅者即不滅去 ,

།སྐྱེ་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ཞིང་།
 無亦不應生
 其生起(事)不合理。
 །སྐྱེ་བ་འབྲས་པར་མི་འགྱུར་རོ།
 是時不應生
 即不可能有生起。
 །དངོས་པོ་མི་གནས་གནས་པ་མི་ན།
 住法亦不住
 已住事物不能住 ,
 །གནས་པ་འབྲས་པར་མི་འགྱུར་རོ།
 是則不應住
 其住即是不容有。
 །ཆ་དང་འཆི་བའི་ཚེས་ཡིན་ན།
 皆是老死相
 一切時具老死性 ,
 །དེ་ཉིད་གྲིས་ཀྱང་གནས་མི་རིགས།
 亦不異相住
 (二者)皆不合道理。
 །མ་འགགས་པ་ཡང་འགག་མི་འགྱུར།
 未滅亦不滅
 已滅者亦不滅去 ,

།ཡོད་མེད་ཉིད་ཀྱང་མ་ཡིན་ཞེས།
 有無亦不生
 既有亦無亦不可 ,
 །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ།
 法若不滅者
 若彼不是正在滅 ,
 །གནས་བཞིན་པ་ཡང་མི་གནས་ཏེ།
 住時亦不住
 正住(事物)不能住 ,
 །གང་ཞིག་འགག་བཞིན་མ་ཡིན་པ།
 法若不滅者
 彼若不是正在滅 ,
 །གང་དག་ཆ་དང་འཆི་མེད་པར།
 終不見有法
 則有何等之事物 ,
 །ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི།
 如生不自生
 如生不因自有生 ,
 །འགག་བཞིན་པ་ཡང་དེ་བཞིན་མི་ན།
 滅時亦不滅
 正在滅者亦如是。

།གོང་དུ་བསྟན་པ་ཉིད་ཡིན་ནོ།
 此義先已說
 於前已經解說過。
 །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འབྲས་དོ།
 終無有是事
 則彼事物不容有。
 །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་གནས་པར་འགྱུར།
 無生云何住
 既然無生誰能住 ?
 །དེ་ནི་དངོས་པོར་མི་འབྲས་དོ།
 終無有是事
 則彼事物不容有。
 །གནས་པའི་དངོས་པོ་གང་ཞིག་ཡོད།
 離老死有住
 無有老死而能住 ?
 །གཞན་གྲིས་བསྐྱེད་པ་མ་ཡིན་བཞིན།
 亦不異相生
 亦不因他而有生。
 །མ་སྐྱེས་གང་ཞིག་འགག་པར་འགྱུར།
 無生何有滅
 既然無生誰滅去 ?

འཇིག་དངོས་པོ་གནས་པ་ལ།
7-27 法若有住者
且說已住之事物，

ལཱ་ནས་སྐབས་དེ་ཡིས་གནས་སྐབས་ནི།
7-28 是法於是時
此分位者即不可，

ལག་ཚོ་ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
7-29 如一切諸法
若時所有一切法，

འཇིག་དངོས་པོ་ཡོད་པ་ལ།
7-30 若法是有者
且說存有之事物，

འདོས་པོ་མེད་པར་གྱུར་པ་ལ་འང་།
7-31 若法是无者
不存有之事物者，

འགག་པ་རང་གི་བདག་ཉིད་ཀྱིས།
7-32 法不自相滅
滅不因自而有滅，

སྐྱེ་དང་གནས་དང་འཇིག་པ་དག།
7-33 生住滅不成
由生住滅不成立，

འགག་པ་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་པོ།
是則不應滅
既不可能擁有滅。

དེ་ཉིད་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།
不於是時滅
還以此分位而滅。

སྐྱེ་བ་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་བ།
生相不可得
是不可能擁有生，

འགག་པ་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་པོ།
是即無有滅
即不可能擁有滅。

འགག་པ་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་པོ།
是即無有滅
亦不可能擁有滅。

ཡོད་མིན་འགག་པ་གཞན་གྱིས་མིན།
他相亦不滅
亦不因他而有滅。

མ་གྲུབ་ཕྱིར་ན་འདུས་བྱས་མེད།
故無有有為
有為法即不存在。

འདོས་པོ་མི་གནས་པ་ལ་ཡང་།
法若不住者
尚未安住之事物，

ལཱ་ནས་སྐབས་གཞན་གྱིས་གནས་སྐབས་ནི།
是法於異時
此分位者亦不可，

དེ་ཚོ་ཚོས་རྣམས་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
以無生相故
此時所有一切法，

ལཱ་ཅིག་ཉིད་ན་ནི་དངོས་པོ་དང་།
不應於一法
因為有者與無者，

མགོ་གཉིས་པ་ལ་ཇི་ལྟར་ནི།
譬如第二頭
譬如第二個頭顱，

ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བ་རང་དང་ནི།
如自相不生
如生不因自有生，

འདུས་བྱས་རབ་ཏུ་མ་གྲུབ་བས།
有為法無故
有為法若不成立，

འགག་པ་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་པོ།
是亦不應滅
也不可能擁有滅。

ལཱ་ཅན་ཡང་འགག་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།
不於異時滅
以他分位而得滅。

འགག་པ་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་པོ།
即亦無滅相
即不可能擁有滅。

འདོས་པོ་མེད་པ་འབྲད་པ་མེད།
而有有無相
是不可能成一體。

ལག་ཅད་དུ་མེད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།
無故不可斷
其斷即是不可得。

ལཱ་ཅན་གྱིས་སྐྱེ་བ་མ་ཡིན་བཞིན།
他相亦不生
也不因他而有生。

འདུས་མ་བྱས་ནི་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།
何得有無為
無為如何可成立？

མི་ལམ་ཇི་བཞིན་སྐྱུ་མ་བཞིན།
7-34 如幻亦如夢
如幻像及如夢境，

དྲི་ཟའི་གྲོང་ཁྱེར་ཇི་བཞིན་དུ།
如乾闥婆城
亦如乾闥婆之城。

དེ་བཞིན་སྐྱེ་དང་དེ་བཞིན་གཞས།
所說生住滅
所宣說之生住滅，

དེ་བཞིན་དུ་ནི་འཇིག་པ་གསུངས།
其相亦如是
同樣亦如彼等者。

སྐྱེ་བ་དང་གཞས་པ་དང་འཇིག་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་དུ་བྱེད་པ་བདུན་པའོ།།

觀三相品第七

བྱེད་པོ་ཡིན་པར་གྱུར་པ་དེ།
8-01 決定有作者
彼成實有之作者，

ལས་སུ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དོ།
不作決定業
不作成實有之業。

བྱེད་པོ་མ་ཡིན་གྱུར་པ་ཡང་།
決定無作者
成非實有之作者，

ལས་སུ་མ་གྱུར་མི་བྱེད་དོ།
不做無定業
不作非實有之業。

ཡིན་པར་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད།
8-02 決定業無作
成實者無造作事，

བྱེད་པོ་མེད་པའི་ལས་སུ་ཡང་འགྱུར།
是業無作者
業亦將成無作者。

ཡིན་པ་ཡང་གྱུར་ལ་བྱ་བ་མེད།
定作者無作
成實者無造作事，

ལས་མེད་བྱེད་པའི་ཡང་འགྱུར།
作者亦無業
作者亦將成無業。

གཤམ་ཏེ་བྱེད་པོར་མ་གྱུར་པ།
8-03 若定有作者
若非實有之作者，

ལས་སུ་མ་གྱུར་བྱེད་ན་ནི།
亦定有作業
能作非實有之業，

ལས་ལ་རྒྱ་ནི་མེད་པར་འགྱུར།
作者及作業
業即成為無有因，

བྱེད་པའི་ཡང་རྒྱ་མེད་འགྱུར།
即墮於無因
作者亦成無有因。

རྒྱ་མེད་ན་ནི་འབྲས་བུ་དང་།
8-04 若墮於無因
如果無因則果與，

རྒྱ་ཡང་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་དོ།
則無因無果
助因亦為不可得，

དེ་མེད་ན་ནི་བྱ་བ་དང་།
無作無作者
此若無則事作者，

བྱེད་པའི་དང་བྱེད་མི་རིགས།
無所用作法
以及作具不可得。

བྱུ་བ་ལ་སོགས་མི་རིགས་ན།
8-05 若無作等法
造作事等若不成，

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་ཡོད་མ་ཡིན།
則無有罪福
法與非法不可得。

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་མེད་ན་ནི།
罪福等無故
法與非法若無有，

དེ་ལས་བྱུང་བའི་འབྲས་བུ་མེད།
罪福報亦無
則無由彼生之果。

།འབྲས་བུ་མེད་ན་ཐར་པ་དང་།
 8-06 若無罪福報
 若無果則不容有，
 །བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་པ།
 8-07 作者定不定
 實亦非實之作者，
 །བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་ཡིས།
 8-08 有不能作無
 實有作者即不能，
 །བྱེད་པ་པོར་ནི་གྱུར་པ་དང་།
 8-09 作者不作定
 成為實有之作者，
 །བྱེད་པ་པོར་ནི་མ་གྱུར་པས།
 8-10 作者定不定
 成非實有之作者，
 །བྱེད་པ་པོར་གྱུར་མ་གྱུར་ནི།
 8-11
 實亦非實之作者，
 །བྱེད་པ་པོ་ལས་བརྟེན་བྱས་ཤིང་།
 8-12 因業有作者
 緣於業而有作者，

།མཐོ་རིས་འགྱུར་པའི་ལམ་མི་འབྲད།
 亦無有涅槃
 解脫升天之道路。
 །གྱུར་མ་གྱུར་དེ་མི་བྱེད་དེ།
 不能作二業
 不作實亦非實(業)。
 །མ་གྱུར་ལས་ནི་མི་བྱེད་དེ།
 無不能作有
 作出非實有之業，
 །བཅས་པ་ལས་ནི་མ་གྱུར་དང་།
 亦不作不定
 不作非實有之業，
 །ལས་ནི་གྱུར་དང་བཅས་པ་དང་།
 亦定亦不定
 亦不能作成實業，
 །ལས་སུ་གྱུར་དང་མ་གྱུར་པ།
 是即不作實有業，
 །ལས་ཀྱང་བྱེད་པོ་དེ་ཉིད་ལ།
 因作者有業
 緣此作者而有業，

།བྱ་བ་དག་ནི་ཐམས་ཅད་ཀྱང་།
 諸可有所作
 一切造作之事業，
 །ཡིན་དང་མ་ཡིན་གྱུར་ཅིག་ལ།
 有無相違故
 實與非實兩相違，
 །མ་གྱུར་པས་ཀྱང་གྱུར་མི་བྱེད།
 若有作作者
 反之無亦不作有，
 །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ།
 及定不定業
 不作實亦非實業，
 །གྱུར་མ་གྱུར་པ་མི་བྱེད་དེ།
 不能作於業
 不作實亦非實業，
 །མི་བྱེད་འདི་ཡང་གཏན་ཚིགས་ནི།
 亦不作非實有業，
 །བརྟེན་ནས་འབྱུང་བ་མ་གཏོགས་པ།
 成業義如是
 除此之外我不見，

།དོན་མེད་ཉིད་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།
 皆空無有果
 亦即成為無意義。
 །ཐམ་ཚུན་འགལ་བས་གལ་ཡོད།
 一處則無二
 又如何能成一體？
 །འདིར་ཡང་སློབ་དེར་ཐལ་བར་འགྱུར།
 其過如先說
 此有彼等過失故。
 །གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།
 其過如先說
 由前述之諸因故。
 །གཏན་ཚིགས་གོང་དུ་བསྟན་ཕྱིར་རོ།
 其過如先說
 由前述之諸因故。
 །གོང་དུ་བསྟན་པས་ཤེས་པར་གྱ།
 由前述因故當知。
 །འགྲུབ་པའི་རྒྱ་ནི་མ་མཐོང་ངོ།
 更無有餘事
 (二者)成立之因由。

དེ་བཞིན་ཉེར་ལེན་ཞེས་པར་བྱ།

8-13 如破作作者
由業作者之破斥，

ལས་དང་བྱེད་པོ་བསལ་ཕྱིར་རོ།

受受者亦爾
取亦如是當了知。

བྱེད་པོ་དང་ལས་དག་གིས།

及一切諸法
由業作者(之考察)，

དངོས་པོ་ལྷག་མ་ཞེས་པར་བྱ།

亦應如是破
其餘事物應了知。

བྱེད་པོ་དང་ལས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བརྒྱད་པའོ།།། 觀作作者品第八

ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང།

9-01 眼耳等諸根
能見能聽等諸根，

ཚོར་སོགས་དང་ཡང་དབང་བྱས་པ།

苦樂等諸法
以及受等(心所法)，

གང་གི་ཡིན་པ་དེ་དག་གི།

誰有如是事
其擁有者先存在。

སྣོལ་དེ་ཡོད་ཁ་ཅིག་སྟེ།

是則名本住
有人會做如是說。

དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།

9-02 若無有本住
若是實體不存在，

ལྟ་བུ་ལ་སོགས་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

誰有眼等法
其能見等將何有？

དེ་ཕྱིར་དེ་དག་སྣོལ་ན།

以是故當知
因此在彼等之前，

དངོས་པོ་གནས་པ་དེ་ཡོད་དོ།

先已有本住
定有實體已安住。

ལྟ་དང་ཉན་ལ་སོགས་པ་དང།

9-03 有離眼等根
能見能聽等諸根，

ཚོར་བུ་ལ་སོགས་ཉིད་ཀྱི་ནི།

及苦樂等法
以及受等之先前，

སྣོལ་དངོས་པོ་གང་གནས་པ།

先有本住者
若此實體已安住，

དེ་ནི་གང་གིས་གདགས་པར་བྱ།

以何而可知
則此依何而施設？

ལྟ་བུ་ལ་སོགས་མེད་པར་ཡང།

9-04 若離眼耳等
如果離開能見等，

གལ་ཏེ་དེ་ནི་གནས་གྱུར་ན།

而有本住者
有此安住之實體，

དེ་མེད་པར་ཡང་དེ་དག་ནི།

亦應離本住
是則離開此(實體)，

ཡོད་པར་འགྱུར་བར་བེ་ཚོམ་མེད།

離人何有法
無疑亦有能見等。

ཅི་ཡིས་གང་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད།

9-05 以法知有人
某(法)促顯某(實體)，

གང་གིས་ཅི་ཞིག་གསལ་བར་བྱེད།

以人知有法
由某(實體)顯某(法)。

ཅི་མེད་གང་ཞིག་གལ་ཡོད།

離法何有人
離(法)何有某(實體)？

གང་མེད་ཅི་ཞིག་གལ་ཡོད།

離人何有法
離某(實體)何有(法)？

ལྟོ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
9-06 一切眼等根
某(實體)非存在於，

སྣ་རོ་ལ་གང་ཞིག་ཡོད་པ་མིན།
實無有本住
一切能見等之前。

ལྟོ་སོགས་ནང་ནས་གཞན་ཞིག་གིས།
眼耳等諸根
不同者於不同時，

ལག་ཞུ་རྒྱ་ཚོ་ན་གསལ་པར་བྱེད།
異相而分別
方可促顯能見等。

ལྟོ་ལ་སོགས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
9-07 若眼等諸根
若此(實體)不存於，

སྣ་རོ་ལ་གལ་ཏེ་ཡོད་མིན་ན།
無有本住者
一切能見等之前。

ལྟོ་ལ་སོགས་པ་རེ་རེ་ཡི།
眼等一一根
如何能夠存在於，

སྣ་རོ་ལ་དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོད།
云何能知塵
各個能見等之前？

ལྟོ་ཤི་དེ་ཉིད་ཉམ་ཤི་དེ།
9-08 見者即聞者
若彼見者即聽者，

ལག་ལ་ཏེ་ཚོར་པོ་འདེད་ཉིད་ན།
聞者即受者
彼亦即是此受者，

འདི་རེ་ལོ་སྣ་རོ་ལ་ཡོད་ལྟར་ན།
如是等諸根
而存在於各個前，

འདི་ནི་དེ་ལྟར་མི་རིགས་སོ།
則應有本住
如此即是不合理。

ལག་ལ་ཏེ་ལྟོ་སོགས་ཉིད་ལ།
9-09 若見聞各異
如果見者異聽者，

ཉམ་པོ་སོགས་ཚོར་པོ་གཞན་ན།
受者亦各異
而且異於此受者，

ལྟོ་སོ་ཡོད་ཚོ་ཉམ་པོར་འགྱུར།
見時亦應聞
則見聽者同時有，

འབད་ག་ཀྱང་མང་པོ་ཉིད་དུ་འགྱུར།
如是則神多
我亦成為多體性。

ལྟོ་དང་ཉམ་ལ་སོགས་པ་དང་།
9-10 眼耳等諸根
能見能聽等(諸根)，

ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་ཡང་།
苦樂等諸法
以及受等(心所法)，

ལག་ལས་འགྱུར་བའི་འགྱུར་དེ་ལའང་།
所從生諸大
若是來自諸元素，

འདི་ནི་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
彼大亦無神
於元素亦無(實體)。

ལྟོ་དང་ཉམ་ལ་སོགས་པ་དང་།
9-11 若眼耳等根
能見能聽等(諸根)，

ཚོར་བ་དག་ལ་སོགས་པ་ཡང་།
苦樂等諸法
以及受等(心所法)，

ལག་གི་ཡིན་པ་གལ་ཏེ་མེད།
無有本住者
彼等若無擁有者，

འདི་དག་ཀྱང་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།
眼等亦應無
則彼等亦不可得。

ལག་ཞིག་ལྟོ་ལ་སོགས་པ་ཡི།
9-12 眼等無本住
於能見等前中後，

སྣ་རོ་ལ་ད་ལྟ་ལྟོ་ན་མེད།
今後亦復無
此(實體)皆不可得，

འདི་ལ་ཡོད་དོ་མེད་དོ་ཞེས།
以三世無故
謂有謂無之分別，

ཁྱོད་པ་དག་ནི་ལྟོ་གསལ་འགྱུར།
無有無分別
即於此處得止息。

<p>བྱུང་ཤིང་གང་དེ་མེ་ཡིན་ན། 10-01 若燃是可燃 如果火即是燃料，</p>	<p>བྱུང་པ་པོ་དང་ལས་གཅིག་འགྲུར། 作作者則一 作者與業成一體。</p>	<p>།གལ་ཏེ་ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ན། 若燃異可燃 如果火異於燃料，</p>	<p>།ཤིང་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྲུར། 離可燃有燃 則離燃料而有(火)。</p>
<p>།རྟག་ཏུ་འབར་བ་ཉིད་དུ་འགྲུར། 10-02 如是常應燃 (火)即成永燃燒，</p>	<p>།འབར་བྱེད་རྒྱུ་ལས་མི་འབྱུང་ཞིང་། 不因可燃生 不以燃燒為原因，</p>	<p>།རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འགྲུར། 則無燃火功 持續努力無意義，</p>	<p>།དེ་ལྟ་ཡིན་ན་ལས་ཀྱང་མེད། 亦名無作火 如是(火)成無作用。</p>
<p>།གཞན་ལ་སྟོས་པ་མེད་པའི་ཕྱིར། 10-03 燃不待可燃 由不觀待他者故，</p>	<p>།འབར་བར་བྱེད་རྒྱུ་ལས་མི་འབྱུང་། 則不從緣生 即不以燃為原因。</p>	<p>།རྟག་ཏུ་འབར་བ་ཡིན་ན་ཞེ། 火若常燃者 若是永遠在燃燒，</p>	<p>།རྩོམ་པ་དོན་མེད་ཉིད་དུ་འགྲུར། 人功則應空 持續努力則無義。</p>
<p>།དེ་ལ་གལ་ཏེ་འདི་སྟོན་དུ། 10-04 若汝謂燃時 若於此處作是說，</p>	<p>།སྲིག་བཞིན་བྱུང་ཤིང་ཡིན་སེམས་ན། 名為可燃者 正燃燒者即燃料，</p>	<p>།གང་ཚོ་དེ་ཙམ་དེ་ཡིན་ན། 爾時但有薪 應由誰燒筆燃料？</p>	<p>།གང་གིས་བྱུང་ཤིང་དེ་སྲིག་བྱེད། 何物燃可燃？ 彼時唯有燃料故。</p>
<p>།གཞན་ཕྱིར་མི་ཐུང་ཐུང་མེད་ན། 10-05 若異則不至 若相異則不相至，</p>	<p>།སྲིག་པར་མི་འགྲུར་མི་སྲིག་ན། 不至則不燒 不相至則不燃燒，</p>	<p>།འཚི་བར་མི་འགྲུར་མི་འཚི་ན། 不燒則不滅 不燃燒則不熄滅，</p>	<p>།རང་རྟགས་དང་ཡང་ལྡན་པར་གནས། 不滅則常住 不滅則永住自相。</p>
<p>།དེ་ལྟར་བྱུང་མེད་སྐྱེས་པ་དང་། 10-06 燃與可燃異 火雖異於彼燃料，</p>	<p>།སྐྱེས་པ་འདྲ་བྱུང་མེད་ཐུང་པ་བཞིན། 而能至可燃 而可至於彼燃料。</p>	<p>།གལ་ཏེ་ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ན། 如此至彼人 如女可與男會合，</p>	<p>།ཤིང་དང་ཐུང་དུ་རུང་བར་འགྲུར། 彼人至此人 男亦可與女會合。</p>

།གལ་ཏེ་མེ་དང་ཤིང་དག་ནི།
10-07 若謂燃可燃
異於燃料之火者，

།གཅིག་གིས་གཅིག་ནི་བསལ་གྱུར་ན།
二俱相離者
的確可至於燃料，

།ཤིང་ལས་མེ་གཞན་ཉིད་ཡིན་ཡང་།
如是燃則能
如果火及與燃料，

།ཤིང་དང་ཕྱད་པར་འདོད་ལ་རག།
至於彼可燃
二者彼此相分離。

།གལ་ཏེ་ཤིང་ལྷོས་མེ་ཡིན་ལ།
10-08 若因可燃燃
若待燃料而有火，

།གལ་ཏེ་མེ་ལྷོས་ཤིང་ཡིན་ན།
因燃有可燃
觀待火而有燃料，

།གང་ལྷོས་མེ་དང་ཤིང་འགྱུར་བ།
先定有何法
應由何者先成立？

།དང་པོར་གྲུབ་པ་གང་ཞིག་ཡིན།
而有燃可燃
依之有火或燃料。

།གལ་ཏེ་ཤིང་ལྷོས་མེ་ཡིན་ན།
10-09 若因可燃燃
若待燃料而有火，

།མེ་གྲུབ་པ་ལ་སྐྱབ་པར་འགྱུར།
則燃成復成
則火(先前)已成立，

།བྱུང་པར་བྱུབ་པའི་ཤིང་ལ་ཡང་།
是為可燃中
(而又再次)得成立，

།མེ་མེད་པར་ནི་འགྱུར་པ་ཡིན།
則為無有燃
燃料亦成離火者。

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་གང་ལྷོས་འགྲུབ།
10-10 若法因待成
此物觀待(彼)而成，

།དེ་ཉིད་ལ་ཡང་ལྷོས་ནས་ནི།
是法還成待
彼物即是所觀待，

།ལྷོས་བྱུག་པ་ཡིན་དེ་འགྲུབ་ན།
今則無因待
卻又觀待此而成，

།གང་ལ་ལྷོས་ནས་གང་ཞིག་འགྲུབ།
亦無所成法
則誰觀待誰而成？

།དངོས་པོ་ལྷོས་གྲུབ་གང་ཡིན་པ།
10-11 若法有待成
此物觀待(他)而成，

།དེ་མ་གྲུབ་ན་ཇི་ལྟར་ལྷོས།
未成云何待
此物未成怎觀待？

།ཅི་སྟེ་གྲུབ་པ་ལྷོས་ཤིན།
若成已有待
若是已成而觀待，

།དེ་ནི་ལྷོས་པར་མི་རིགས་སོ།
成已何用待
此之觀待不合理。

།ཤིང་ལ་ལྷོས་པའི་མེ་མེད་དེ།
10-12 因可燃無燃
無有觀待燃料火，

།ཤིང་ལ་མ་ལྷོས་མེ་ཡང་མེད།
不因亦可燃
無有不待燃料火。

།མེ་ལ་ལྷོས་པའི་ཤིང་མེད་དེ།
因燃無可燃
無觀待火之燃料，

།མེ་ལ་མ་ལྷོས་ཤིང་ཡང་མེད།
不因無可燃
無不待火之燃料。

།མེ་ནི་གཞན་ལས་མི་འོང་སྟེ།
10-13 燃不餘處來
火不來自於餘處，

།ཤིང་ལ་འདང་མེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།
燃處亦無燃
火不即在燃料中。

།དེ་བཞིན་ཤིང་གི་ལྷན་མ་ནི།
可燃亦如是
對於燃料餘(亦)同，

།སོང་དང་མ་སོང་བའོ་མ་པས་བསྟན།
餘如去來說
由正已未行已說。

ཤིང་ཉིད་མེ་ནི་མ་ཡིན་ཏེ།

10-14 可燃即非然
火者非即是燃料，

མ་དང་ཤིང་གིས་བདག་དང་ནི།

10-15 以燃可燃法
由火燃料(之考察)，

ཁག་དག་བདག་དང་དངོས་པོ་རྣམས།

10-16 若人說有我
若人說我與事物，

ཤིང་ལས་གཞན་ལ་མེ་ཡང་མེད།

離可燃無燃
非異燃料而別有，

ཉེ་བར་ལེན་པའི་རིམ་པ་ཀུན།

說受受者法
無餘解明諸一切，

དེ་བཅས་ཉིད་དང་ཐད་དང་པར།

諸法各異相
有相即性或異性，

མེ་ནི་ཤིང་དང་ལྷན་མ་ཡིན།

燃無有可燃
火非具有燃料者，

བྱུང་རྣམས་སོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།

及以說瓶衣
(考察)我取之步驟，

སྟོན་པ་དེ་དག་བསྟན་དོན་ལ།

當知如是人
我不認為彼等者，

མེ་ལ་ཤིང་མེད་དེར་དེ་མེད།

燃中無可燃 (可燃中無燃)
火中無薪反亦然。

མ་ལུས་པར་ནི་རྣམ་པར་བཤམ།

一切等諸法
以及瓶和布等等。

མཁས་སོ་སྣམ་དུ་མི་སེམས་སོ།

不得佛法味
精通教法之真義。

མེ་དང་བྱུང་ཤིང་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་པའོ།། 觀燃可燃品第十

སྟོན་མཐའ་མངོན་ནམ་ཞེས་ལུས་ཚོ།

11-01 大聖之所說
先前之際可知否？

ཁག་ལ་ཐོག་མེད་མཐའ་མེད་པར།

11-02 若無有始終
彼若無始亦無終，

ཁག་ཏེ་སྐྱེ་བ་སྐྱུང་ལ།

11-03 若使先有生
如果先前有出生，

ཐུབ་པ་ཚེན་པོས་མིན་ཞེས་གསུངས།

本際不可得
大牟尼說不(可知)。

དེ་ལ་དབུས་ནི་ག་ལ་ཡོད།

中當云何有
(又)如何會有中間？

ཁ་ཤི་བྱི་མ་ཡིན་ནོ།

後有老死者
而後再有老和死，

འཁོར་བ་ཐོག་མ་མཐའ་མེད་དེ།

生死無有始
因為輪迴無始終，

དེ་ཕྱིར་དེ་ལ་སྐྱེ་བྱི་དང།

是故於此中
是故此處不當有，

སྐྱེ་བ་ཁ་ཤི་མེད་པ་དང།

不老死有生
則生成為離老死，

དེ་ལ་སྐྱོན་མེད་ཕྱི་མ་མེད།

亦復無有終
彼無初始亦無後。

ལྷན་ཅིག་རིམ་པ་མི་འཐད་དོ།

先後共亦無
先後同時諸順序。

མ་ཤི་བར་ཡང་སྐྱེ་བར་འགྱུར།

不生有老死
未死歿者亦將生。

ལག་ཏུ་བདག་གིས་བྱས་ལྟར་ན།
12-02 苦若自作者
如果(苦)為自所造，

། དེ་ཕྱིར་བརྟེན་ནས་འབྱུང་མི་འགྱུར།
則不從緣生
是則非依緣而有。

ལག་ཏུ་ཕྱིར་ཕྱུང་པོ་འདི་དག་ལ།
因有此陰故
而以此等蘊為緣，

།བརྟེན་ནས་ཕྱུང་པོ་དེ་དག་འབྱུང།
而有彼陰生
彼等蘊方生起故。

ལག་ཏུ་འདི་ལས་དེ་གཞན་ཞིང།
12-03 若謂此五蘊
若此等(蘊)異彼等，

།ལག་ཏུ་དེ་ལས་འདི་གཞན་ན།
異彼五蘊者
彼等(諸蘊)異此等，

།སྤྱད་བསྐྱེད་གཞན་གྱིས་བྱས་འགྱུར་ཞིང།
如是則應言
彼等即由此等造，

།གཞན་དེ་དག་གིས་དེ་བྱས་འགྱུར།
從他而作苦
則苦方為他所造。

ལག་ཏུ་གང་ཟག་བདག་གིས་ནི།
12-04 若人自作苦
若苦是由自人造，

།སྤྱད་བསྐྱེད་བྱས་ན་གང་བདག་གིས།
離苦何有人
離苦則誰是自人？

།སྤྱད་བསྐྱེད་བྱས་པའི་གང་ཟག་ནི།
而謂於彼人
(而且)即由此人者，

།སྤྱད་བསྐྱེད་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།
而能自作苦
自己即能造(此)苦。

ལག་ཏུ་གང་ཟག་གཞན་ལས་ནི།
12-05 若苦他人作
若苦是從他人生，

།སྤྱད་བསྐྱེད་འབྱུང་ན་གཞན་ཞིག་གིས།
而與此人者
又何來此無苦人？

།སྤྱད་བསྐྱེད་དེ་བྱས་གང་ཕྱིན་དེ།
若當離於苦
苦由他人造之後，

།སྤྱད་བསྐྱེད་མ་གཏོགས་ཇི་ལྟར་རུང།
何有此人受
能被交付於此人。

ལག་ཏུ་གང་ཟག་གཞན་སྤྱད་བསྐྱེད།
12-06 苦若彼人作
若苦是從他人生，

།འབྱུང་ན་གང་གིས་དེ་བྱས་ནས།
持與此人者
誰是離苦之他人？

།གཞན་ལ་སྟེར་བའི་གང་ཟག་གཞན།
離苦何有人
由彼造作苦之後，

།སྤྱད་བསྐྱེད་མ་གཏོགས་གང་ཞིག་ཡིན།
而能授於此
復能置之於他人。

།བདག་གིས་བྱས་པར་མ་གྲུབ་པས།
12-07 自作若不成
若不成立自造(苦)，

།སྤྱད་བསྐྱེད་གཞན་གྱིས་གལ་བྱས།
云何彼作苦
又復何來他造苦？

།གཞན་གྱིས་སྤྱད་བསྐྱེད་གང་བྱེད་པ།
若彼人作苦
此苦若是他者造，

།དེ་ནི་དེ་ཡི་བདག་བྱས་འགྱུར།
即亦名自作
對他即是自所造。

།དེ་ཞིག་སྤྱད་བསྐྱེད་བདག་བྱས་མིན།
12-08 苦不名自作
首先苦不是自造，

།དེ་ཉིད་གྱིས་ནི་དེ་མ་བྱས།
法不自作法
由自不造自體故，

།ལག་ཏུ་གཞན་བདག་མ་བྱས་ན།
彼無有自體
他者自體若未造，

།སྤྱད་བསྐྱེད་གཞན་བྱས་གལ་འགྱུར།
何有彼作苦
何有他者所造苦？

ཁག་ཏེ་རེ་རེས་བྱས་གྱུར་ན།
12-09 若此彼苦成
如果(自他)能各造，

སྤྱུག་བསྐྱེལ་གཉིས་ཀས་བྱས་པར་འགྱུར།
應有共作苦
則有二者共造苦。

ཁདག་གིས་མ་བྱས་གཞན་མ་བྱས།
此彼尚無作
自不造且他不造，

སྤྱུག་བསྐྱེལ་རྒྱ་མེད་ག་ལ་འགྱུར།
何況無因作
何有無因生之苦？

སྤྱུག་བསྐྱེལ་འབའ་ཞིག་རྣམ་པ་བཞི།
12-10 非但說於苦
不但四種形式之，

ཡོད་མ་ཡིན་པར་མ་ཟད་གྱི།
四種義不成
苦蘊是為不可得，

ཕྱི་རོལ་དངོས་པོ་དག་ལ་ཡང་།
一切外萬物
而且四種形式之，

རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཡོད་མ་ཡིན།
四義亦不成
外事物亦不可得。

བདག་གིས་བྱས་པ་དང་གཞན་གྱིས་བྱས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་གཉིས་པའོ།།

觀苦品第十二

ཁཚོམ་ལྷན་འདས་གྱིས་ཚོས་གང་ཞིག་
13-01 如佛經所說
性欺誑者即虛妄，

སྤྱོད་པོ་བཟུན་ཞེས་གསུངས།
虛誑妄取相
是為世尊所宣說。

འདུ་བྱེད་ཐམས་ཅད་སྤྱོད་པའི་ཚོས།
諸行妄取故
一切有為性欺誑，

དེས་ན་དེ་དག་བཟུན་པ་ཡིན།
是名為虛誑
因為彼等是虛妄。

ཁག་ཏེ་སྤྱོད་ཚོས་གང་ཡིན་པ།
13-02 虛誑妄取者
性欺誑者即虛妄，

དེ་བཟུན་དེ་ལ་ཅི་ཞིག་སྤྱོད།
是中何所取
此中何者成欺誑？

ཁཚོམ་ལྷན་འདས་གྱིས་དེ་གསུངས་པ།
佛說如是事
世尊如是之言說，

སྟོང་ཉིད་ཡོངས་སུ་བསྟན་པ་ཡིན།
欲以示空義
即是空性之顯明。

ཁདོས་རྣམས་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་དེ།
13-03 諸法有異故
事物離有自性性，

ཁག་ན་རྟུ་འགྱུར་བ་སྤྱོད་ཕྱིར་དོ།
知皆是無性
因為可見異性故。

ཁདོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་མེད།
無性法亦無
沒有無自性事物，

ཁག་ཕྱིར་དངོས་རྣམས་སྟོང་པ་ཉིད།
一切法空故
諸事物有空性故。

ཁག་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་མེད་ན།
13-04 諸法若無性
若諸法有性
何者能擁有異性？

ཁག་ན་རྟུ་འགྱུར་བ་གང་གི་ཡིན།
云何說嬰兒
云何而得異
如果自性不可得。

ཁག་ཏེ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན།
乃至於老年
若諸法無性
何者能擁有異性？

ཁག་ན་རྟུ་འགྱུར་བར་ཇི་ལྟར་རུང་།
而有種種異
云何而有異？
如果自性是可得。

།དེ་ཉིད་ལ་ནི་གཞན་འགྲུར་མེད།

13-05 是法則無異
此者本身無異性，

།གལ་ཏེ་དེ་ཉིད་གཞན་འགྲུར་ན།

13-06 若是法即異
若即此者有異性，

།གལ་ཏེ་སྣོད་མིན་ཅུང་ཟད་ཡོད།

13-07 若有不空法
若有任何不空者，

།རྒྱལ་བ་རྣམས་ཀྱིས་སྣོད་པ་ཉིད།

13-08 大聖說空法
勝者所說之空性，

འདུ་བྱེད་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་སུམ་པའོ།། 觀行品第十三

།གཞན་ཉིད་ལ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

異法亦無異
異者有亦不合理。

།འོ་མ་ཉིད་ནི་ཞོར་འགྲུར་རོ།

乳應即是酪
乳者應該即是酪。

།སྣོད་པ་ཅུང་ཟད་ཡོད་པར་འགྲུར།

則應有空法
是則可以有空者。

།སྟུ་ཀུན་རེས་པར་འབྱུང་བར་གསུངས།

為離諸見故
即一切見之出離。

།གང་ཕྱིར་གཞོན་ཀུ་མི་རྒྱེ།

如壯不作老
因為青年不變老，

།འོ་མ་ལས་གཞན་གང་ཞིག་ནི།

離乳有何法
離乳之外有何者，

།མི་སྣོད་ཅུང་ཟད་ཡོད་མིན་ན།

實無不空法
而無任何不空者，

།གང་དག་སྣོད་པ་ཉིད་ལྟ་བུ།

若復見有空
彼等抱有空見者，

།གང་ཕྱིར་རྣམ་པ་འད་མི་རྒྱེ།

老亦不作老
因為老年不變老。

།ཞོ་ཡི་དངོས་པོ་ཡིན་པར་འགྲུར།

而能作於酪？
而將擁有此酪性？

།སྣོད་པ་ཡོད་པར་གལ་འགྲུར།

何得有空法
空者從何而得有？

།དེ་དག་བསྐྱབ་ཏུ་མེད་པར་གསུངས།

諸佛所不化
即被說為不可救。

།བཟ་བྱ་ལྟ་བུ་བཟ་བའོ།

14-01 見可見見者
所見能見與見者，

།དེ་བཞིན་འདོད་ཆགས་ཆགས་པ་དང།

14-02 染與於可染
貪著貪者與所貪，

།གསུམ་པོ་དེ་དག་གཉིས་གཉིས་དང།

是三各異方
此三者之兩兩間，

།ཆགས་པར་བྱ་བ་ཉོན་མོངས་པ།

染者亦復然
其餘煩惱其餘處，

།ཐམས་ཅད་ཀྱང་ནི་ཕན་ཚུན་དུ།

如是三法異
以及全部(三者)間，

།ལྟག་མ་རྣམས་དང་སྐྱེ་མཆེད་ཀྱི།

餘入餘煩惱
即應以此三方式，

།ཐུང་པར་འགྲུར་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

終無有合時
相互都不成和合。

།ལྟག་མ་འད་རྣམས་པ་གསུམ་ཉིད་ཀྱིས།

皆亦復如是
同樣如是而看待。

།གཞན་དང་གཞན་དུ་ཕྲད་འགྱུར་ན།

14-03 異法當有合
兩者相異方有合，

།བཟླ་བྱ་ལ་སོགས་འབའ་ཞིག་ལ།

14-04 非但見等法
不僅所見等之間，

།གཞན་ནི་གཞན་ལ་བརྟེན་ཏེ་གཞན།

14-05 異因異有異
此者緣異物成異，

།གལ་ཏེ་གཞན་ནི་གཞན་ལས་གཞན།

14-06 若離從異異
若對異物而有異，

།གཞན་ཉིད་གཞན་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

14-07 異中無異相
異性不在異者中，

།དེ་ནི་དེ་དང་ཕྲད་པ་མེད།

14-08 是法不自合
自與自及異與異，

།གང་ཕྱིར་བཟླ་བྱ་ལ་སོགས་ལ།

見等無有異
然而所見等之間，

།གཞན་ཉིད་མེད་པར་མ་ཟེད་གྱི།

異相不可得
異性是為不可得，

།གཞན་མེད་པར་གཞན་གཞན་མི་འགྱུར།

異離異無異
離異物則不成異，

།དེ་ཚོ་གཞན་མེད་པར་གཞན་འགྱུར།

應無異有異
離異物亦應有異。

།གཞན་མ་ཡིན་ལ་འདྲ་ཡོད་མ་ཡིན།

不異中亦無
不異者中亦無有，

།གཞན་དང་གཞན་ཡང་ཕྲད་མི་འགྱུར།

異法亦不合
其和合皆不應理。

།གཞན་དེ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།

異相不成故
異性即是不可得，

།གང་ཡང་གང་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།

所有一切法
任何者與任何間，

།གང་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་ཡིན་པ།

若法從因出
此者既然緣於彼，

།གཞན་མེད་པར་ནི་གཞན་འགྱུར་པ།

離從異無異
而離異物不成異，

།གཞན་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།

無有異相故
如果異性不可得，

།ཕྲད་བཞིན་པ་དང་ཕྲད་པ་དང།

合者及合時
正和合與已和合，

།དེ་ཕྱིར་ཕྲད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

見等云何合
因此不能成和合。

།གཞན་པ་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ།

皆亦無異相
皆不可能有異性。

།དེ་ནི་དེ་ལས་གཞན་མི་འཐད།

是法不異因
即不可能異於彼。

།ཡོད་མིན་དེ་ཡི་ཕྱིར་ན་མེད།

是故無有異
是故此異不存在。

།གཞན་ནམ་དེ་ཉིད་ཡོད་མ་ཡིན།

則無此彼異
是則無有異與同。

།ཕྲད་པ་པོ་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

合法亦皆無
及和合者不可得。

།ཕྲད་པ་བརྟེན་པ་ཞེས་བྱ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་བཞི་པ་ལོ།།། 觀合品第十四

།རང་བཞིན་རྒྱ་དང་རྒྱུ་ལས་ནི།

15-01 眾緣中有性
由因緣有自性生，

།འབྲུང་བར་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།

是事則不然
即是不合於道理。

།རྒྱ་དང་རྒྱུ་ལས་བྱུང་བ་ཡི།

性從眾緣出
因緣所成之自性，

།རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་དུ་འགྱུར།

即名為作法
便會成為所造作。

།རང་བཞིན་བྱས་པ་ཅན་ཞེས་བྱས།

15-02 性若是作者
自性如何又會是，

།ཇི་ལྟར་བྱས་ན་རུང་བར་འགྱུར།

云何有此義
造作而成(之事物)？

།རང་བཞིན་དག་ནི་བཅོས་མིན་དང་།

性名為無作
自性即是非造作，

།གཞན་ལ་ལྡོས་པ་མེད་པ་ཡིན།

不待異法成
亦不觀待於他者。

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

15-03 法若無自性
如果自性是無有，

།གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད།

云何有他性
從何而將有他性？

།གཞན་གྱི་དངོས་པོ་འི་རང་བཞིན་ནི།

自性於他性
其他事物之自性，

།གཞན་གྱི་དངོས་པོ་ཡིན་ཞེས་བརྗོད།

亦名為他性
即被說為是他性。

།རང་བཞིན་དང་ནི་གཞན་དངོས་དག།

15-04 離自性他性
若離自性與他性，

།མ་གཏོགས་དངོས་པོ་ག་ལ་ཡོད།

何得更有法
從何而又有事物？

།རང་བཞིན་དང་ནི་དངོས་པོ་དག།

若有自他性
有自性與他性在，

།ཡོད་ན་དངོས་པོ་འགྲུབ་པར་འགྱུར།

諸法則得成
事物才得成立故。

།གལ་ཏེ་དངོས་པོ་མ་གྲུབ་ན།

15-05 有若不成者
事物之有若不成，

།དངོས་མེད་འགྲུབ་པར་མི་འགྱུར་རོ།

無云何可成
無亦即是不成立。

།དངོས་པོ་གཞན་དུ་གྱུར་པ་ནི།

因有異法故
因為有之變異性，

།དངོས་མེད་ཡིན་པར་སྐྱེ་བོ་སྤྲ།

有壞名為無
人們即稱之為無。

།གང་དག་རང་བཞིན་གཞན་དངོས་དང་།

15-06 若人見有無
某些人等若觀見，

།དངོས་དང་དངོས་མེད་ཉིད་ལྟ་བུ།

見自性他性
自性他性及有無，

།དེ་དག་སངས་རྒྱས་བསྟན་པ་ལ།

如是則不見
彼等人則不觀見，

།དེ་ཉིད་མཐོང་བ་མ་ཡིན་ནོ།

佛法真實義
佛陀教法中真實。

།བཅོམ་ལྡན་དངོས་དང་དངོས་མེད་པ།

15-07 佛能滅有無
於教迦旃延經中，

།མ་ཁྱེན་པས་ཀ་ཏ་ཡ་ན་ཡི།

於化迦旃延
能知有無之世尊，

།གང་མ་རག་ལས་ནི་ཡོད་པ་དང་།

經中之所說
對於存在不存在，

།མེད་པ་གཉིས་ཀའང་དགག་པ་མཛད།

離有亦離無
兩種說法都遮止。

།གཤམ་ཏེ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན།

15-08 若法實有性
彼若以本性存在，

།དེ་ནི་མེད་ཉིད་མི་འགྱུར་རོ།

後則不應異
不應變為不存在。

།རང་བཞིན་གཤམ་ན་དུ་འགྱུར་བ་ནི།

性若有異相
因為確實不可能，

།ནམ་ཡང་འཕྲད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

是事終不然
本性還擁有異性。

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།

15-09 若法實有性
如果本性不存在，

།གཤམ་ན་དུ་འགྱུར་པ་གང་གི་ཡིན།

云何而可異
則異性為誰所有？

།རང་བཞིན་ཡོད་པ་ཡིན་ན་ཡང་།

若法實無性
而或本性若存在，

།གཤམ་ན་དུ་འགྱུར་བ་ཇི་ལྟར་རུང་།

云何而可異
則異性為誰所有？

།ཡོད་ཅེས་བྱ་བ་རྟག་པར་འཇིག་།

15-10 定有則著常
認為存在則執常，

།མེད་ཅེས་བྱ་བ་ཚད་པར་ལྟ།

定無則著斷
說不存在是斷見。

།དེ་སྤྱིར་ཡོད་དང་མེད་པ་ལ་།

是故有智者
因此智者不住於，

།མཉམས་པས་གནས་པར་མི་བྱའོ།

不應著有無
存在和不存在性。

།གང་ཞིག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་པ།

15-11 若法有定性
謂彼以自性存在，

།དེ་ནི་མེད་པ་མིན་པས་རྟག།

非無則是常
非不存在即是常。

།སྔོན་བྱུང་ད་ལྟར་མེད་ཅེས་པ།

先有而今無
認為先前曾出現，

།དེས་ན་ཚད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

是則為斷滅
而今不存則成斷。

།རང་བཞིན་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོང་བ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅོལ་བའོ།།། 觀有無品第十五

།གཤམ་ཏེ་འདུ་བྱེད་འཁོར་ཞེ་ན།

16-01 諸行往來者
諸有為法若輪迴，

།དེ་དག་རྟག་ན་མི་འཁོར་ཏེ།

常不應往來
彼是常則不輪迴。

།མི་རྟག་ན་ཡང་འཁོར་མི་འགྱུར།

無常亦不應
無常亦不能輪迴，

།སེམས་ཅན་ལ་ཡང་རིམ་འདི་མཚུངས།

眾生亦復然
對於眾生亦同理。

།གཤམ་ཏེ་གང་ཟག་འཁོར་ཞེ་ན།

16-02 若眾生往來
補特伽羅若輪迴，

།ལུང་པོ་སྐྱེ་མཚེད་ཁམས་རྣམས་ལ།

陰界諸入中
於諸蘊處界之中，

།དེ་ནི་རྣམས་པ་ལྟས་བཅོལ་ན།

五種求盡無
五種推求彼皆無，

།མེད་ན་གང་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

誰有往來者
是則由誰去輪迴？

ཉེ་བར་ལེན་ནས་ཉེར་ལེན་པར།

16-03 若從身至身
從一取往另一取，

འདྲ་བྱེད་མུང་ན་འདྲ་འབར་ནི།

16-04 諸行若滅者
諸有為法有涅槃，

སྐྱེ་འཇིག་ཚོས་ཅན་འདྲ་བྱེད་རྣམས།

16-05 諸行生滅相
具生滅性之有為，

ཁག་ལ་ཉེ་བར་ལེན་འཚིང་ན།

16-06 若身名為縛
如果取即是纏縛，

ཁག་ལ་ཉེ་བཅུང་བྱའི་སྤྲོད་ལ་ན།

16-07 若可縛先縛
被縛者前若有縛，

འཇིག་གི་བཅུང་ས་པ་མི་གྲོལ་ཉེ།

16-08 縛者無有解
已纏縛者不解脫，

འདད་གཞི་ལེན་མེད་མུང་ན་འདྲ་པ།

16-09 若不受諸法
我將離取入涅槃，

འཁོར་ན་སྲིད་པ་མེད་པར་འགྱུར།

往來即無身
輪迴者成無有體，

ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་མི་འབྲད་དོ།

是事終不然
無論如何不可能。

མི་འཚིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་ཉེ།

不縛亦不解
不纏縛亦不解脫，

ཉེ་བར་ལེན་བཅས་འཚིང་མི་འགྱུར།

有身則不縛
有取者即無纏縛，

འཚིང་བ་ཡོད་ན་འཚིང་ལ་རག།

則應縛可縛
此縛可縛(被縛者)。

མ་བཅུང་ས་པ་ཡང་གྲོལ་མི་འགྱུར།

無縛亦無解
未纏縛者不解脫，

མུང་འདས་བདག་གིར་འགྱུར་རོ་ཞེས།

我當得涅槃
涅槃將為我所有。

སྲིད་མེད་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན།

若其無有身
無有體且無有取，

སེམས་ཅན་མུང་ན་འདྲ་འབར་ཡང།

眾生若滅者
眾生有涅槃亦是，

སྤྲོལ་བཞིན་དུ་སེམས་ཅན་ཡང།

眾生如先說
眾生亦如前(所說)，

ཉེ་བར་ལེན་མེད་མི་འཚིང་སྟེ།

無身亦不縛
無取者亦無纏縛，

འདྲ་ཡང་མེད་དེ་ལྟ་གམ་ནི།

而先實無縛
然而此前彼無有，

འབཅུང་ས་པ་གྲོལ་བཞིན་ཡིན་འགྱུར་ན།

縛時有解者
若已縛時正解脫，

འདྲ་ལྟར་གང་དག་འཇིག་དེ་ཡི།

若人如是者
若有如是執著者，

འདྲ་གང་ཅི་ཞིག་འཁོར་བར་འགྱུར།

則無有往來
誰將於何作輪迴？

ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་འབྲད་མི་འགྱུར།

是事亦不然
無論如何不可能。

མི་འཚིང་གྲོལ་བར་མི་འགྱུར་རོ།

不縛亦不解
不纏縛亦不解脫。

ཁག་ས་སྐབས་གང་ཞིག་འཚིང་བར་འགྱུར།

於何而有縛
是則何時有纏縛？

སོང་དང་མ་སོང་བཞོམ་པ་ས་བསྟན།

餘如去來答
餘由正已未行說。

འབཅུང་ས་དང་གྲོལ་བ་དུས་གཅིག་འགྱུར།

縛解則一時
纏縛解脫成同時。

ཉེར་ལེན་འཇིག་པ་ཚེན་པོ་ཡིན།

還為受所縛
彼等有取大執著。

ཁག་ལ་སྤྱད་པ་འདས་བསྐྱེད་མེད།

16-10 不離於生死
此處無涅槃之立，

བཅའ་སྤྱོད་པ་དང་ཐར་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོར་བ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་དྲུག་པ་ལོ།།

འཁོར་བ་བསལ་བ་འདྲ་ཡོད་མིན་པ།

而別有涅槃
亦無輪迴之除遣，

觀縛解品第十六

དེ་ལ་འཁོར་བ་ཅི་ཞིག་ཡིན།

實相義如是
何者執為是輪迴？

སྤྱད་པ་འདས་པ་འདྲ་ཅི་ཞིག་བརྟག།

云何有分別
何者執為是涅槃？

འདག་ཉིད་ལེགས་པར་སྡོམ་པ་དང།

17-01 人能降伏心
克己利他與慈愛，

དྲང་སྲོང་མཚོག་གིས་ལས་རྣམས་ནི།

17-02 大聖說二業
最勝仙人曾宣說，

དེ་ལ་ལས་གང་སེམས་པ་ཞེས།

17-03 佛所說思者
此中所說之思業，

འདག་དང་བསྐྱེད་དང་མི་སྲོང་བའི།

17-04 身業及口業
言語(業)及行為(業)，

འཁོར་སྐྱོད་ལས་བྱུང་བསོད་ནམས་དང།

17-05 從用生福德

ཁག་ལ་ཕན་འདོགས་བྱམས་སེམས་གང།

利益於眾生
如是之心即(善)法。

གསུངས་པ་དེ་ནི་ཡིད་ཀྱིར་འདོད།

思與從思生
思業思已(所造)業。

གསུངས་པ་དེ་ནི་ཡི་ཀྱིར་འདོད།

所謂意業是
傳承說為是意業。

རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་ཞེས་བྱ་གང།

作與無作業
諸不止息無表(業)，

བསོད་ནམས་མ་ཡིན་ཚུལ་དེ་བཞིན།

罪生亦如是

དེ་ཚོས་དེ་ནི་འདི་གཞན་ཏུ།

是名為慈善
此世以及後世果，

ལས་དེ་བདག་གི་བྱེ་བྲག་ནི།

是業別相中
(佛陀也)曾遍解說，

བསམས་པ་ཞེས་ནི་གང་གསུངས་པ།

所從思生者
所說已(所造業)，

སྲོང་བའི་རྣམ་རིག་བྱེད་མིན་པ།

如是四事中
及餘止息無表(業)，

སེམས་པ་དང་ནི་ཚོས་དེ་བདུན།

及思為七法

འབྲས་བུ་དག་གི་ས་བོན་ཡིན།

二世果報種
此(心)即是彼種子。

རྣམས་པ་དུ་མར་ཡོངས་སུ་བསྐྱགས།

種種分別說
種種此業之差別。

དེ་ནི་ལུས་དང་ངག་གིར་ཡིན།

即是身口業
即是身語(所造業)。

ཁག་དག་གྱུར་ནི་དེ་བཞིན་འདོད།

亦善亦不善
傳承即是如是說。

ལས་སུ་མངོན་པར་འདོད་པ་ཡིན།

能了諸業相

隨受用生之福(業) ,

།གལ་ཏེ་སྒྲིན་པའི་དུས་བར་དུ།

17-06 業住至受報
業若住於成熟時 ,

།སྐྱུ་གུ་ལ་སོགས་སྐྱུ་ན་གང་ནི།

17-07 如芽等相續
即從種子而有彼 ,

།གང་ཕྱིར་ས་བོན་ལས་སྐྱུ་ན་དང།

17-08 從種有相續
從種子相續(生) ,

།སེམས་ཀྱི་སྐྱུ་ན་ནི་གང་ཡིན་པ།

17-09 如是從初心
即從此心而有彼 ,

།གང་ཕྱིར་སེམས་ལས་སྐྱུ་ན་དང་ནི།

17-10 從心有相續
從心即有相續(生) ,

།དཀར་པོའི་ལས་ཀྱི་ལམ་བཟུང་པོ།

17-11 能成福德者
成就(善)法之途徑 ,

།གལ་ཏེ་བརྟག་པ་དེར་འགྱུར་ན།

17-12 若如汝分別

及如是之非福(業) ,

།གནས་ན་ལས་དེ་རྟག་པར་འགྱུར།

是業即為常
則彼恆常而延續 ,

།ས་བོན་ལས་ནི་མངོན་པར་འབྱུང།

皆從種子生
芽等相續得生成 ,

།སྐྱུ་ན་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་ནིང།

從相續有果
從相續有果實生。

།སེམས་ལས་མངོན་པར་འབྱུང་བར་འགྱུར།

心法相續生
相續之心得生成 ,

།སྐྱུ་ན་ལས་འབྲས་བུ་འབྱུང་འགྱུར་ནིང།

從相續有果
從相續有果報生。

།ཚོས་སྐྱུ་བ་པ་ཡི་ཐབས་ཡིན་ཏེ།

是十白業道
即是十種善業道。

།ཉེས་པ་ཚེན་པོ་མང་པོར་འགྱུར།

其過則甚多

連同思(業)共七法 ,

།གལ་ཏེ་འགགས་ན་འགགས་གྱུར་པ།

若滅即無業
業若已滅既以滅 ,

།དེ་ལས་འབྲས་བུ་ས་བོན་ནི།

從是而生果
(復)從彼有果實生 ,

།ལས་ནི་འབྲས་བུའི་སྔོན་འགོ་བ།

先種後有果
種子處於果之前 ,

།དེ་ལས་འབྲས་བུ་སེམས་ལྡེ་ཞིག།

從是而有果
(復)從彼有果報生 ,

།ལས་ནི་འབྲས་བུའི་སྔོན་འགོ་བ།

先業後有果
業即處於果之前 ,

།ཚོས་ཀྱི་འབྲས་བུ་འདི་གཞན་དུ།

二世五欲樂
此世後世五欲樂 ,

།དེ་ལྟ་བུས་ན་བརྟག་པ་དེ།

是故汝所說

傳承說為具業相。

།དི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྐྱེ་པར་འགྱུར།

云何生果報
又如何能引生果。

།མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

離種無相續
離種彼(相續)不生。

།དེ་ཕྱིར་ཚད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

不斷亦不常
因此非斷亦非常。

།མེད་ན་དེ་ཡང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

離心無相續
離心彼(相續)不生。

།དེ་ཕྱིར་ཚད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།

不斷亦不常
因此非斷亦非常。

།འདོད་པའི་ཡོན་ཏན་རྣམ་པའོ།

即是白業報
即是(善)法之果報。

།འདིར་ནི་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

於義則不然

若有此種構想者，
 །མངས་རྒྱལ་རྣམས་དང་རང་རྒྱལ་དང་།
 17-13 今當復更說
 而我將說之構想，
 །ཇི་ལྟར་དཔང་རྒྱ་དེ་བཞིན་ཅུང་།
 17-14 不失法如券
 不失法即如債券，
 །སྤོང་བས་སྤང་བ་མ་ཡིན་ཏེ།
 17-15 見諦所不斷
 (此法)不因斷而斷，
 །གལ་ཏེ་སྤོང་བས་སྤང་བ་དང་།
 17-16 若見諦所斷
 若(此法)因斷而斷，
 །ཁམས་མཚུངས་ལས་ནི་ཆ་མཚུངས་དང་།
 17-17 一切諸行業
 對於同界一切業，
 །མཐོང་བའི་ཚོས་ལ་རྣམ་གཉིས་པོ།
 17-18 如是二種業
 一切兩類之諸業，
 །དེ་ནི་འབྲས་བུ་འཕོ་བ་དང་།
 17-19 若度果已滅

過失甚多且重大。
 །ཉན་ཐོས་རྣམས་ཀྱིས་གང་གསུངས་པའི།
 順業果報義
 於此即是合於理，
 །མི་ཟ་ལས་ནི་བུ་ལོན་བཞིན།
 業如負財物
 業則如同於債務。
 །བསྐྱོམ་པས་སྤང་བ་ཉིད་ཀྱང་ཡིན།
 但思惟所斷
 乃由修或(餘)所斷。
 །ལས་འཕོ་བ་ཡིས་འཇིག་འགྲུར་ན།
 而業至相似
 或由業渡越而斷，
 །ཆ་མི་མཚུངས་པ་ཐམས་ཅད་ཀྱི།
 相似不相似
 不同類及同類者，
 །ཀུན་གྱི་ལས་དང་ལས་གྱི་དེ།
 現世受果報
 各個業之(不失法)，
 །ཞི་བར་གྱུར་ན་འགག་པར་འགྲུར།
 若死已而滅

以是之故於此處，
 །བརྟག་པ་གང་ཞིག་འདིར་འབྲང་པ།
 諸佛辟支佛
 且為諸佛與獨覺，
 །དེ་ནི་ཁམས་ལས་རྣམ་པ་བཞི།
 此性則無記
 此依諸界分四種，
 །དེ་ཕྱིར་ཚུད་མི་ཟ་བ་ཡིས།
 以是不失法
 因此由於不失法，
 །དེ་ལ་ལས་འཇིག་ལ་སོགས་པའི།
 則得破業等
 於此處則會導致，
 །དེ་ནི་ཉིང་མཚམས་སྤྱོར་བའི་ཚོ།
 一界初受身
 於結生時唯一，
 །ཐ་དང་པར་ནི་སྤྱི་འགྲུར་ཞིང་།
 或言受報已
 即於現世得生起，
 །དེ་ཡི་རྣམ་དབྱེ་བླག་མེད་དང་།
 於是中分別

此種構想不得有。
 །དེ་ནི་རབ་ཏུ་བརྗོད་པར་གྱ།
 賢聖所稱歎
 及諸聲聞所讚許。
 །དེ་ཡང་རང་བཞིན་ལུང་མ་བསྟན།
 分別有四種
 其本性是無記別。
 །ལས་ཀྱི་འབྲས་བུ་སྤྱིད་པར་འགྲུར།
 諸業有果報
 業之果報得生起。
 །སྤྱོན་རྣམས་སུ་ནི་ཐལ་བར་འགྲུར།
 如是之過咎
 業遭破壞等過失。
 །གཅིག་པོ་ཁོ་ན་སྤྱི་བར་འགྲུར།
 爾時報獨生
 (不失之法)得生起。
 །རྣམ་པར་སྤྱིན་ཀྱང་གནས་པ་ཡིན།
 而業猶故在
 此法熟後猶安住。
 །ཟག་དང་བཅས་པར་ཤེས་པར་གྱ།
 有漏及無漏

此由果位之渡越，

སྣོད་པ་ཉིད་དང་ཚད་མེད་དང་།

17-20 雖空亦不斷
亦有空性而非斷，

གང་ཕྱིར་ལས་ནི་སྐྱེ་བ་མེད།

17-21 諸業本不生
以何故業不生起？

གཤམ་ཏེ་ལས་ལ་རང་བཞིན་ཡོད།

17-22 若業有性者
如果業是有自性，

ཅི་སྟེ་ལས་ནི་མ་བྱས་ན།

17-23 若有不作業
如果業非造作成，

ཐ་སྐད་ཐམས་ཅད་ཉིད་དང་ཡང་།

17-24 是則破一切
毫無疑問即違反，

དེ་ནི་རྣམ་སྐྱིན་སྐྱིན་འགྲུར་པ།

17-25 若言業決定
彼(業)異熟(果)已熟，

ལས་འདི་ཉོན་མོངས་དག་ཉིད་ལ།

17-26 若諸世間業

或由死歿而滅去。

ལའོར་བ་དང་ནི་རྟག་པ་མིན།

雖有亦不常
亦有輪迴而非常。

འདི་ལྟར་རང་བཞིན་མེད་དེའི་ཕྱིར།

以無定性故
以其無有自性故。

རྟག་པར་འགྲུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

是即名為常
無疑即成為恆常，

མ་བྱས་པ་དང་ཕྱད་འཛིགས་འགྲུར།

不作而有罪
則雖不作而有罪，

འགཤམ་བར་འགྲུར་བར་ཐེ་ཚོམ་མེད།

世間語言法
(世間)一切諸言說，

ཡང་དང་ཡང་དུ་རྣམ་སྐྱིན་འགྲུར།

而自有性者
將會再次得成熟，

ཉོན་མོངས་དེ་དག་ཡང་དག་མིན།

從於煩惱生

此中差別可表為，

ལས་རྣམས་ཚུད་མི་བའི་ཚོས།

業果報不失
亦有業之不失法，

གང་ཕྱིར་དེ་ནི་མ་སྐྱེས་པ།

諸業亦不滅
復由彼不生起故，

ལས་ནི་བྱས་པ་མ་ཡིན་འགྲུར།

不作亦名業
業亦成非所作性，

ཚངས་སྐྱོད་གནས་པ་མ་ཡིན་པ་འད།

不斷於梵行
於彼不住梵行者，

འབོད་ཀྱིས་དང་ནི་རྗེས་བྱེད་པའི།

作罪及作福
作福者與作惡者，

གཤམ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ཟེ།

受於果報已
如果由業安住故，

གཤམ་ཏེ་ཉོན་མོངས་ཡང་དག་མིན།

是煩惱非實

無漏以及有漏者。

ལངས་རྒྱས་ཀྱིས་ནི་བསྟན་པ་ཡིན།

是名佛所說
此法即是佛所說。

དེ་ཕྱིར་ཚུད་ཟེ་མི་འགྲུར་རོ།

以其不生故
彼亦不會有壞失。

རྟག་ལ་བྱ་བ་མེད་ཕྱིར་རོ།

常則不可作
因為常者非所作。

དེ་ལ་སྐྱོན་དུ་ཐམས་པར་འགྲུར།

而有不淨過
(卻有梵行)成過失。

རྣམ་པ་དབྱེ་བ་འདྲ་བའི་འགྲུར།

亦無有差別
亦即不容有區別。

གང་ཕྱིར་ལས་གནས་དེ་ཡི་ཕྱིར།

而應更復受
所以即是有自性。

ལས་ནི་ཡང་དག་འི་ལྟར་ཡིན།

業當何有實

業即是由煩惱成，

ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ་དག་ནི།

17-27 諸煩惱及業
業行以及諸煩惱，

མ་རིག་བསྐྱེད་པའི་སྐྱེ་བོ་གང་།

17-28 無明之所蔽
彼人為無明所覆，

གང་གི་སྐྱེར་ན་ལས་འདི་ནི།

17-29 業不從緣生
無論是從緣生起，

གཤམ་ཏེ་ལས་དང་བྱེད་མེད་ན།

17-30 無業無作者
若無有業和作者，

ཇི་ལྟར་སྟོན་པས་སྐྱུ་ལ་པ་ནི།

17-31 如世尊神通
如師以具足神通，

དེ་བཞིན་བྱེད་པོ་དེ་ལས་གང་།

17-32 如初變化人
如是作者所作業，

ཉོན་མོངས་ལས་དང་ལུས་རྣམས་དང་།

17-33 諸煩惱及業

而彼煩惱非真實，

ལུས་རྣམས་ཀྱི་ནི་སྐྱེན་དུ་བསྟན།

是說身因緣
即被稱作身之緣，

མེད་ལྡན་དེ་མི་ཟ་བཤོ།

愛結之所縛
亦為渴愛所結縛，

སྐྱེན་ལས་བྱུང་བ་མ་ཡིན་ཞིང་།

不從非緣生
還是無緣而生起，

ལས་སྐྱེས་འབྲས་བུ་གཤམ་ཡོད།

何有業生果
何有業所生之果？

རྩལ་འཕྲུལ་སྤྱོད་ཚོགས་ཀྱིས་སྐྱུ་ལ་ཞིང་།

所作變化人
而幻化出幻化人，

བྱས་པ་འདྲ་སྐྱུ་ལ་པའི་རྣམ་པ་བཞིན།

是名為作者
行相即如所幻化，

བྱེད་པོ་དང་འབྲས་བུ་དག་

作者及果報

若彼煩惱非真實，

གཤམ་ཏེ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་པ།

煩惱諸業空
彼業煩惱若是空，

དེ་ཡང་བྱེད་ལས་གཞན་མིན་ཞིང་།

而於本作者
彼即受者與作者，

སྐྱེན་མིན་ལས་བྱུང་ཡོད་མིན་པ།

是故則無有
此業皆不可存在，

ཅི་སྟེ་འབྲས་བུ་ཡོད་མིན་ན།

若其無有果
而若果是無所有，

སྐྱུ་ལ་པ་དེ་ཡང་སྐྱུ་ལ་པ་ན།

如是變化人
此幻化之所成(人)，

དཔེར་ན་སྐྱུ་ལ་པས་སྐྱུ་ལ་གཞན་ཞིག་

變化人所作
喻如幻化所成(人)，

དེ་ཟེ་ཤིང་ཁྱེར་ལྟར་དང་།

皆如幻與夢

業又如何為真實。

དེ་སྟོང་ལུས་ལ་ཇི་ལྟར་བཟོད།

何況於諸身
對於身將做何說？

དེ་ཉིད་དེ་ཡང་མ་ཡིན་ནོ།

不即亦不異
非別異亦非同一。

དེ་སྐྱེར་བྱེད་པོ་ཡང་མེད།

能起於業者
是故作者亦無有。

ཁ་བཤོ་ལྟ་གཤམ་ཡོད།

何有受果者
又如何會有受者？

སྐྱུར་ཡང་གཞན་ཞི་སྐྱུ་ལ་པ་ལྟར།

復變作化人
又復幻化出他者。

སྐྱུ་ལ་པ་མཛད་པ་དེ་བཞིན་ནོ།

是則名為業
而幻化出餘幻化。

སྐྱིག་རྒྱུ་མི་ལས་འབྲས་བུ་ཡིན།

如炎亦如響

諸煩惱業以及身， 諸作者及諸果報，
 ལས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་བདུན་པའོ།། 觀業品第十七

其行相如尋香城， 如同蜃景與夢境。

།གལ་ཏེ་སྤང་པོ་བདག་ཡིན་ན། །སྐྱེ་དང་འཇིག་པ་ཅན་དུ་འགྱུར།
 18-01 若我是五陰 我即為生滅
 若我即是諸蘊者， 我則具有生與滅。

།གལ་ཏེ་སྤང་པོ་རྣམས་ལས་གཞན། །སྤང་པོའི་མཚན་ཉིད་མེད་པར་འགྱུར།
 則非五陰相 則非五陰相
 若我異諸蘊別有， 是則無有諸蘊相。

།བདག་ཉིད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན། །བདག་གི་ཡོད་པར་གལ་འགྱུར།
 18-02 若無有我者 何得有我所
 如果我不存在， 如何還有我所有？

།བདག་དང་བདག་གི་ཞི་བའི་ཕྱིར། །བར་འཇིག་ང་ཡིར་འཇིག་མེད་འགྱུར།
 滅我我所故 名得無我智
 止息我與我所有， 即無我所執我執。

།རར་འཇིག་ང་ཡིར་འཇིག་མེད་གང། །དེ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ཏེ།
 18-03 得無我智者 是則名實觀
 若見無我所我執 之人亦是不可得。

།རར་འཇིག་ང་ཡིར་འཇིག་མེད་པར། །གང་གིས་མཐོང་བས་མི་མཐོང་ངོ།
 得無我智者 是人為希有
 若見無我所我執， 彼即不見(真實性)。

།ཁང་དང་ཕྱི་རོལ་ཉིད་དགལ། །བདག་དང་བདག་གི་སྟུང་ཟད་ན།
 18-04 內外我我所 盡滅無有故
 我所有執與我執， 外內皆得滅盡時，

།ཉེ་བར་ལེན་པ་འགག་འགྱུར་ཞིང། །དེ་ཟད་པས་ན་སྐྱེ་བ་ཟད།
 諸受即為滅 受滅則身滅
 是則取亦得消滅， 由彼滅故生亦滅。

།ལས་དང་ཉེན་མོངས་ཟད་པས་ཐར། །ལས་དང་ཉེན་མོངས་རྣམ་རྟོག་ལས།
 18-05 業煩惱滅故 名之為解脫
 業煩惱滅故解脫， 從計執有業煩惱，

།དེ་དག་སྟོས་ལས་སྟོས་པ་ནི། །སྤོང་པ་ཉིད་ཀྱིས་འགག་པར་འགྱུར།
 業煩惱非實 入空戲論滅
 從戲論有彼等(執)， 於空性中戲論滅。

།བདག་གོ་ཞེས་ཀྱང་བཏགས་གྱུར་ཅིང། །བདག་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན་པར་གྱུར།
 18-06 諸佛或說我 或說於無我
 亦有有我之施設， 亦有無我之解說，

།ལངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་བདག་དང་ནི། །བདག་མེད་འགའ་མེད་ཅེས་ཀྱང་བསྟན།
 諸法實相中 無我無非我
 佛陀也曾宣說過， 我無我皆無所有。

འཇོན་པར་བྱ་བ་ལྲོག་པ་སྒྲེ།
18-07 諸法實相者
名言所詮當止息，

ཁམས་ཀྱི་སྤོད་ཡུལ་ལྲོག་པས་སོ།
心行言語斷
心所行境當止息，

མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་པ།
無生亦無滅
因為法性如涅槃，

ཚོས་ཉིད་ལྟ་བུ་དང་ས་དང་མཚུངས།
寂滅如涅槃
無有生亦無有滅。

ཐམས་ཅད་ཡང་དག་ཡང་དག་མིན།
18-08 一切實非實
一切是實或不實，

ཡང་དག་ཡང་དག་མ་ཡིན་ཉིད།
亦實亦非實
或既是實又不實，

ཡང་དག་མིན་མིན་ཡང་དག་མིན།
非實非非實
既非不實又非實，

དེ་ནི་སངས་རྒྱལ་རྗེས་བསྟན་པ་ལོ།
是名諸佛法
此即佛陀之教法。

ཁག་ན་ལས་ཤེས་མིན་ནི་བ་དང་།
18-09 自知不隨他
不從他知是寂滅，

སྤོས་པ་རྣམས་ཀྱིས་མ་སྤོས་པ།
寂滅無戲論
不為戲論所表述，

རྣམ་རྟོག་མེད་དོན་ཐ་དང་མེད།
無異無分別
無分別亦無多種，

དེ་ནི་དེ་ཉིད་མཚན་ཉིད་དོ།
是則名實相
此即真實性之相。

ཁག་ལ་བརྟེན་ཏེ་གང་འབྱུང་བ།
18-10 若法從緣生
依於彼而彼現起，

དེ་ནི་རེ་ཞིག་དེ་ཉིད་མིན།
不即不異因
首先彼彼非同一，

དེ་ལས་ཁག་ན་པ་འང་མ་ཡིན་ཕྱིར།
是故名實相
彼彼亦非是別異，

དེ་ཕྱིར་ཆད་མིན་རྟག་མ་ཡིན།
不斷亦不常
因此無斷亦無常。

ཁངས་རྒྱས་འཇིག་རྟེན་མགོན་རྣམས་ཀྱི།
18-11 不一亦不異
無有一亦無有多，

འབྲུག་པ་བདུད་རྩིར་གྱུར་པ་དེ།
不常亦不斷
無有斷亦無有常，

དོན་གཅིག་མ་ཡིན་ཐ་དང་མིན།
是名諸世尊
佛乃世間之依怙，

ཁད་པ་མ་ཡིན་རྟག་མ་ཡིན།
教化甘露味
此即諸佛甘露法。

ཇོགས་སངས་རྒྱལ་རྣམས་མ་བྱུང་ཞིང་།
18-12 若佛不出世
若諸佛陀未出世，

ཉེན་ཐོས་རྣམས་ནི་ཟད་གྱུར་གྱུང་།
佛法已滅盡
若諸聲聞已滅盡，

འང་སངས་རྒྱལ་གྱི་ཡེ་ཤེས་ནི།
諸辟支佛智
諸獨覺等之智慧，

སྤོན་པ་མེད་ལས་རབ་ཏུ་སྐྱེ།
從於遠離生
即從遠離而生起。

བདག་དང་ཚོས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྒྲེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཏུ་བ་རྒྱུད་པ་ལོ།།། བློ་བཟང་པོ་འཇམ་མཁའ་ལྷན་གྱིས་སྐྱོད་པའོ།།། 觀法品第十八

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ།
19-01 若因過去時
如果觀待於過去，

།གལ་ཏེ་འདས་ལ་ལྟོས་གྱུར་ན།
有未來現在
而有現在與未來，

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ།
未來及現在
是則現在與未來，

།འདས་པའི་དུས་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།
應有過去時
應於過去時存在。

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ།
19-02 若過去時中
如果現在與未來，

།གལ་ཏེ་དེ་ན་མེད་གྱུར་ན།
無未來現在
於(過去)時尚無有，

།ད་ལྟར་བྱུང་དང་མ་འོངས་པ།
未來現在時
云何現在與未來，

།ཇི་ལྟར་དེ་ལ་ལྟོས་པར་འགྱུར།
云何因過去
能夠觀待彼(過去)？

།འདས་པ་ལ་ནི་མ་ལྟོས་པར།
19-03 不因過去時
若不觀待於過去，

།དེ་གཉིས་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན།
則無未來時
彼二即不得成立，

།དེ་ཕྱིར་ད་ལྟར་བྱུང་བ་དང།
亦無現在時
現在時與未來時，

།མ་འོངས་དུས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།
是故無二時
因此即是不可得。

།རིམ་པའི་ཚུལ་ནི་འདི་ཉིད་ཀྱིས།
19-04 以如是義故
因此(考察)之步驟，

།ལྷག་མ་གཉིས་པོ་བསྐྱར་བ་དང།
則知餘二時
當知餘二支輪轉，

།མཚོགས་དང་ཐ་མ་འབྲིང་ལ་སོགས།
上中下一異
及上中下等(事物)，

།གཅིག་ལ་སོགས་པ་འང་ཉེས་པར་བྱ།
是等法皆無
單(雙復)等皆明了。

།མི་གནས་དུས་ནི་འཛིན་མི་བྱེད།
19-05 時住不可得
不住之時不可取，

།གང་ཞིག་གཟུང་བར་བྱ་བའི་དུས།
時去亦叵得
無有安住可取時，

།གནས་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས།
時若不可得
而若不可取(其相)，

།མ་བཟུང་དུས་ནི་ཇི་ལྟར་གདགས།
云何說時相
時間如何可施設？

།གལ་ཏེ་དུས་ནི་དངོས་བརྟེན་ཏེ།
19-06 因物故有時
緣於事物而有時，

།དངོས་མེད་དུས་ནི་གལ་ཡོད།
離物何有時
離事物則何有時？

།དངོས་པོ་འགའ་ཡང་ཡོད་མིན་ན།
物尚無所有
事物既然無所有，

།དུས་ལྟ་ཡོད་པར་གལ་འགྱུར།
何況當有時
時間又將從何有？

།དུས་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་བཅུ་དགུ་པའོ།།། 觀時品第十九

ཁག་ཏེ་རྒྱ་དང་སྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།
20-01 若眾緣和合
從因與緣之和合，

ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་འགྲུར་ཞིང་།
而有果生者
若有(果)得生起者，

ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་ནི།
和合中已有
於和合中果已有，

ཇི་ལྟར་ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ།
何須和合生
云何還從和合生？

ཁག་ཏེ་རྒྱ་དང་སྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།
20-02 若眾緣和合
從因與緣之和合，

ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ་འགྲུར་ཞིང་།
是中無果者
若有(果)得生起者，

ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་མེད་ན་ནི།
云何從眾緣
於和合中果無有，

ཇི་ལྟར་ཚོགས་པ་ཉིད་ལས་སྐྱེ།
和合而果生
云何能從和合生？

ཁག་ཏེ་རྒྱ་དང་སྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།
20-03 若眾緣和合
於因緣之和合中，

ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་ཡོད་ན་ནི།
是中有果者
如果已有果存在，

ཚོགས་ལ་གཟུང་དུ་ཡོད་རིགས་ན།
和合中應有
於和合中當可取，

ཚོགས་པ་ཉིད་ལ་གཟུང་དུ་མེད།
而實不可得
於和合中不可取。

ཁག་ཏེ་རྒྱ་དང་སྐྱེན་རྣམས་ཀྱི།
20-04 若眾緣和合
於因緣之和合中，

ཚོགས་ལ་འབྲས་བུ་མེད་ན་ནི།
是中無果者
如果無有果存在，

རྒྱ་རྣམས་དང་ནི་སྐྱེན་དག་ཀྱང་།
是則眾因緣
是則諸因與諸緣，

རྒྱ་སྐྱེན་མ་ཡིན་མཚུངས་པར་འགྲུར།
與非因緣同
與非因緣相同。

ཁག་ཏེ་རྒྱ་མ་ནི་འབྲས་བུ་ལ།
20-05 若因與果因
將因給與果之後，

རྒྱ་བྱིན་ནས་ནི་འགག་འགྲུར་ན།
作因已而滅
如果因此當滅去，

ཁག་བྱིན་པ་དང་གང་འགགས་པ་ལ།
是因有二體
此所給與及所滅，

རྒྱ་ཡི་བདག་ཉིད་གཉིས་སུ་འགྲུར།
一與一則滅
是則因成有二體。

ཁག་ཏེ་རྒྱ་མ་ནི་འབྲས་བུ་ལ།
20-06 若因不與果
若未將因給與果，

རྒྱ་མ་བྱིན་པར་འགག་འགྲུར་ན།
作因已而滅
此因即當成滅去，

རྒྱ་འགགས་ནས་ནི་སྐྱེས་པ་ལ།
因滅而果生
於因滅後有果生，

འབྲས་བུ་དེ་དག་རྒྱ་མེད་འགྲུར།
是果則無因
此果即成無因者。

ཁག་ཏེ་ཚོགས་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།
20-07 若眾緣和時

འབྲས་བུ་ཡང་ནི་སྐྱེ་འགྲུར་ན།
而有果生者

སྐྱེད་པར་བྱེད་དང་བསྐྱེད་བྱ་གང།
生者及可生

དུས་གཅིག་པར་ནི་ཐལ་བར་འགྲུར།
則為一時俱

又若(因緣之)和合，

།གལ་ཏེ་ཚོགས་པའི་སྣོན་ལ་དྲུག་།

20-08 若先有果生
如若果即出現於，

།གལ་ཏེ་རྒྱ་འགགས་འབྲས་བུ་ན།

20-09 若因變為果
如果於因壞滅時，

།འགགས་པ་རྒྱུ་པར་གྱུར་པ་ཡིས།།

20-10 云何因滅失
滅而消失之因者，

།ཅི་སྟེ་རྒྱ་འབྲས་མ་འབྲེལ་ན།།

20-11 若因遍有果
如果此因不含果，

།འབྲས་བུ་འདས་པ་རྒྱ་འདས་དང།།

20-12 若言過去因
因為無有過去果，

།འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་རྒྱ་མ་སྐྱེས།།

20-13 若言未來因
因為無有未生果，

།འབྲས་བུ་མ་སྐྱེས་རྒྱ་སྐྱེས་དང།།

20-14 若言現在因

和果俱時現起者，

།འབྲས་བུ་སྐྱེས་པར་གྱུར་ན་གེ།།

而後眾緣合
(因緣)和合之先前，

།རྒྱ་གཞི་ལྷན་ཏུ་འཕྲོ་བར་འགྱུར།།

因即至於果
果即為因之渡越，

།འབྲས་བུ་སྐྱེས་པ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།།

而能生於果
如何能生已生果？

།འབྲས་བུ་གང་ཞིག་སྐྱེད་པར་བྱེད།།

更生何等果
則當生起何等果？

།མ་སྐྱེས་པ་དང་སྐྱེས་པ་དང།།

而於過去果
與過去因之會合，

།འདས་པ་དང་མི་སྐྱེས་པ་དང།།

而於未來果
與未生因之會合，

།མ་སྐྱེས་པ་དང་འདས་པ་དང།།

而於現在果

則能生者與所生，

།རྒྱ་དང་རྒྱུ་ན་མས་མེད་པ་ཡི།།

此即離因緣
此果即是無因緣，

།སྐྱོན་སྐྱེས་པ་ཡི་རྒྱ་ཡང་གེ།།

是則前生因
先前已生起之因，

།འབྲས་བུ་དང་ནི་འབྲེལ་བའི་རྒྱ།།

又若因在果
若包含果而安住，

།རྒྱས་ནི་མཐོང་དང་མ་མཐོང་བར།།

因見不見果
無論是見是不見，

།ལྟན་ཅིག་ལྟན་པར་འགྱུར་པ་གེ།།

未來現在果
亦無(彼)與未生因，

།ལྟན་ཅིག་ལྟན་པར་འགྱུར་པ་གེ།།

現在過去果
亦無(彼)與過去因，

།ལྟན་ཅིག་ལྟན་པར་འགྱུར་པ་གེ།།

未來過去果

一時而有成過失。

།འབྲས་བུ་རྒྱ་མེད་འབྱུང་བར་འགྱུར།།

名為無因果
將成無因(而生)者。

།ཡང་སྐྱེ་བར་ནི་ཐལ་བར་འགྱུར།།

生已而復生
再次生起成過失。

།གནས་པས་ཀྱང་ནི་ཇི་ལྟར་སྐྱེད།།

云何因生果
此因如何能生果？

།འབྲས་བུ་སྐྱེད་པར་མི་བྱེད་དོ།།

是二俱不生
此因皆不能生果。

།ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གེ།།

是則終不合
及已生因之會合。

།ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གེ།།

是則終不合
及已生因之會合。

།ནམ་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གེ།།

是則終不合

因為無有已生果，

མཇུག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ།

20-15 若不和合者
如果無有會合者，

ཁག་ལ་ཉེ་འབྲས་བུས་སྤོང་པའི་རྒྱལ།

20-16 若因空無果
如果因空無有果，

འབྲས་བུ་མི་སྤོང་སྟེ་མི་འགྲུར།

20-17 果不空不生
不空之果不得生，

སྤོང་པ་ཇི་ལྟར་སྟེ་འགྲུར་ཞིང་།

20-18 果空故不生
此若是空云何生？

རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་དུ།

20-19 因果是一者
是則因者及果者，

རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཅིག་ཉིད་ན།

20-20 若因果是一
因果若是一體者，

འབྲས་བུ་རོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན།

20-21 若果定有性

與已生因之會合，

རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྟེད།

因何能生果
則因如何能生果？

ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྟེད་པར་བྱེད།

因何能生果
則因如何能生果？

མི་སྤོང་འགག་པར་མི་འགྲུར་རོ།

果不空不滅
不空之果不得滅，

སྤོང་པ་ཇི་ལྟར་འགག་པར་འགྲུར།

果空故不滅
此若是空云何滅？

ཞུས་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྲུར་རོ།

是事終不然
絕無可能是一體。

འབྲས་བུ་སྟེད་བྱེད་གཅིག་ཏུ་འགྲུར།

生及所生一
能生所生則成一。

རྒྱུས་ནི་ཅི་ཞིག་སྟེད་པར་བྱེད།

因為何所生

亦無(彼)與未生因，

མཇུག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནམ་དང་།

若有和合者
而或已經有會合，

ཁག་ལ་ཉེ་འབྲས་བུས་མི་སྤོང་རྒྱལ།

若因不空果
如果因空果不空，

མི་སྤོང་དེ་ནི་མི་འགགས་དང་།

以果不空故
是則此(果)若不空，

སྤོང་པ་དེ་ཡང་མི་འགགས་དང་།

以果是空故
即使是空亦導致，

རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཞན་ཉིད་དུ།

因果若異者
是則因者及果者，

རྒྱུ་དང་འབྲས་བུ་གཞན་ཉིད་ན།

若因果是異
因果若是相異者，

འབྲས་བུ་རོ་བོ་ཉིད་མེད་ན།

若果定無性

及已滅因之會合。

རྒྱུས་ནི་འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྟེད།

因何能生果
則因如何能生果？

ཇི་ལྟར་འབྲས་བུ་སྟེད་པར་བྱེད།

因何能生果
則因如何能生果？

མ་སྟེས་པར་ཡང་འགྲུར་པ་ཡིན།

不生亦不滅
即成不生亦不滅。

མ་སྟེས་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྲུར།

不生亦不滅
不生不滅之過失。

ཞུས་ཡང་འཐད་པར་མི་འགྲུར་རོ།

是事亦不然
絕無可能是異體。

རྒྱུ་དང་རྒྱ་མིན་མཚུངས་པར་འགྲུར།

因則同非因
因與非因則等同。

རྒྱུས་ནི་ཅི་ཞིག་སྟེད་པར་བྱེད།

因為何所生

果若實有自性者，
|སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་མ་ཡིན་ན།
20-22 因不生果者
如果不能生起(果)，

|སྐྱེད་མཁས་དང་ནི་སྐྱེན་དག་གི།
20-23 若從眾因緣
而且因緣之和合，

|དེ་ཕྱིར་ཚོགས་པས་བྱས་པ་མེད།
20-24 是故果不從
故無和合所生果，

ཚོགས་པ་བརྟམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ལུ་པའོ།། 觀因果品第二十

如何能由因生起？
|སྐྱེད་པར་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་རོ།
則無有因相
因性即是不容有，

|ཚོགས་པ་གང་ཡིན་དེ་ཡིན་ནི།
而有和合生
由此和合之自體，

|ཚོགས་མིན་བྱས་པའི་འབྲས་བུ་མེད།
緣合不合生
亦無無合而生果。

果若無有自性者，
|སྐྱེད་པར་བྱེད་པ་ཡོད་མིན་ན།
若無有因相
而若因性不可得，

|འབྲས་གིས་བདག་ཉིད་མི་སྐྱེད་ན།
和合自不生
尚不能生其自體，

|འབྲས་བུ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།
若無有果者
是則若無有果者，

如何能由因生起？
|འབྲས་བུ་གང་གི་ཡིན་པར་འགྱུར།
誰能有是果
果將屬於誰所有？

|འབྲས་བུ་ཇི་ལྟར་སྐྱེད་པར་བྱེད།
云何能生果
如何能夠引生果？

|སྐྱེན་གྱི་ཚོགས་པ་གང་ལ་ཡོད།
何處有合法
何有眾緣之和合？

|འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་རམ།
21-01 離成及共成
離生成則無壞滅，

|འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་ནི།
21-02 若離於成者
如果離於生成者，

|འཇིག་པ་འབྱུང་དང་ལྗན་ཅིག་ཏུ།
21-03 成壞共有者

|ལྗན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན།
是中無有壞
共生成亦無壞滅。

|དེ་ལྟར་བྱེད་པར་འགྱུར།
云何而有壞
如何可得有壞滅？

|དེ་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་ཏུ་འགྱུར།
云何有成壞

|འབྱུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་རམ།
離壞及共壞
離壞滅則無生成，

|སྐྱེ་བ་མེད་པར་འཚི་བར་འགྱུར།
如離生有死
將成離生而有死，

|འཚི་བ་སྐྱེ་དང་དུས་གཅིག་ཏུ།
如世間生死

|ལྗན་ཅིག་ཡོད་པ་ཉིད་མ་ཡིན།
是中亦無成
共壞滅亦無生成。

|འཇིག་པ་འབྱུང་བ་མེད་པར་མེད།
是事則不然
離生起則無壞滅。

|ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་ནོ།
一時俱不然

即此壞滅與生成，

འབྲུང་བ་འཇིག་པ་མེད་པར་གྱི།

21-04 若離於壞者
如果離於壞滅者，

འབྲུང་བ་འཇིག་དང་ལྷན་ཅིག་ཏུ།

21-05
即此生成與壞滅，

ཁག་དག་ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་གསལ།

21-06 成壞共無成
無論相俱或相離，

ཟད་ལ་འབྲུང་བ་ཡོད་མ་ཡིན།

21-07 盡則無有成
有滅即是無生成，

འདོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པར།

21-08 若離於成壞
離開生成與壞滅，

སྟོང་ལ་འབྲུང་དང་འཇིག་པ་དག།

21-09 若法性空者
是空則不可能有，

འབྲུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག།

21-10 成壞若一者

如何可為共存有？

ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྲུམ།

云何當有成
如何可得有生滅？

ཇི་ལྟར་ཡོད་པ་ཉིད་དུ་འགྲུམ།

如何可為共存有？

ཕན་ཚུན་ལྷན་ཅིག་མ་ཡིན་པར།

離亦無有成
此二者皆不成立。

མ་ཟད་པ་ལའང་འབྲུང་བ་མེད།

不盡亦無成
不滅亦是無生成。

འབྲུང་དང་འཇིག་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

是亦無有法
事物即是不可得。

འབྲུང་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་གྱི།

誰當有成壞
生成以及壞滅者。

ཁག་ཅིག་པ་ཉིད་དུ་མི་འབྲད་དོ།

是事則不然

因為出生與死亡，

འདོས་པོ་རྣམས་ལ་མི་རྟག་ཉིད།

無常未曾有
無常性於事物中，

སྐྱེ་བ་འཚི་དང་དུས་གཅིག་ཏུ།

因為出生與死亡，

གྲུབ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།

是二俱不可
然則(成壞)之二者，

ཟད་ལ་འཇིག་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

盡則無有壞
有滅即是無壞滅，

འབྲུང་དང་འཇིག་པ་མེད་པར་གྱི།

若當離於法
生成以及壞滅者，

མི་སྟོང་པ་ལའང་འབྲུང་འཇིག་དག།

若性不空者
不空則不可能有，

འབྲུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག།

成壞若異者

同時而有不可得。

ནམ་ཡང་མེད་པ་མ་ཡིན་གྱི།།

不在諸法時
任何時皆不可無。

ཡོད་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་གྱི།

同時而有不可得。

དེ་དག་གྲུབ་པ་ཇི་ལྟར་ཡོད།

云何當有成
又當如何得成立？

མ་ཟད་པ་ལའང་འཇིག་པ་མེད།

不盡亦不壞
不滅亦是無壞滅。

འདོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་གྱི།

亦無有成壞
離事物即不可得。

འབྲུང་པ་ཉིད་ནི་མ་ཡིན་གྱི།

亦無有成壞
生成以及壞滅者。

ཁག་ནི་ཉིད་དུ་ཡང་མི་འབྲད་དོ།

是事亦不然

生成以及壞滅者，
འབྲུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག
21-11 若謂以眼見
生成以及壞滅者。

འདོས་པོ་དངོས་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ།
21-12 從法不生法
從有不能生起有，

འདོས་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ།
21-13 法不從自生
事物不從自生起，

འདོས་པོ་ཡོད་པར་ཁས་སྤངས་ན།
21-14 若有所受法
如果承認有事物，

འདོས་པོ་ཡོད་པར་ཁས་སྤངས་ཀྱང་།
21-15 所有受法者
雖然承認有事物，

འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྲུང་འཇིག་གི།
21-16 若因果生滅
如果彼因與果之，

འདོས་པོ་ངོ་བོ་ཉིད་ཡོད་ན།
21-17 法住於自性

即不可能是同一。
མཐོང་ངོ་སྟུང་དུ་ཁྱེད་སེམས་ན།
而有生滅者
若汝以為是可見，

འདོས་པོ་དངོས་མེད་ལས་མི་སྐྱེ།
亦不生非法
從有不能生起無。

ལག་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་མ་ཡིན།
亦不從他生
亦不從他而生起，

རྟུག་དང་ཚད་པར་ལྟ་བར་ནི།
即墮於斷常
則致常斷見之過。

ཚད་པར་མི་འགྱུར་རྟུག་མི་འགྱུར།
不墮於斷常
而無斷滅無恆常，

རྒྱུ་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་འགྱུར་ན།
相續而不斷
生滅相續即有體。

འདོས་མེད་འགྱུར་བར་མི་རིགས་སོ།
不應有有無

生成以及壞滅者，
འབྲུང་བ་དང་ནི་འཇིག་པ་དག།
則為是癡妄
即是出於妄愚癡，

འདོས་མེད་དངོས་མེད་མི་སྐྱེ་སྟེ།
從非法不生
從無不能生起有，

བདག་དང་གཞན་ལས་སྐྱེ་བ་ནི།
不從自他生
不從自他而生起，

ཐལ་བར་འགྱུར་ཏེ་དངོས་དེ་ནི།
當知所受法
因為若有彼事物，

འབྲས་བུ་རྒྱུ་ཡི་འབྲུང་འཇིག་གི།
因果相續故
因為彼因與果之，

འཇིག་ལ་ཡང་སྐྱེ་མེད་པའི་ཕྱིར།
滅更不生故
滅而不復生起故，

ལྷུང་ན་འདས་པའི་དུས་ན་ཚད།
涅槃滅相續

亦不可能是各異。
ལག་ཉི་མུག་ཉིད་གྱིས་མཐོང་བ་ཡིན།
而見有生滅
而見生成與壞滅。

འདོས་མེད་དངོས་ལས་མི་སྐྱེ་འོ།
法及於非法
從無不能生起無。

ཡོད་མིན་ཇི་ལྟར་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
云何而有生
是則從何而生起？

རྟུག་དང་མི་རྟུག་འགྱུར་ཕྱིར་རོ།
為常為無常
或為恆常或無常。

རྒྱུ་དེ་སྲིད་པ་ཡིན་ཕྱིར་རོ།
不斷亦不常
生滅相續即有體。

རྒྱུ་ནི་ཚད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།
因即為斷滅
則有因斷之過失。

སྲིད་རྒྱུ་རབ་ཏུ་ཞི་ཕྱིར་རོ།
則墮於斷滅

事物若以自性有，
 །ཐ་མ་འགགས་པར་གྱུར་པ་ན།
 21-18 若初有滅者
 如果終有已滅去，
 །གལ་ཏེ་ཐ་མ་འགག་བཞིན་ན།
 21-19 若初有滅時
 正值終有滅之時，
 །གལ་ཏེ་འགག་བཞིན་སྐྱེ་བཞིན་དག།
 21-20 若言於生滅
 若正滅與正生者，
 །དེ་ལྟར་དུས་གསུམ་དག་ཏུ་ཡང་།
 21-21 三世中求有
 如是即於三時中，
 །འགྲུང་བ་དང་འཇིགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ལུ་གཅིག་པའོ།།

不應成為無所有。
 །སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྱུར།
 則無有後有
 是即不能結初有。
 །དང་པོ་སྐྱེ་བར་འགྱུར་ན་ནི།
 而後有生者
 如果初有當生起，
 །ལྟན་ཅིག་ཏུ་ཡང་རིགས་མིན་ན།
 而謂一時者
 同時亦為不可得。
 །སྲིད་པའི་རྒྱུ་ནི་མི་རིགས་ན།
 相續不可得
 有體相續不應理。

於涅槃時即成斷，
 །ཐ་མ་འགགས་པར་མ་གྱུར་ཚོ།
 初有若不滅
 如果終有未滅去，
 །འགག་བཞིན་པ་ནི་གཅིག་འགྱུར་ཞིང་།
 滅時是一有
 是則有一正滅者，
 །ལུང་པོ་གང་ལ་འཚི་འགྱུར་བ།
 則於此蘊死
 則於何等諸蘊死，
 །དུས་གསུམ་དག་ཏུ་གང་མེད་པ།
 若三世中無
 即於三時中無有，

有體相續止息故。
 །སྲིད་པ་དང་པོ་རིགས་མི་འགྱུར།
 亦無有後有
 是亦不能結初有。
 །སྐྱེ་བཞིན་པ་ཡང་གཞན་དུ་འགྱུར།
 生時是一有
 又有另一正生者。
 །དེ་ལ་སྐྱེ་བ་འགྲུང་འགྱུར་རམ།
 即於此蘊生
 即於此等諸蘊生。
 །དེ་ནི་ཇི་ལྟར་སྲིད་པའི་རྒྱུ།
 何有有相續
 有體相續當何有？

觀成壞品第二十一

ལུང་མིན་ལུང་པོ་ལས་གཞན་མིན།
 22-01 非蘊不離蘊
 如來非蘊非異蘊，
 །གལ་ཏེ་སངས་རྒྱས་ལུང་པོ་ལ།
 22-02 蘊合有如來
 則無有自性

དེ་ལ་ལུང་མེད་དེ་དེར་མེད།
 此彼不相在
 彼中無蘊蘊無彼，
 །བརྟེན་ནས་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན།
 則無有自性

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ལུང་ལུན་མིན།
 如來不有蘊
 如來亦非有蘊者，
 །རང་བཞིན་ལས་ནི་གང་མེད་པ།
 若無有自性

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་གང་ཞིག་ཡིན།
 何處有如來
 是則何者為如來？
 །དེ་གཞན་དངོས་ལས་གཤེགས་པ་ཡོད།
 云何因他有

若佛依取蘊而有，
|གང་ཞིག་གཞན་གྱི་དངོས་བརྟེན་ནས།

22-03 法若因他生
若緣他性而有者，

|གལ་ཏེ་རང་བཞིན་ཡོད་མིན་ན།
22-04 若無有自性
如果自性不存在，

|གལ་ཏེ་སྤུང་པོ་མ་བརྟེན་པར།
22-05 若不因五陰
若不依取於諸蘊，

|སྤུང་པོ་རྣམས་ལ་མ་བརྟེན་པར།
22-06 今實不受陰
而若不依取諸蘊，

|ཉི་བར་སྤངས་པ་མ་ཡིན་པར།
22-07 若其未有受
如果不是所依取，

|རྣམས་ལ་སྤྲིན་ཞི་བཙུག་གྲུས་ན།
22-08 若於一異中
彼由一性及異性，

|གང་ཞིག་ཉི་བར་སྤང་བ་དེ།
22-09 又所受五陰

是則非以自性有。
|དེ་བདག་ཉིད་དུ་མི་འཐད་དོ།

是即為非我
彼即不可稱為我，

|གཞན་དངོས་ཡོད་པར་ཇི་ལྟར་འགྱུར།
云何有他性
如何還會有他性？

|དེ་བཞིན་གཤམས་པ་འགའ་ཡོད་ན།
先有如來者
而有某個如來者，

|དེ་བཞིན་གཤམས་པ་འགའ་ཡང་མེད།
更無如來法
無有任何之如來。

|ཉི་བར་ལེན་པར་ཅིས་མི་འགྱུར།
所受不名受
任何取(蘊)皆無有。

|གང་ཞིག་དེ་ཉིད་གཞན་ཉིད་དུ།
如來不可得
五種推求皆無有，

|དེ་ནི་རང་བཞིན་ལས་ཡོད་མིན།
不從自性有

若彼非以自性有，
|གང་ཞིག་བདག་ཉིད་མེད་པ་དེ།

若法非我者
若彼即是無有我，

|རང་བཞིན་དང་ནི་གཞན་དངོས་དག།
離自性他性
若無自性與他性，

|དེ་ནི་ད་གཤོང་རྟེན་འགྱུར་ཞིང།
以今受陰故
則彼現時當有取，

|གང་ཞིག་མ་བརྟེན་ཡོད་མིན་ན།
若以不受無
不取諸蘊即無彼，

|ཉི་བར་ལེན་པ་མེད་པ་ཡི།
無有無受法
而無取(蘊)之如來，

|མེད་པ་འི་དེ་བཞིན་གཤམས་པ་དེ།
五種求亦無
是則如何以取(蘊)，

|བདག་གི་དངོས་ལས་གང་མེད་པ།
若無自性者

何來彼以他性有？
|ཇི་ལྟར་དེ་བཞིན་གཤམས་པར་འགྱུར།

云何是如來
彼又如何是如來？

|མ་གཏོགས་དེ་བཞིན་གཤམས་དེ་གང།
何名為如來
是則誰是彼如來？

|བརྟེན་ནས་དེ་ནས་འགྱུར་ལ་རག།
則說為如來
取已由此有(如來)。

|དེས་ནི་ཇི་ལྟར་ཉེར་ལེན་འགྱུར།
今當云何受
彼又如何取諸蘊？

|དེ་བཞིན་གཤམས་པ་ཅི་ཡང་མེད།
而名為如來
無論如何不存在。

|ཉི་བར་ལེན་པས་ཇི་ལྟར་གདགས།
云何受中有
而施設彼如來者？

|དེ་གཞན་དངོས་ལས་ཡོད་རེ་སྐྱན།
云何有他性

又若彼者是取(蘊) ,

དེ་ལྟར་ཉེར་བླང་ཉེར་ལེན་པོ།
22-10 以如是義故
如是一切之形式 ,

སྟོང་ངོ་ཞེས་ཀྱང་མི་བརྗོད་དེ།
22-11 空則不可說
記不可以說是空 ,

ཤྭག་དང་མི་ཤྭག་ལ་སོགས་བཞི།
22-12 寂滅相中無
於此寂滅中何有 ,

ཤྭག་གིས་དེ་བཞིན་གཤེགས་ཡོད་ཅེས།
22-13 邪見深厚者
而彼執著深厚者 ,

ཤང་བཞིན་གྱིས་ནི་སྟོང་དེ་ལ།
22-14 如是性空中
彼(如來)既自性空 ,

ཤྭག་དག་སངས་རྒྱུས་སྟོན་འདས་ཤིང་།
22-15 如來過戲論
佛本不滅超戲論 ,

དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་རང་བཞིན་གང་།
22-16 如來所有性
彼如來之自性者 ,

是則非以自性有。

རྣམ་པ་ཀུན་གྱིས་སྟོང་པ་ཡིན།
受空受者空
所取(蘊)空取者空 ,

མི་སྟོང་ཞེས་ཀྱང་མི་བྱ་ཞིང་།
非空不可說
也不可說是非空 ,

ཞི་བ་འདི་ལ་གལ་ཡོད།
常無常等四
常與無常等四者？

ཤ་འཛིན་པ་སྤྱད་པོ་བཟུང་གྱུར་པ།
則說無如來
於已涅槃(之如來) ,

ཤསངས་རྒྱུས་སྟུང་ན་འདས་ནས་ནི།
思惟亦不可
於彼不容有是思 ,

ཤབ་པ་མེད་ལ་སྟོན་བྱེད་པ།
而人生戲論
有人於佛作戲論 ,

དེ་ནི་འགྲོ་འདིའི་རང་བཞིན་ཡིན།
即是世間性
即此世間之自性 ,

若彼非以自性有 ,

སྟོང་པས་དེ་བཞིན་གཤེགས་སྟོང་པ།
云何當以空
如何還以空(之蘊) ,

ཤགཉིས་དང་གཉིས་མིན་མི་བྱ་སྟེ།
共不共叵說
合二非二亦不可 ,

ཤམཐའ་དང་མཐའ་མེད་ལ་སོགས་བཞི།
寂滅相中無
於此寂滅中何有 ,

དེ་ནི་སྤྱད་ན་འདས་པ་ལ།
如來寂滅相
則執如此妄分別 ,

ཤཡོད་དོ་ཞེས་མེད་དོ་ཞེས།
如來滅度後
謂於入滅度之後 ,

སྟོན་པས་ཉམས་པ་དེ་ཀུན་གྱིས།
戲論破慧眼
彼等皆為戲論害 ,

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་རང་བཞིན་མེད།
如來無有性
如來既是無自性 ,

何來彼以他性有？

དེ་ལྟར་བྱུང་ན་འདོགས་པར་འགྱུར།
而說空如來
施設是空之如來？

ཤགདགས་པའི་དོན་དུ་བརྗོད་པར་བྱ།
但以假名說
但為施設故言說。

ཞི་བ་འདི་ལ་གལ་ཡོད།
邊無邊等四
盡與無盡等四者？

ཤམེད་ཅེས་རྣམ་རྟོག་རྟོག་པར་བྱེད།
分別有亦非
說如來是有或無。

ཤབསམ་པ་འཐད་པ་ཉིད་མི་འགྱུར།
分別於有無
佛陀是有或是無。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་མཐོང་མི་འགྱུར།
是皆不見佛
而不觀見於如來。

ཤའགྲོ་བ་འདི་ཡི་རང་བཞིན་མེད།
世間亦無性
此世間亦無自性。

དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ཤུ་གཉིས་པ་ལོ།།

觀如來品第二十二

འདོད་ཆགས་ཞེས་པ་ཉི་ཤུ་གཉིས་པ་ལོ།།
23-01 從憶想分別
(佛)說從思維生起，

ལྷན་ཏུ་རྟོག་ལས་འབྱུང་བར་གསུངས།
生於貪恚癡
貪著嗔恨與愚癡，

སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་ཕྱིན་ཅི་ལོག།
淨不淨顛倒
以淨不淨之顛倒，

འབརྟེན་པ་ཉིད་ལས་ཀྱུན་ཏུ་འབྱུང།
皆從眾緣生
為緣而得生成故。

འགང་དག་སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་དང།
23-02 若因淨不淨
若緣淨不淨顛倒，

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ལས་བརྟེན་འབྱུང་བ།
顛倒生三毒
彼等方得以生成，

འདོད་དག་རང་བཞིན་ལས་མེད་དེ།
三毒即無性
彼等即是無自性，

དེ་ཕྱིར་ཉོན་མོངས་ཡང་དག་མེད།
故煩惱無實
因此煩惱非真實。

འབད་ག་གི་ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་ནི།
23-03 我法有以無
我之有性與無性，

ཇི་ལྟ་བུར་ཡང་གྲུབ་པ་མེད།
是事終不成
無論如何不成立。

དེ་མེད་ཉོན་མོངས་རྣམས་ཀྱི་ནི།
無我諸煩惱
若無我則煩惱之，

ཡོད་ཉིད་མེད་ཉིད་ཇི་ལྟར་འགྲུབ།
有無亦不成
有性無性怎成立？

ཉོན་མོངས་དེ་དག་གང་གི་ཡིན།
23-04 誰有此煩惱
若諸煩惱屬某者，

དེ་ཡང་གྲུབ་པ་ཡོད་མ་ཡིན།
是即為不成
而此某者不成立，

འགའ་མེད་པར་ནི་གང་གི་ཡང།
若離是而有
是則若無此某者，

ཉོན་མོངས་པ་དག་ཡོད་མ་ཡིན།
煩惱則無屬
即無某者之煩惱。

འར་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་རྣམས།
23-05 如身見五種
所染汗中求煩惱，

ཉོན་མོངས་ཅན་ལ་རྣམ་ལྟར་མེད།
求之不可得
五求皆無如身見。

འར་ལུས་ལྟ་བཞིན་ཉོན་མོངས་ཅན།
煩惱於垢心
煩惱中求所染污，

ཉོན་མོངས་པ་ལ་རྣམ་ལྟར་མེད།
五求亦不得
五求皆無如身見。

སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་ཕྱིན་ཅི་ལོག།
23-06 淨不淨顛倒
緣淨不淨之顛倒，

འར་བཞིན་ལས་ནི་ཡོད་མིན་ན།
是則無自性
非以自性而可得，

སྤྱད་དང་མི་སྤྱད་ཕྱིན་ཅི་ལོག།
云何因此二
緣何淨不淨顛倒，

འབརྟེན་ནས་ཉོན་མོངས་གང་དག་ཡིན།
而生諸煩惱
而有(彼等)諸煩惱？

ལཱུགས་སྒྲོ་དང་རེག་པ་དང།

23-07 色聲香味觸
色聲以及香味觸，

ལཱུགས་སྒྲོ་དང་རེག་པ་དང།

23-08 色聲香味觸
色與聲及香與味，

སྒྲིམ་འི་སྒྲིམ་བུ་ལྟ་བུ་དང།

23-09 如是六種中
淨妙以及不淨妙，

ལག་ལ་བརྟེན་ནས་སྒྲིམ་པ་ཞེས།
23-10 不因於淨相
(如果)不觀待於淨，

ལག་ལ་བརྟེན་ནས་མི་སྒྲིམ་པ།
23-11 不因於不淨
(如果)不觀待不淨，

སྒྲིམ་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།
23-12 若無有淨者
而若淨妙不可得，

ལག་ལ་ཉེ་མི་རྟག་རྟག་པ་ཞེས།
23-13 於無常著常

དྲི་དང་ཚོས་དག་རྣམ་དུ་གཞི།

及法為六種
連同法者為六種，

དྲི་དང་ཚོས་དག་འབའ་ཞིག་སྟེ།

及法體六種
觸與法等唯只是，

ལཱུགས་བརྟན་འབྲུབ་དེ་དག་ལ།

何有淨不淨
何得於彼等中起？

ལག་དགས་པར་བྱ་བ་མི་སྒྲིམ་པ།

則無有不淨
不淨即是不存在，

ལག་དགས་པར་བྱ་བ་སྒྲིམ་པ་ནི།

則亦無有淨
則淨即是不存在，

འདོད་ཚལ་སྡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

何由而有貪
則應由何起貪著？

དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན།

是則名顛倒

ལག་ནི་སྟེ་འདོད་ཚལ་སྡོད་པར།

如是之六種
(彼等)即被分別為，

དྲི་ཟེ་ལྗོངས་ལྟར་ལྟ་བུ་དང།

皆空如焰夢
相如乾達婆之城，

སྒྲིམ་པ་དང་ནི་མི་སྒྲིམ་པ།

猶如幻化人
彼等即如幻化人，

སྒྲིམ་ལ་མི་སྟོས་ཡོད་མིན་པས།

因淨有不淨
須依彼來施設淨，

མི་སྒྲིམ་ལ་སྟོས་ཡོད་མིན་པས།

因不淨有淨
須依彼來設不淨，

མི་སྒྲིམ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།

若無有不淨
若不淨亦不可得，

སྟོང་ལ་མི་རྟག་ཡོད་མིན་པས།

空中無有常

ལག་ཉེ་སྒྲིམ་གི་ནི་ཡིན་པར་བརྟགས།

是三毒根本
貪嗔癡之(所依)實。

སྒྲིམ་རྒྱ་མི་ལམ་འབྲུབ་ཡིན།

如乾闥婆城
如同蜃景與夢境。

འབྲུང་བར་ཡང་ནི་ག་ལ་འགྱུར།

亦如鏡中像
亦即等同於映像。

དེ་ཕྱིར་སྒྲིམ་པ་འབྲུབ་མ་ཡིན།

是故無不淨
因此淨即不容有。

དེ་ཕྱིར་མི་སྒྲིམ་པ་འབྲུབ་མ་ཡིན།

是故無有淨
因此不淨不可得。

ཞེས་པར་ཡོད་པར་ག་ལ་འགྱུར།

何由而有恚
則應由何起嗔恨？

འཛིན་པ་ཇི་ལྟར་ལོག་པ་ཡིན།

何處有常倒

若於無常說為常，

ཁག་ལ་ཉེ་མི་རྟག་རྟག་གོ་ཞེས།

23-14 若於無常中
若於無常說為常，

ཁག་གིས་འཛིན་དང་འཛིན་གང་དང་།

23-15 可著著者著
彼能執取及執取，

འཇོག་པ་འཇམ་ཡང་དག་ཉིད་དུ་གྱི།

23-16 若無有著法
或正或邪之執取，

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་པ་ལ།

23-17 有倒不生倒
已經成為顛倒者，

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་གྱུར་བཞིན་ལ།

23-18 若於顛倒時
對於正在顛倒者，

ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་མ་སྐྱེས་ན།

23-19 諸顛倒不生
諸顛倒若無有生，

འདོམ་པོ་བདག་ལས་མི་སྐྱེ་སྟེ།

如是執取即顛倒，

དེ་ལྟར་འཛིན་པ་ལོག་ཡིན་ན།

著無常非倒
如是執取即顛倒，

འཛིན་པ་པོ་དང་གང་ག་ཟུང་བ།

及所用著法
執取者及彼所取，

འཛིན་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།

言邪是顛倒
如果即是不可得，

ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ།

無倒不生倒
即不可能有顛倒，

ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ།

亦不生顛倒
亦不可能有顛倒。

ཇི་ལྟ་བུར་ན་ཡོད་པར་འགྱུར།

云何有此義
如何會有諸顛倒？

ཁག་ནས་ལས་སྐྱེ་བ་ཉིད་མ་ཡིན།

而於空中無無常，

སྟོང་ལ་མི་རྟག་པོ་ཞེས།

空中無無常
而於空中說無常，

ཐམས་ཅད་ཉེ་བར་ཞིབ་སྟེ།

是皆寂滅相
此等一切皆寂滅，

ཁག་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཡོད་ཅིང་།

言正不顛倒
是則誰能有顛倒？

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཏུ་མ་གྱུར་ལ།

倒者不生倒
還未成為顛倒者，

ཁག་ལ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་སྲིད་པ།

汝可自觀察
是則汝當自審思，

ཕྱིན་ཅི་ལོག་རྣམས་སྐྱེ་མེད་ན།

無有顛倒故
諸顛倒若不生起，

ཁད་གང་དང་གཞན་ལས་ཀྱང་མིན་ན།

從何而有顛倒執？

འཛིན་པ་འདི་ལྟར་ལོག་མ་ཡིན།

何有非顛倒
此執何不名顛倒？

དེ་ཕྱིར་འཛིན་པ་ཡོད་མ་ཡིན།

云何而有著
因此執取不可得。

ཁག་ལ་ཕྱིན་ཅི་མ་ལོག་ཡོད།

誰有如是事
誰又能有非顛倒？

ཕྱིན་ཅི་ལོག་དག་མི་སྲིད་དེ།

不倒亦不生
亦不可能有顛倒。

ཁད་ག་ཉིད་གྱིས་ནི་རྣམ་པར་དཔྱོད།

誰生於顛倒
究竟誰者有顛倒？

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་ག་ལ་ཡོད།

何有顛倒者
何有具有顛倒者？

ཕྱིན་ཅི་ལོག་ཅན་ག་ལ་ཡོད།

23- (索達) 諸法不自生
|གཤམ་ཏེ་བདག་དང་གཙུང་བ་དང་།

亦不從他生
|རྟག་དང་བདེ་བ་ཡོད་ན་ནི།

不從自他生
|བདག་དང་གཙུང་དང་རྟག་པ་དང་།

何有顛倒者？
|བདེ་བ་ཕྱིན་ཅི་ལོག་མ་ཡིན།

23-20 若常我樂淨
 如果我淨常與樂，

 而是實有者
(四者)即是可尋得，

 是常我樂淨
是則我淨常與樂，

 則非是顛倒
(四者)即非是顛倒。

|གཤམ་ཏེ་བདག་དང་གཙུང་བ་དང་།

|རྟག་དང་བདེ་བ་མེད་ན་ནི།

|བདག་མེད་མི་གཙུང་མི་རྟག་དང་།

|སྤྱད་བསྐྱེད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

23-21 若常我樂淨
 如果我淨常與樂，

 而實無有者
(四者)即是不可得，

 無常苦不淨
無我不淨無常苦，

 是則亦應無
是則即是不可得。

|དེ་ལྟར་ཕྱིན་ཅི་ལོག་འགགས་པས།

|མ་རིག་པ་ནི་འགགས་པར་འགྱུར།

|མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི།

|འདུ་བྱེད་ལ་སོགས་འགགས་པར་འགྱུར།

23-22 如是顛倒滅
 由於顛倒滅除故，

 無明則亦滅
如是無明得滅除。

 以無明滅故
如果無明得滅除，

 諸行等亦滅
行等等即得滅除。

|གཤམ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉོན་མོངས་པ།

|གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན།

|དི་ལྟ་བུར་ན་སྤོང་བར་འགྱུར།

|ཡོད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

23-23 若煩惱性實
 若某人之某煩惱，

 而有所屬者
以自性而存有者，

 云何當可斷
則彼如何可斷除？

 誰能斷其性
誰能斷除於自性？

|གཤམ་ཏེ་ལ་ལའི་ཉོན་མོངས་པ།

|གང་དག་རང་བཞིན་གྱིས་མེད་ན།

|དི་ལྟ་བུར་ན་སྤོང་བར་འགྱུར།

|མེད་པ་སུ་ཞིག་སྤོང་བར་བྱེད།

23-24 若煩惱虛妄
 若某人之某煩惱。

 無性無屬者
以自性而不存有，

 云何當可斷
則彼如何可斷除？

 誰能斷無性
誰能斷除不實有？

ཕྱིན་ཅི་ལོག་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ལུ་གསུམ་པའོ།།། 觀顛倒品第二十三

|གཤམ་ཏེ་འདི་དག་གུན་སྤོང་ན།

|འབྲུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད།

|འཕམགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་པོ་རྣམས།

|ཁྱེད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།

24-01 若一切皆空
 若此一切皆是空，

 無生亦無滅
是則無有生與滅，

 如是則無有
是則與汝將導致，

 四聖諦之法
無四聖諦之過失。

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞི་མེད་པས།

24-02 以無四諦故
了知(苦)與斷除(集) ,

དེ་དག་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པས།

24-03 以是事無故
由於彼等無有故 ,

ལག་ལ་ཉེ་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད།

24-04 如無八賢聖
若無此等八類人 ,

ཚོས་དང་དགོ་འདུན་ཡོད་མིན་ན།

24-05 以無法僧寶
如果無有法與僧 ,

བྱེད་ཅིང་འབྲས་བུ་ཡོད་པ་དང་།

24-06 空法壞因果
真實存有之果報 ,

དེ་ལ་བཞད་པ་ཁྱོད་ཀྱིས་ནི།

24-07 汝今實不能
於此我等即當說 ,

འཕངས་རྒྱས་རྣམས་ཀྱིས་ཚོས་བསྟན་པ།

24-08 諸佛依二諦
諸佛陀之所說法 ,

ཡོངས་སུ་ཤེས་དང་སྦྱོང་བ་དང་།

見苦與斷集
修習(道)與親證(滅) ,

འབྲས་བུ་བཞི་ཡང་ཡོད་མ་ཡིན།

則無四道果
四種果亦不可得 ,

དེ་དག་མེད་ན་དགོ་འདུན་མེད།

則無有僧寶
是則僧伽亦無有 ,

འཕངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར།

亦無有佛寶
如何還會有佛陀 ?

ཚོས་མ་ཡིན་པ་ཚོས་ཉིད་དང་།

亦壞於罪福
以及法與非法者 ,

སྦྱོང་ཉིད་དགོས་དང་སྦྱོང་ཉིད་དང་།

知空空因緣
汝昧空性之用意 ,

འབདེན་པ་གཉིས་ལ་ཡང་དག་བརྟེན།

為眾生說法
乃依二諦而宣說 ,

སྦྱོང་དང་མངོན་དུ་བྱ་བ་དག།

證滅及修道
由四聖諦無有故 ,

འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་བུ་མེད།

無有四果故
無果則無住果者 ,

འཕགས་པའི་བདེན་རྣམས་མེད་པའི་ཕྱིར།

以無四諦故
由於聖諦無有故 ,

དེ་སྐད་སྟོང་པ་ཉིད་སྟེན།

如是說空者
若說如是(之空性) ,

འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་བསྟན་ནི།

亦復悉毀壞
世間一切之言說 ,

སྦྱོང་ཉིད་དོན་ནི་མཚོགས་པས།

及知於空義
以及空性空性義 ,

འཇིག་རྟེན་ཀུན་ཇོབ་བདེན་པ་དང་།

一以世俗諦
即是世間俗成諦 ,

འབྲད་པར་འགྱུར་པ་མ་ཡིན་ནོ།

如是事皆無
(彼等)即是不容有。

ཞུགས་པ་དག་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

得向者亦無
亦無有諸行向者。

དམ་པའི་ཚོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

亦無有法寶
正法亦為不可得。

དཀོན་མཚོག་གསུམ་ལ་གཞོད་པ་ནི།

是則破三寶
汝即破斥於三寶。

ཀུན་ལ་འང་གཞོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

一切世俗法
汝(說)空性則盡破。

དེ་ཕྱིར་དེ་ལྟར་གཞོད་པ་ཡིན།

是故自生惱
故生如是之煩擾。

དམ་པའི་དོན་གྱི་བདེན་པ་འོ།

二第一義諦
以及最極勝義諦。

ཁག་དག་བདེན་པ་དེ་གཉིས་ཀྱི།
24-09 若人不能知
若人不能善了知，
ཐ་སྐད་ལ་ནི་མ་བརྟེན་པར།
24-10 若不依俗諦
如果不依於言說，
སྣོང་པ་ཉིད་ལ་བལྟ་ཉེས་ན།
24-11 不能正觀空
空性若被謬觀見，
དེ་སྤྱིར་ཞན་པས་ཚོས་འདི་ཡི།
24-12 世尊知是法
因此牟尼於此法，
སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར་བ་ནི།
24-13 汝謂我著空
汝則針對於空性，
ཁག་ལ་སྣོང་པ་ཉིད་རུང་བ།
24-14 以有空義故
若以空性為合理，
སྣོད་ནི་རང་གི་སྐྱོན་རྣམས་ནི།
24-15 汝今自有過
過失本屬汝自有，

རྣམ་དབྱེ་རྣམ་པར་མི་ཤེས་པ།
分別於二諦
此等二諦之分別，
འདམ་པའི་དོན་ནི་བསྟན་མི་རུས།
不得第一義
不能解脫最勝義；
ཤེས་རབ་ཚུང་རྣམས་ཐུང་བར་འགྱུར།
鈍根則自害
則能毀滅少智者，
ཁག་ཉིད་རྟོགས་དཀའ་བར་མཚུན་གྱུར་ནས།
甚深微妙相
即有不願說之心，
སྣོང་ལ་འཐད་པ་མ་ཡིན་པས།
而為我生過
作出反駁之質難，
དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་བར་འགྱུར།
一切法得成
於彼一切為合理。
རང་ལ་ཡོངས་སུ་སྦྱར་བྱེད་པ།
而以回向我
而汝拋歸於我等，

དེ་དག་སངས་རྒྱལ་བསྟན་པ་ནི།
則於深佛法
是則彼等不了知，
འདམ་པའི་དོན་ནི་མ་རྟོགས་པར།
不得第一義
如果不悟入勝義，
ཇི་ལྟར་སྐྱལ་ལ་གཟུང་ཉེས་དང་།
如不善咒術
如同蛇被錯抓取，
ཐུབ་པའི་ཐུགས་ནི་ཚོས་བསྟན་ལས།
非鈍根所及
想到諸等少智者，
སྣོད་ནི་སྣོང་ཉིད་སྣོང་བྱེད་པ།
汝今所說過
彼過失非我有，
ཁག་ལ་སྣོང་པ་ཉིད་མི་རུང་བ།
若無空義者
若不以空為合理，
རྟོ་ལ་མཛོན་པར་ཞོན་བཞིན་དུ།
如人乘馬者
明明自騎於馬上，

ཟབ་མོའི་དེ་ཉིད་རྣམ་མི་ཤེས།
不知真實義
甚深佛法之真實。
ཐུང་ན་འདས་པ་ཐོབ་མི་འགྱུར།
則不得涅槃
不能證得於涅槃。
རིག་ཐུགས་ཉེས་པར་བསྐྱབས་པ་བཞིན།
不善捉毒蛇
亦如咒被誤持用。
རབ་དུ་ལོག་པར་གྱུར་པ་ཡིན།
是故不欲說
難以解悟於此法。
ཁག་དེ་རང་ལ་མི་འཐད་དོ།
於空則無有
彼於空即不容有。
དེ་ལ་ཐམས་ཅད་རུང་མི་འགྱུར།
一切則不成
於彼一切不合理。
རྟོ་ཉིད་བརྗེད་པར་གྱུར་པ་བཞིན།
自忘於所乘
而汝忘失於所乘。

།གལ་ཏེ་དངོས་རྣམས་རང་བཞིན་ལས།

24-16 若汝見諸法
若汝觀見諸事物，

།འབྲས་བུ་དང་ནི་རྒྱ་ཉིད་དང།

24-17 即為破因果
汝即是破果與因，

།རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྲུང་བ་གང།

24-18 眾因緣生法
我們主張彼緣起，

།གང་ཕྱིར་རྟོན་འབྲུང་མ་ཡིན་པའི།

24-19 未曾有一法
既然無有任何法，

།གལ་ཏེ་འདི་ཀུན་མི་སྟོང་ན།

24-20 若一切不空
此一切(法)若不空，

།རྟོན་ཅིང་འབྲེལ་འབྲུང་མ་ཡིན་ན།

24-21 苦不從緣生
不依緣而得生起，

།རང་བཞིན་ལས་ནི་ཡོད་ཡིན་ན།

24-22 若苦有定性
若以自性而可得，

།ཡོད་པར་རྗེས་སུ་ལྟ་བུ་ཉེ།

決定有性者
以自性而為實有，

།བྱེད་པ་པོ་དང་བྱེད་དང་བྱུ།

作作者作法
作者作具及事業，

།དེ་ནི་སྟོང་པ་ཉིད་དུ་བཤད།

我說即是空
(本身)即是此空性，

།ཚོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་པ།

不從因緣生
是不依緣而生起，

།འབྲུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད།

則無有生滅
是則無有生與滅，

།སྤྱད་པ་སྤྲུལ་ཡོད་པར་གལ་འགྲུར།

云何當有苦
何處會有此種苦？

།ཅི་ཞིག་ཀུན་ཏུ་འབྲུང་བར་འགྲུར།

何故從集生
又有何者能集起？

།དེ་ལྟ་ཡིན་ན་དངོས་པོ་རྣམས།

即為見諸法
如此汝即是觀見，

།སྐྱེ་བ་དང་ནི་འགག་པ་དང།

亦復壞一切
亦即是破生與滅，

།དེ་ནི་བརྟེན་ནས་གདགས་པ་སྟེ།

亦為是假名
此即假托而施設，

།དེ་ཕྱིར་སྟོང་པ་མ་ཡིན་པའི།

是故一切法
因此亦即不可能，

།འཕགས་པའི་བདེན་པ་བཞིན་པོ་རྣམས།

如是則無有
(是故)於汝則導致，

།མི་རྟག་སྤྱད་བསྤུལ་གསུངས་པ་དེ།

無常是苦義
由說無常即苦故，

།དེ་ཕྱིར་སྟོང་ཉིད་གཞོད་བྱེད་ལ།

是故無有集
因此集起(亦)成無，

།རྒྱ་རྒྱུན་མེད་པར་ཁྱོད་ལྟོ།

無因亦無緣
事物無因亦無緣。

།འབྲས་བུ་ལ་ཡང་གཞོད་པ་བྱེད།

萬物之生滅
亦即破斥於果報。

།དེ་ཉིད་དབུ་མའི་ལམ་ཡིན་ནོ།

亦是中道義
此者亦即是中道。

།ཚོས་འགའ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

無不是空者
有任何法是不空。

།ཁྱོད་ལ་མེད་པར་ཐལ་བར་འགྲུར།

四聖諦之法
無四聖諦之過失。

།རང་བཞིན་ཉིད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

定性無無常
有自性則無無常。

།ཀུན་འབྲུང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

以破空義故
由於破斥空性故。

སྐྱུག་བསྐྱུལ་རང་བཞིན་གྱིས་ཡོད་ན།

24-23 苦若有定性
如果苦以自性有，

ལམ་ལ་རང་བཞིན་ཡོད་ན་ནི།

24-24 苦若有定性
如果道是有自性，

ཁག་ཚེ་སྐྱུག་བསྐྱུལ་ཀུན་འབྱུང་དང།

24-25 若無有苦諦
如果苦集以及滅，

ཁག་ལ་ཉེ་རང་བཞིན་ཉིད་གྱིས་ནི།

24-26 若苦定有性
若此(苦)以自性有，

དེ་བཞིན་དུ་ནི་ཁྱོད་ཉིད་གྱི།

24-27 如見苦不然
是則斷(集)與證(滅)，

ཁང་བཞིན་ཡོངས་སུ་འཛིན་པ་ཡིས།

24-28 是四道果性
對於執認自性者，

འབྲས་བུ་མེད་ན་འབྲས་གནས་མེད།

24-29 如無有四果
若無諸果則無有，

འཕོག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།

則不應有滅
則滅即是不可得，

སྒོམ་པ་འབྲད་པར་མི་འགྱུར་རོ།

則無有修道
是則不容有修習。

འཕོག་པ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ན།

及無集滅諦
皆為不可得之時，

ཡོངས་སུ་ཤེས་པ་མ་ཡིན་ན།

先來所不見
而為無有了知者，

སྤང་དང་མངོན་དུ་བྱུང་དང།

斷集及證滅
修(道)以及四種果，

འབྲས་བུ་རང་བཞིན་ཉིད་གྱིས་ནི།

先來不可得
既然此果以自性，

ཞུགས་པ་དག་གྱུང་ཡོད་མ་ཡིན།

則無得向者
住果者及行向者，

ཁང་བཞིན་གྱིས་ནི་ཡོངས་གནས་ཕྱིར།

汝著定性故
由固著於自性故，

ཅི་སྟེ་ལམ་དེ་བསྒོམ་བྱུག།

若道可修習
如果道是可修習，

ལམ་གྱི་སྐྱུག་བསྐྱུལ་འཕོག་པ་ནི།

所可滅苦道
是則汝將由於道，

དེ་ནི་ཇི་ལྟར་ཡོངས་ཤེས་འགྱུར།

於今云何見
云何又能有了知？

བསྒོམ་དང་འབྲས་བུ་བཞི་དག་གྱུར།

修道及四果
亦即如同了知(苦)，

ཐོབ་པ་མིན་པ་གང་ཡིན་དེ།

諸法性若定
而為未被證得者，

ཁག་ལ་ཉེ་སྐྱེས་བུ་གང་ཟག་བརྒྱད།

以無八聖故
若無有此八類人，

འཕོག་ལ་གནོད་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

即破於滅諦
汝即破斥於滅(諦)。

ཁྱོད་གྱི་རང་བཞིན་ཡོད་མ་ཡིན་ཀྱང།

即無有定性
則無汝(說)之自性。

ཁག་ཞིག་ཐོབ་པར་འགྱུར་པར་འདོད།

竟為何所至
獲至何等苦之滅。

ཁང་བཞིན་གནས་པ་མ་ཡིན་ནམ།

其性不異故
自性豈非應安住？

ཡོངས་ཤེས་བཞིན་དུ་མི་རུང་རོ།

是亦皆不然
於汝即是不合理。

ཇི་ལྟར་འཕོག་པར་རྣམས་པར་འགྱུར།

今云何可得
則又云何能證得？

དེ་དག་མེད་ན་དགེ་འདུན་མེད།

則無有僧寶
是則僧伽亦無有。

ཁམས་པའི་བདེན་རྒྱུ་མེད་པའི་ཕྱིར།

24-30 無四聖諦故
由四聖諦無有故，

ཁྱོད་ཀྱིས་མངས་རྒྱས་བྱུང་ཚུབ་ལ།

24-31 汝說則不因
不緣菩提亦有佛，

ཁྱོད་ཀྱི་རང་བཞིན་ཉིད་ཀྱིས་ནི།

24-32 雖復勤精進
依汝若自性非覺，

ཁག་པ་ཡང་ཚོས་དང་ཚོས་མིན་པ།

24-33 若諸法不空
而且將無任何人，

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་མེད་པར་ཡང་།

24-34 汝於罪福中
離於法及與非法，

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་རྒྱས་བྱུང་བའི།

24-35 若謂從罪福
以法非法為因由，

རྟོག་ཅིང་འབྲེལ་བར་འབྱུང་བ་ཡི།

24-36 汝破一切法
若汝破斥與空性，

ཁམས་པའི་ཚོས་ཀྱང་ཡོད་མ་ཡིན།

亦無有法寶
是則正法亦無有，

ཁ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར།

菩提而有佛
汝將導致此過失。

ཁངས་རྒྱས་མིན་པ་གང་ཡིན་དེས།

修行菩提道
縱彼勤行求覺悟，

ཁམས་ཡང་བྱེད་པར་མི་འགྱུར་ཏེ།

無作罪福者
能造作法與非法，

འབྲས་བུ་ཁྱོད་ལ་ཡོད་པར་འགྱུར།

不生果報者
於汝果仍可得故，

འབྲས་བུ་གལ་ཏེ་ཁྱོད་ལ་ཡོད།

而生果報者
之果於汝若可得，

སྣོད་པ་ཉིད་ལ་གཞོན་བྱེད་གང།

諸因緣空義
是則破斥彼緣起。

ཚོས་དང་དགེ་འདུན་ཡོད་མིན་ན།

無法寶僧寶
無有法亦無有僧，

ཁྱོད་ཀྱིས་བྱུང་ཚུབ་མངས་རྒྱས་ལ།

亦復不因佛
不緣佛亦有菩提，

འབྲུབ་ཚུབ་སྟོན་ལ་བྱུང་ཚུབ་ཕྱིར།

若先非佛性
而於菩薩行之中，

མི་སྟོང་པ་ལ་ཅི་ཞིག་བྱ།

不空何所作
於不空者何所造？

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་རྒྱས་བྱུང་བའི།

是則離罪福
以法非法為因由，

ཚོས་དང་ཚོས་མིན་ལས་བྱུང་བའི།

果從罪福生
果報由法非法生，

འཇིག་རྟེན་པ་ཡི་ཐ་སྐད་ནི།

則破於世俗
是則汝即是破斥，

ཁངས་རྒྱས་ཇི་ལྟར་ཡོད་པར་འགྱུར།

云何有佛寶
如何還會有佛陀？

ཁ་བརྟེན་པར་ཡང་ཐལ་བར་འགྱུར།

而有於菩提
汝將導致此過失。

འཚུལ་ཀྱང་བྱུང་ཚུབ་ཐོབ་མི་འགྱུར།

不應得成佛
終將不獲證菩提。

འང་བཞིན་ལ་ནི་བྱུབ་མེད།

以其性定故
自性不可造作故。

འབྲས་བུ་ཁྱོད་ལ་ཡོད་མ་ཡིན།

而有諸果報
之果於汝則無有。

འབྲས་བུ་ཅི་ཕྱིར་སྟོང་མ་ཡིན།

云何言不空
於汝云何為不空？

ཀླུ་ལ་གཞོན་པ་བྱེད་པ་ཡིན།

諸餘所有法
世間一切之言說。

སྣོད་པ་ཉིད་ལ་གཞོན་གྱིད་ཀྱི།
24-37 若破於空義
將無任何之所作，

འབྲུ་བ་ཅི་ཡང་མེད་འགྲུར་ཞིང་།
即應無所作
事業將成無發起，

ཚོམ་པ་མེད་པ་བྱ་བར་འགྲུར།
無作而有作
無造作(亦)是作者，

མི་བྱེད་པ་ཡང་བྱེད་པོར་འགྲུར།
不作名作者
由破斥於空性故。

འང་བཞིན་ཡོད་ན་འགྲོ་བ་རྣམས།
24-38 若有決定性
世間如果有自性，

མ་སྐྱེས་པ་དང་མ་འགགས་དང་།
世間種種相
將常無生亦無滅，

ཐེར་བྱུག་ཏུ་ནི་གནས་འགྲུར་ཞིང་།
則不生不滅
將成恆常而定住，

གནས་སྐབས་སྣ་ཚོ་གསལ་བྲལ་བར་འགྲུར།
常住而不壞
離於種種之分位。

ཁག་ཏུ་སྣོད་པ་ཡོད་མིན་ཀྱི།
24-39 若無有空者
若不空則未得者，

མ་ཐོབ་ཐོབ་པར་བྱ་བ་དང་།
未得不應得
(永遠)不能有獲得，

སྐྱུག་བསྐྱེལ་མཐར་བྱེད་ལས་དང་ནི།
亦無斷煩惱
無有令苦盡之業，

ཉོན་མོངས་ཐམས་ཅད་སྣོད་བའང་མེད།
亦無苦盡事
一切煩惱亦無斷。

ཁག་གིས་རྟེན་ཅིང་འབྲེལ་པར་འབྱུང་།
24-40 是故經中說
若人觀見於緣起，

མཐོང་བ་དེ་ནི་སྐྱུག་བསྐྱེལ་དང་།
若見因緣法
彼者(亦)即是觀見，

ཀླུ་བ་འབྱུང་དང་ནི་འགོག་པ་དང་།
則為能見佛
此等苦(諦)與集(諦)，

ལམ་ཉིད་དེ་དག་མཐོང་བ་ཡིན།
見苦集滅道
以及滅(諦)與道(諦)。

འཕགས་པའི་བདེན་པ་བརྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ལུ་བཞི་པའོ།།

觀四諦品第二十四

ཁག་ཏུ་འདི་དག་ཀུན་སྣོད་ཀྱི།
25-01 若一切法空
若此一切皆是空，

འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད།
無生無滅者
是則無有生與滅，

ཁག་ཞིག་སྣོད་དང་འགགས་པ་ལས།
何斷何所滅
由何之斷何之滅，

མྱུང་ན་འདེབ་བར་འགྲུར་བར་འདོད།
而稱為涅槃
而可許為是涅槃。

ཁག་ཏུ་འདི་ཀུན་མི་སྣོད་ཀྱི།
25-02 若諸法不空
若此一切皆不空，

འབྱུང་བ་མེད་ཅིང་འཇིག་པ་མེད།
則無生無滅
是則無有生與滅，

ཁག་ཞིག་སྣོད་དང་འགགས་པ་ལས།
何斷何所滅
由何之斷何之滅，

མྱུང་ན་འདེབ་བར་འགྲུར་བར་འདོད།
而稱為涅槃
而可許為是涅槃。

སྐྱབས་པ་མེད་པ་ཐོབ་མེད་པ།
25-03 無得亦無至
無所斷離無所得，
རི་ཞིག་སྐྱབས་པ་འདས་དངོས་མིན།
25-04 涅槃不名有
涅槃且非有事物，
ལག་ཏེ་སྐྱབས་པ་འདས་དངོས་ན།
25-05 若涅槃是有
如果涅槃是事物，
ལག་ཏེ་སྐྱབས་པ་འདས་དངོས་ན།
25-06 若涅槃是有
如果涅槃是事物，
ལག་ཏེ་སྐྱབས་པ་འདས་དངོས་མིན།
25-07 有尚非涅槃
若涅槃非有事物，
ལག་ཏེ་སྐྱབས་པ་འདས་དངོས་མིན།
25-08 若無是涅槃
若涅槃是無事物，

ཁོད་པ་མེད་པ་རྟག་མེད་པ།
不斷亦不常
無有斷亦無有常，
ཁྱེད་ལོ་མཚན་ཉིད་ཐལ་བར་འགྱུར།
有則老死相
(若是)則有老死相，
སྐྱབས་པ་འདས་པ་འདུས་བྱས་འགྱུར།
涅槃即有為
涅槃則成有為法。
ཇི་ལྟར་སྐྱབས་པ་འདས་དེ་བརྟེན་མིན།
云何名無受
云何涅槃無依取？
དངོས་མེད་ཇི་ལྟར་རུང་བར་འགྱུར།
何況於無耶
如何能為無事物？
ཇི་ལྟར་སྐྱབས་པ་འདས་དེ་བརྟེན་མིན།
云何名不受
云何涅槃無依取？

འགག་པ་མེད་པ་སྐྱེ་མེད་པ།
不生亦不滅
無有滅亦無有生，
ཁྱེད་དང་འཆི་བ་མེད་པ་ཡི།
終無有有法
因為若離於老死，
དངོས་པོ་འདུས་བྱས་མ་ཡིན་པ།
終無有一法
無為之物無有故，
དངོས་པོ་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པ།
無有不從受
因為若無有依取，
ལང་ལ་སྐྱབས་པ་འདས་དངོས་མིན།
涅槃無有有
若無涅槃之有物，
ལང་ཞིག་བརྟེན་ནས་མ་ཡིན་པ་འདི།
未曾有不受
因為若無有依取，

དེ་ནི་སྐྱབས་པ་འདས་པར་བརྗོད།
是說名涅槃
此即說為是涅槃。
དངོས་པོ་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
離於老死相
事物即是不存在。
འགག་ཡང་གང་ཞེས་མ་ཡིན།
而是無為者
無論何者於何處。
འགག་ཡང་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
而名為有法
任何事物不可得。
དེ་ལ་དངོས་མེད་ཡོད་མ་ཡིན།
何處當有無
是處無物不可得。
དངོས་མེད་ཡོད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
而名為無法
彼無即是不可得。

ཁོང་བ་དང་ནི་འགྲོ་བའི་དངོས།
25-09 受諸因緣故
彼或依取或依緣，

འཛེན་ཏམ་རྒྱུར་བྱས་གང་ཡིན་པ།
輪轉生死中
而為生死往來者，

དེ་ནི་བརྟེན་མིན་རྒྱུར་བྱས་མིན།
不受諸因緣
彼(實)無取且無緣，

ལྷ་བཀ་འདས་པ་ཡིན་པར་བསྟན།
是名為涅槃
是即說之為涅槃。

འབྲུང་བ་དང་ནི་འཛིག་པ་དག།
25-10 如佛經中說
對於有體及無體，

། སྤང་བར་སྟོན་པས་བཀའ་སྤུལ་ཏེ།
斷有斷非有
大師曾說俱斷除。

དེ་ཕྱིར་ལྷ་བཀ་འདས་པར་ནི།
是故知涅槃
是故此說合道理，

། དངོས་མིན་དངོས་མེད་མིན་པར་རིགས།
非有亦非無
涅槃非是有或無。

ཁག་ལ་ཏེ་ལྷ་བཀ་འདས་པ་ནི།
25-11 若謂於有無
如果涅槃即成為，

། དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ན།
合為涅槃者
亦有亦無二者俱。

། དངོས་དང་དངོས་པོ་མེད་པ་དག།
有無及解脫
解脫即成有亦無，

། ཐལ་བར་འགྲུར་ན་དེ་མི་རིགས།
是事則不然
是則不合於道理。

ཁག་ལ་ཏེ་ལྷ་བཀ་འདས་པ་ནི།
25-12 若謂於有無
如果涅槃即成為，

། དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ན།
合為涅槃者
亦有亦無二者俱。

། ལྷ་བཀ་འདས་པ་མ་བརྟེན་མིན།
涅槃非無受
涅槃即非無依取，

། དེ་གཉིས་བརྟེན་ནས་ཡིན་ཕྱིར་རོ།
是二從受生
由彼依於二者故。

ཁི་ལྟར་ལྷ་བཀ་འདས་པ་ནི།
25-13 有無共合成
涅槃如何可成為，

། དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡིན་ཏེ།
云何名涅槃
亦有亦無二者俱？

། ལྷ་བཀ་འདས་པ་འདུས་མ་བྱས།
涅槃名無為
由涅槃是無為故，

། དངོས་དང་དངོས་མེད་འདུས་བྱས་ཡིན།
有無是有為
有與無則是有為。

ཁི་ལྟར་ལྷ་བཀ་འདས་པ་ལ།
25-14 有無二事共
涅槃之中如何有，

། དངོས་དང་དངོས་མེད་གཉིས་ཡོད་དེ།
云何是涅槃
亦有亦無二者俱？

། དེ་གཉིས་གཅིག་ལ་ཡོད་མིན་ཏེ།
是二不同處
二者不於一處有，

། སྤང་བ་དང་ནི་ལྷན་པ་བཞིན།
如明暗不俱
猶如光明與黑暗。

། དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་པ།
25-15 分別非有無
涅槃非有亦非無，

། ལྷ་བཀ་འདས་པར་གང་སྟོན་པ།
如是名涅槃
所謂此種之表達，

། དངོས་པོ་མེད་དང་དངོས་པོ་དག།
若有無成者
亦有亦無若成立，

། ལྷ་བཀ་ན་དེ་ནི་ལྷ་བཀ་པར་འགྲུར།
非有非無成
此說方可得成立。

<p>།གཤམ་ཉེ་སྐྱེ་རྒྱ་མཚན་འདས་པ་ནི། 25-16 若非有非無 無之涅槃不可得，</p>	<p>།དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་ན། 名之為涅槃 有之涅槃不可得，</p>	<p>།དངོས་མིན་དངོས་པོ་མེད་མིན་ཞེས། 此非有非無 是則依何而成此，</p>	<p>།གང་ཞིག་གིས་ནི་དེ་མངོན་བྱེད། 以何而分別 非有亦非無之說？</p>
<p>།བཅོམ་ལྷན་སྐྱེ་རྒྱ་མཚན་འདས་གྱུར་ནས། 25-17 如來滅度後 若於世尊滅度後，</p>	<p>།ཡོད་པར་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། 不言有與無 即不可說世尊有，</p>	<p>།མེད་དོ་ཞེས་མ་གཉིས་ཀ་དང། 亦不言有無 不說無及有亦無，</p>	<p>།གཉིས་མིན་ཞེས་ཀྱང་མི་མངོན་ནོ། 非有及非無 不說非有亦非無。</p>
<p>།བཅོམ་ལྷན་བཞུགས་པར་གྱུར་ན་ཡང། 5-18 如來現在時 若於世尊正住世，</p>	<p>།ཡོད་པར་མི་མངོན་དེ་བཞིན་དུ། 不言有與無 亦不可說世尊有，</p>	<p>།མེད་དོ་ཞེས་མ་གཉིས་ཀ་དང། 亦不言有無 不說無及有亦無，</p>	<p>།གཉིས་མིན་ཞེས་ཀྱང་མི་མངོན་ནོ། 非有及非無 不說非有亦非無。</p>
<p>།འཁོར་བ་སྐྱེ་རྒྱ་མཚན་འདས་པ་ལས། 25-19 涅槃與世間 輪迴較之於涅槃，</p>	<p>།ཁྱུང་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། 無有少分別 無有任何之差別。</p>	<p>།སྐྱེ་རྒྱ་མཚན་འདས་པ་འཁོར་བ་ལས། 世間與涅槃 涅槃較之於輪迴，</p>	<p>།ཁྱུང་པར་ཅུང་ཟད་ཡོད་མ་ཡིན། 亦無少分別 無有任何之差別。</p>
<p>།སྐྱེ་རྒྱ་མཚན་མཐའ་གང་ཡིན་པ། 25-20 涅槃之實際 彼涅槃之終際者，</p>	<p>།དེ་ནི་འཁོར་བའི་མཐའ་ཡིན་ཏེ། 及與世間際 亦即輪迴之終際，</p>	<p>།དེ་གཉིས་ཁྱུང་པར་ཅུང་ཟད་ནི། 如是二際者 二者之間不可得，</p>	<p>།ཤིན་ཏུ་ཤུ་བའང་ཡོད་མ་ཡིན། 無毫釐差別 最極微細之差別。</p>
<p>།གང་འདས་ཕན་ཚད་མཐའ་སོགས་དང། 25-21 滅後有無等 (如來)滅後(是有無)，</p>	<p>།རྟག་ལ་སོགས་པར་ལྷ་བ་དག། 有邊等常等 盡等常等諸見解，</p>	<p>།སྐྱེ་རྒྱ་མཚན་དང་སྤྱི་མཐའ་དང། 諸見依涅槃 悉皆依屬於涅槃，</p>	<p>།སྤྱོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན། 未來過去世 以及後際與前際。</p>
<p>།དངོས་པོ་ཐམས་ཅད་སྟོང་པ་ལ། 25-22 一切法空故 若一切法皆是空，</p>	<p>།མཐའ་ཡོད་ཅི་ཞིག་མཐའ་མེད་ཅི། 何有邊無邊 何者無盡何有盡？</p>	<p>།མཐའ་དང་མཐའ་མེད་ཅི་ཞིག་ཡིན། 亦邊亦無邊 何者無盡亦有盡？</p>	<p>།མཐའ་དང་མཐའ་མེད་མིན་པ་ཅི། 非有非無邊 何者非無非有盡？</p>

མིག་དང་གཟུགས་དང་རྣམ་པར་ཤེས།

26-05 因於六觸故
色以及識以及眼，

ཚོར་བའི་རྒྱུ་གྱིས་སྲིད་པ་སྒྲེ།

26-06 以因三受故
以受為緣而有愛，

ཉེར་ལེན་ཡོད་ན་ལེན་པ་པོ་ལྟེ།

26-07 因取故有有
如果有取是則會，

སྲིད་པ་དེ་ཡང་ཕུང་པོ་ལྟེ།

26-08 從有而有生
此有體亦即五蘊，

ཡིད་མི་བདེ་དང་འཇུག་པ་རྣམས།

26-09 如是等諸事
以及愁怨與苦惱，

འཁོར་བའི་རྩ་བ་འདུ་བྱེད་དེ།

26-10 是謂為生死
行乃輪迴之根本，

ཁག་སྲུང་པོ་འདུས་པ་གང་ཡིན་པ།

即生於三受
諸三者之共聚合，

ཚོར་བའི་དོན་དུ་སྲིད་པར་འགྱུར།

而生於渴愛
於受而生渴愛故。

སྲིད་པ་རབ་ཏུ་འགྱུར་བར་འགྱུར།

轉起取者之有體。

སྲིད་པ་ལས་ནི་སྲེ་བར་འགྱུར།

從生而有老死
從有體而轉起生。

དེ་དག་སྲེ་ལས་རབ་ཏུ་འགྱུར།

皆從生而有
此皆從生而轉起。

དེ་ཕྱིར་མཁས་རྣམས་འདུ་མི་བྱེད།

諸行之根本
是故無明者造作，

དེ་ནི་རེག་པའོ་རེག་དེ་ལས།

此即是觸從此觸，

སྲིད་པར་གྱུར་ན་ཉེ་བར་ལེན།

因愛有四取
執於渴愛生起時，

ཁག་ལ་ཉེ་བར་ལེན་མེད་ན།

若取者不取
因為如果無有取，

ཁ་ཤིང་དཔོན་ལྷུང་ན་དང།

從老死故有
轉起老死苦等者，

དེ་ལྟར་སྲུག་བསྐྱེད་ཕུང་པོ་ནི།

但以是因緣
此即唯是苦蘊聚，

དེ་ཕྱིར་མི་མཁས་བྱེད་པོ་ཡིན།

無明者所造
故無明者是作者，

ཚོར་བ་རྒྱུ་ཏུ་འགྱུར་བར་འགྱུར།

而又有受得轉起。

རྣམ་པ་བཞི་པོ་ཉེར་ལེན་འགྱུར།

是則執取四種取。

སྒོལ་བར་འགྱུར་ཏེ་སྲིད་མི་འགྱུར།

則解脫無有
即當解脫無有體。

སློལ་སྲུགས་འདོན་བཅས་སྲུག་བསྐྱེད་དང།

憂悲諸苦惱
以及憂慮與悲傷，

འབའ་ཞིག་པ་འདི་འགྱུར་བར་འགྱུར།

而集大苦陰
即如是而得生起。

མཁས་མིན་དེ་ཉེད་མཐོང་ཕྱིར་པོ།

智者所不為
智者見真實故非。

མ་རིག་འགགས་པར་གྱུར་ན་ནི།

26-11 以是事滅故
若於無明滅盡時，

དེ་དང་དེ་ནི་འགགས་གྱུར་པས།

26-12
由彼彼之滅盡故，

སྲིད་པའི་ཡན་ལག་བཅུ་གཉིས་བརྟག་པའི་སྐབས་ཀྱི་བྱུང་བ་ཉི་ལུ་རྟུག་པའོ།།

འདྲ་བྱེད་རྣམས་ཀྱང་འབྱུང་མི་འགྱུར།

是事則不生
諸行是即不生起，

དེ་དང་དེ་ནི་མངོན་མི་འབྱུང།

彼彼即不得現起。

མ་རིག་འགགས་པར་འགྱུར་བ་ནི།

即由此智之修習，

སྨྱུག་བསྐྱེད་ལ་སྤྱོད་པོ་འབའ་ཞིག་པ།

但是苦陰聚
即此唯有之苦蘊，

觀十二因緣品第二十六

ཞེས་པས་དེ་ཉིད་བསྐོས་པས་སོ།

無明是即得滅盡。

དེ་ནི་དེ་ལྟར་ཡང་དག་འགག།

如是而正滅
如是而得正滅盡。

འདས་དུས་བྱུང་མ་བྱུང་ཞེས་དང།

27-01 我於過去世
所謂即於過去世，

མ་འོངས་དུས་གཞན་འབྱུང་འགྱུར་དང།

27-02 我於未來世
所謂另於未來世，

འདས་པའི་དུས་ན་བྱུང་གྱུར་ཞེས།

27-03 過去世有我
謂過去世我曾有，

དེ་ཉིད་བདག་ཏུ་འགྱུར་སྟེ་མ་ག།

27-04 若謂我即是
若謂此者即是我，

འཇིག་རྟེན་རྟག་པ་ལ་སོགས་པར།

為有為是無
我曾有及我非有，

མི་འབྱུང་འཇིག་རྟེན་མཐའ་སོགས་པར།

為作為不作
我曾有及我非有，

བྱུང་དེ་ནི་མི་འབྲད་དོ།

是事不可得
此說即是不容有，

ཉི་བར་ལེན་པ་ཐ་དད་འགྱུར།

而身有異相
(而)取(蘊)是有區別，

འཁྲུ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི།

世間常等見
以及世間常等等，

འཁྲུ་བ་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི།

有邊等諸見
以及有盡等諸見，

སྔོན་ཚེ་རྣམས་སུ་གང་བྱུང་བ།

過去世中我
彼者於諸前生有，

ཉི་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པར།

若當離於身
是則若離於取(蘊)，

མངོན་གྱི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

皆依過去世
此等諸見依前際。

སྤྱི་མའི་མཐའ་ལ་བརྟེན་པ་ཡིན།

皆依未來世
悉皆依屬於後際。

དེ་ཉིད་འདི་ནི་མ་ཡིན་ནོ།

不作今世我
非是(現在之)此者。

སྤྱིད་གྱི་བདག་ནི་གང་ཞིག་ཡིན།

何處別有我
何為汝所謂之我？

ཉེ་བར་ལེན་པ་མ་གཏོགས་པའི།
27-05 離有無身我
如果認為(此)我者，

ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་མ་ཡིན།
27-06 但身不為我
取(蘊)不能即是我，

འདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་པ་ལས།
27-07 若離身有我
又若異取(蘊)有我，

དེ་ལྟར་ལེན་ལས་གཞན་མ་ཡིན།
27-08 今我不離受
如是我非異取(蘊)，

འདས་པའི་དུས་ན་མ་བྱུང་ཞེས།
27-09 過去我不作
謂過去世我非有，

འགལ་ཏེ་འདི་ནི་གཞན་གྱུར་ན།
27-10 若謂有異者
若此今者為別異，

ཚད་དང་ལས་རྣམས་ཚུད་ཅན་དང་།
27-11 如是則斷滅
則致斷滅業失壞，

འདག་ཡོད་མ་ཡིན་གྱས་པའི་ཚོ།
是事為已成
非是離取(蘊)而有，

དེ་འབྱུང་བ་དང་འཇིག་པ་ཡིན།
身相生滅故
彼有生起壞滅故。

འགཞན་དུ་འབྲད་པ་ཉིད་མ་ཡིན།
是事則不然
此說即是不容有，

དེ་ནི་ཉེར་ལེན་ཉིད་ཀྱང་མིན།
亦不即是受
我者亦非即取(蘊)，

བྱུ་བ་དེ་ཡང་མི་འབྲད་དོ།
是事則不然
此說即是不容有，

དེ་མེད་པར་ཡང་འབྱུང་བར་འགྱུར།
離彼應有今
無彼前者亦應有。

འགཞན་གྱིས་གྱས་པའི་ལས་རྣམས་ནི།
失於業果報
以及業有此者造，

ཉེ་བར་ལེན་ཉིད་བདག་ཡིན་ན།
若謂身即我
是則取(蘊)即是我，

ཉེ་བར་སྤང་བ་ཇི་ལྟ་བུར།
云何當以受
(而且)既然是取(蘊)，

འགལ་ཏེ་གཞན་ན་ལེན་མེད་པར།
無受而有我
若異無取應得(我)，

འདག་ནི་ཉེ་བར་ལེན་མེད་མིན།
非無受非無
亦非無有取(蘊)者，

སློབ་ཚོ་རྣམས་སུ་གང་བྱུང་བ།
過去世中我
非異前生之有者，

དེ་བཞིན་དེ་ནི་གཞན་འགྱུར་ཞིང་།
我住過去世
前者亦應如是住，

འགཞན་གྱིས་སོ་སོར་སྤྱོད་བ་དང་།
彼作而此受
而有他者受(果報)，

སྤོང་གི་བདག་ནི་མེད་པ་ཡིན།
若都無有我
而無汝之所謂我？

ཉེ་བར་ལེན་པོ་ཡིན་པར་འགྱུར།
而作於受者
又如何能成取者？

འགཟུང་ཡོད་རིགས་ན་གཟུང་དུ་མེད།
而實不可得
而實則為不可得。

མེད་པ་ཉིད་དུ་འདེད་མ་དེས།
此即決定義
亦非此者決定無。

དེ་ལས་འདི་གཞན་མ་ཡིན་ནོ།
異今亦不然
而有(現在)此者故。

དེར་མ་གཤིབ་སྐྱེ་བར་འགྱུར།
而今我自生
於彼不死亦有生。

དེ་ལ་སོགས་པར་ཐལ་བར་འགྱུར།
有如是等過
如是等等之過失。

མ་གྲུང་བ་ལས་འགྲུང་མིན་ཏེ།
27-12 先無而今有
亦非先無而後起，

འདི་ལ་སྐྱོན་དུ་ཐལ་བར་འགྱུར།
此中亦有過
此中導致過失故。

ཁདག་ནི་བྱས་པར་འགྱུར་བ་དང་།
我則是作法
我即成為所造作，

འགྲུང་བའམ་རྒྱ་མེད་ཅན་དུ་འགྱུར།
亦為是無因
亦即成為無因生。

དེ་ལྟར་བདག་གྲུང་བདག་མ་གྲུང་།
27-13 如過去世中
所謂即於過去時，

ཁགཉིས་ཀ་ཁགཉིས་ཀ་མ་ཡིན་པར།
有我無我見
我曾有及我非有，

འདས་ལ་ལྟ་བུ་གང་ཡིན་པ།
若共若不共
合二以及二俱非，

དེ་དག་འཐད་པ་མ་ཡིན་ནོ།
是事皆不然
如是見解不容有。

མ་འོངས་དུས་གཞན་འགྲུང་འགྱུར་དང་།
27-14 我於未來世
所謂即於未來世，

འགྲུང་བར་མི་འགྱུར་ཞེས་བྱ་བར།
為作為不作
我將有或我非有，

འཇུག་གང་ཡིན་དེ་དག་ནི།
如是之見者
如是此等之見解，

འདས་པའི་དུས་དང་མཚུངས་པ་ཡིན།
皆同過去世
皆等同於過去世。

ཁགཉི་ཏེ་ལྟ་དེ་མི་དེ་ན།
27-15 若天即是人
若此天人即是人，

དེ་ལྟ་ན་ནི་རྟག་པར་འགྱུར།
則墮於常邊
如是則成為恆常，

འཇུག་མ་སྐྱེས་ཉིད་འགྱུར་ཏེ།
天則為無生
天人亦成未生起，

རྟག་ལ་སྐྱེ་བ་མེད་ཕྱིར་རོ།
常法不生故
由恆常則不生故。

ཁགཉི་ཏེ་ལྟ་ལས་མི་གཞན་ན།
27-16 若天異於人
若人異於彼天人，

དེ་ལྟ་ན་ནི་མི་རྟག་འགྱུར།
是則為無常
是故則成為無常，

ཁགཉི་ཏེ་ལྟ་མི་གཞན་ཡིན་ན།
若天異人者
若人異於彼天人，

རྒྱུད་ནི་འཐད་པར་མི་འགྱུར་རོ།
是則無相續
是則相續不容有。

ཁགཉི་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་ལྟ་ཡིན་ལ།
27-17 若半天半人
如果一分為天人，

ཕྱོགས་གཅིག་མི་ནི་ཡིན་གྱུར་ན།
則墮於二邊
而另一分即是人，

རྟག་དང་མི་རྟག་འགྱུར་བ་ཡིན།
常及於無常
是則亦常亦無常，

དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།
是事則不然
然而此說不合理。

ཁགཉི་ཏེ་རྟག་དང་མི་རྟག་པ།
27-18 若常及無常
如果亦常亦無常，

ཁགཉིས་གཉིས་གཉིས་ཀྱིས་འགྱུར་ན་ནི།
是二俱成者
二者之合可成立，

རྟག་པ་མ་ཡིན་མི་རྟག་མི་ན།
如是則應成
所謂非常非無常，

འགྲུབ་པར་འགྱུར་བར་འདོད་ལ་རག།
非常非無常
是則方可得成立。

།གལ་ཏེ་གང་ཞིག་གང་ནས་གང་།

27-19 法若定有來
若某者從某處來，

།གལ་ཏེ་རྟག་པ་འགའ་མེད་ན།

27-20 今若無有常
若無任何者為常，

།གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་ན།

27-21 若世間有邊
如果世間為有盡，

།གང་ཕྱིར་ཐུང་པོ་རྣམས་ཀྱི་རྒྱ་བ།

27-22 五陰常相續
此即諸蘊之相續，

།གལ་ཏེ་སྣ་མ་འཇིག་འགྱུར་ཞིང་།

27-23 若先五蘊壞
若先前者成壞滅，

།གལ་ཏེ་སྣ་མ་མི་འཇིག་ཅིང་།

27-24 若先陰不壞
真法及說者
若先前者不壞滅，

།འོང་ཞིང་གོང་དུ་འང་འགྲོ་འགྱུར་ན།

及定有去者
又以某體去某處，

།མི་རྟག་གང་ཞིག་ཡིན་པར་འགྱུར།

云何有無常
誰者當成為無常？

།འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

云何有後世
其他世間則何有？

།འདི་ནི་མར་མེའི་འོད་དང་མཚུངས།

猶如燈火炎
如同燈火之光焰，

།ཐུང་པོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས།

不因是五蘊
以此諸蘊為緣之，

།ཐུང་པོ་འདི་ལ་བརྟེན་བྱས་ནས།

亦不因是陰
聽者難得故
以此諸蘊為緣之，

།དེ་ཕྱིར་འཁོར་བ་ཐོག་མེད་པར།

生死則無始
因此輪迴無有始，

།རྟག་པ་དང་ནི་མི་རྟག་དང་།

亦常亦無常
誰者亦常亦無常？

།གལ་ཏེ་འཇིག་རྟེན་མཐའ་མེད་ན།

若世間無邊
又若世間為無盡，

།དེ་ཕྱིར་མཐའ་ཡོད་ཉིད་དང་ནི།

以是故世間
無盡性及有盡性，

།ཐུང་པོ་དེ་ནི་མི་འགྱུར་ན།

更生後五蘊
他(世)諸蘊亦不生，

།ཐུང་པོ་དེ་ནི་མི་འགྱུར་ན།

而生後五陰
如是則生死
他(世)諸蘊亦不生，

།འགྱུར་ན་དེ་ནི་ཡོད་མ་ཡིན།

而實無此事
然而此者不存在。

།དེ་གཉིས་བསལ་ལ་བར་གྱུར་པ་ལོ།

非常非無常
誰與此二俱相離？

།འཇིག་རྟེན་པ་རོལ་ཇི་ལྟར་འགྱུར།

云何有後世
其他世間則何有？

།མཐའ་མེད་ཉིད་ཀྱང་མི་རིགས་སོ།

不應邊無邊
是故皆為不合理。

།དེས་ན་འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་འགྱུར།

世間則有邊
是則世間成有盡。

།དེས་ན་འཇིག་རྟེན་མཐའ་མེད་འགྱུར།

世間則無邊
非有邊無邊
是則世間成無盡。

།གཤམ་ཏེ་ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་ཡོད་ལ།
27-25 若世半有邊
 若世一分為有盡，

།ཕྱོགས་གཅིག་མཐའ་ནི་མེད་འགྲུར་ན།
 世間半無邊
 而另一分為無盡，

།འཇིག་རྟེན་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་འགྲུར།
 是則亦有邊
 是則亦有亦無盡，

།དེ་ཡང་རིགས་པ་མ་ཡིན་ནོ།
 亦無邊不然
 然而此說不合理。

།དྲི་ལྟ་བུར་ན་ཉེར་ལེན་པོ་ལི།
27-26 彼受五陰者
 且說云何於取者，

།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་འགྲུར་ལ།
 云何一分破
 唯有一分成壞滅，

།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་མི་འགྲུར།
 一分而不破
 而另一分不壞滅？

།དེ་ལྟར་དེ་ནི་མི་རིགས་སོ།
 是事則不然
 如是此說不合理。

།དྲི་ལྟ་བུར་ན་ཉེར་སྤང་བ།
27-27 受亦復如是
 又復云何於取(蘊)，

།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་འགྲུར་ལ།
 云何一分破
 唯有一分成壞滅，

།ཕྱོགས་གཅིག་རྣམ་པར་འཇིག་མི་འགྲུར།
 一分而不破
 而另一分不壞滅？

།དེ་ལྟར་དེ་ཡང་མི་རིགས་སོ།
 是事亦不然
 此說亦是不容有。

།གཤམ་ཏེ་མཐའ་ཡོད་མཐའ་མེད་པ།
27-28 若亦有無邊
 如果亦有亦無盡，

།གཉིས་ཀ་གྲུབ་པར་གྲུར་ན་ནི།
 是二得成者
 二者之合可成立，

།མཐའ་ཡོད་མ་ཡིན་མཐའ་མེད་མིན།
 非有非無邊
 所謂非無非有盡，

།འགྲུབ་པར་འགྲུར་བར་འདོད་ལ་རག།
 是則亦應成
 是則方可得成立。

།ཡང་ན་དོས་པོ་ཐམས་ཅད་དག།
27-29 一切法空故
 而今一切事物空，

།སྟོང་ཕྱིར་རྟག་ལ་སོགས་ལྟ་བུ།
 世間常等見
 是故何處屬何者，

།གང་དག་གང་དུ་གང་ལ་ནི།
 何處於何時
 復由何故有何等，

།ཅི་ལས་ཀྱིན་ཏུ་འབྱུང་བར་འགྲུར།
 誰起是諸見
 常等諸見得生起？

ལྷ་བབ་རྟག་པ་ཞེས་བྱ་བ་སྟོང་བ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ལུ་བདུན་པོ།།། 觀邪見品第二十七

།གང་གིས་བྱུགས་བརྗེ་ཉེར་བཟུང་ནས།
瞿曇大聖主
為了斷離一切見，

།ལྷ་བ་ཐམས་ཅད་སྤང་བའི་ཕྱིར།
憐愍說是法
彼喬達摩說正法，

།དམ་པའི་ཚོས་ནི་སྟོན་མཛད་པ།
悉斷一切見
皆依悲愍(而宣說)，

།གོ་ངམ་དེ་ལ་ཕྱག་འཚེལ་ལོ།
我今稽首禮
於彼我致恭敬禮。

དབུ་མ་རྩ་བའི་ཚོག་ལེའུར་བྱས་པ་ཤེས་རབ་ཅེས་བྱ་བ་ཐོག་པ་ཚེན་པོའི་ཚོས་མཛད་པ་རྣམས་པར་གཞག་པ། དོན་དམ་པའི་དེ་ལོན་ཡང་དག་པར་སྟོན་པ། ཤེས་རབ་ཀྱི་མཚོ་ལ་ཏུ་སྦྱིན་པའི་ཚུལ་གསལ་ལ་བར་བྱེད་པ།
སྟོབ་དཔོན་བདག་ཉིད་ཚེན་པོ་འཕགས་པ་རྣམས་མི་འཕྲོགས་པའི་མཁུན་རབ་དང་ཐུགས་རྗེར་བྲན་པ། དེ་བཞིན་གཤེགས་པའི་ཐོག་པ་སྤྲོན་མེད་པའི་ཚུལ་གསལ་ལ་བར་བྱེད་པ། རབ་ཏུ་དག་པ་བའི་ས་བསྐྱབས་ནས།
བདེ་བ་ཅན་གྱི་ཉིང་དུ་གཤེགས་པ། འཛིག་རྟེན་གྱི་ཁམས་དང་བའི་འོད་ཅེས་བྱ་བར། དེ་བཞིན་གཤེགས་པ་ཡི་ཤེས་འབྱུང་གནས་འོད་ཅེས་བྱ་བར་འགྱུར་བས་མཛད་པ་རྫོགས་སོ།།
དབང་རྒྱུག་དམ་པའི་མངའ་བདག་རྒྱལ་པོ་ཚེན་པོ་དཔལ་ལྷ་བཙན་པོའི་བཀའ་ལྟར་གིས། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཚེན་པོ་དབུ་མ་པ། རྣམ་གཤག་དང་།
ལུ་ཚེན་གྱི་ལོ་བ་དག་སྟོང་ཅོག་རོ་རྣམས་རྒྱལ་མཚན་གྱིས་བསྐྱུར་ཅིང་ལུས་ཏེ་གཏན་ལ་ཕབ་པ། འདི་ལ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་ཉི་ལུ་རྩ་བདུན། སུ་ག་བཞི་བརྒྱ་བཞི་བཅུ་རྩ་དགུ་ཡོད། བམ་པོ་ནི་བྱེད་དང་གཉིས་སུ་བྱས་སོ།།
སྤྲད་གྱིས་ཁ་ཚེད་མོང་ཁྲེར་དཔེ་མེད་གྱི་དབུས། གཙུག་ལག་ཁང་རིན་ཚེན་སྐས་པའི་དབུས་སུ། ཁ་ཚེད་མཁན་པོ་ཉ་སུ་མ་ཏི་དང་།
པོད་གྱི་སྐྱབས་བསྐྱར་གྱི་ལོ་བ་པ་ཚོ་ཉི་མ་གྲགས་གྱིས་མི་བདག་པོ་འཕགས་པ་ལྷ་འི་སྐྱེ་རིང་ལ་འགྲེལ་པ་ཚོག་གསལ་བ་དང་བསྐྱབས་ནས་བཅོས་པའོ།།
སྤྲད་གྱིས་ར་ས་འཕྲུལ་སྤང་གི་གཙུག་ལག་ཁང་དུ། རྒྱ་གར་གྱི་མཁན་པོ་ཀའ་གཏུ་དང་། ལོ་བ་དེ་ཉིད་གྱིས་ལུ་ཚེན་བགྱིས་པའོ།།